

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น
องค์การบริหารส่วนตำบลขามเปี้ย
อำเภอตระการพืชผล จังหวัดอุบลราชธานี

นางสาวชฎารัตน์ วิลามาต

การศึกษาค้นคว้าอิสระนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต
แขนงวิชาบริหารรัฐกิจ สาขาวิชาวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช

พ.ศ. 2553

**People's Participation in Local Development of Khamphia Sub - District
administrative Organization Trakan Phuet Phon District,
Ubon Ratchathani Province**

Miss Chadarat Wilamas

An Independent Study Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements for
the Degree of Master of Public Administration
School of Management Science
Sukhothai Thammathirat Open University

2010

ชื่อการศึกษา **ค้นคว้าอิสระ** การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นองค์การบริหารส่วนตำบลขามเปี้ย
อำเภอตระการพืชผล จังหวัดอุบลราชธานี

ผู้ศึกษา นางสาวชฎารัตน์ วิลามาศ **รหัสนักศึกษา** 2513006268 **ปริญญา** รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต

อาจารย์ที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์ปภาวดี มนตรีวัต **ปีการศึกษา** 2553

บทคัดย่อ

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบลขามเปี้ย อำเภอตระการพืชผล จังหวัดอุบลราชธานี (2) เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบลขามเปี้ย อำเภอตระการพืชผล จังหวัดอุบลราชธานี จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล (3) ศึกษาข้อเสนอแนะเพื่อสร้างเสริมการมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบลขามเปี้ย อำเภอตระการพืชผล จังหวัดอุบลราชธานี

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาได้แก่ตัวแทนครัวเรือนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลขามเปี้ย อำเภอตระการพืชผล จังหวัดอุบลราชธานี จำนวน 314 คน เครื่องมือที่ใช้ได้แก่แบบสอบถามสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ ได้แก่ ความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที และการทดสอบค่าเอฟ

ผลการวิจัยพบว่า (1) การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นองค์การบริหารส่วนตำบลขามเปี้ย อำเภอตระการพืชผล จังหวัดอุบลราชธานี ในภาพรวมอยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าประชาชนมีส่วนร่วมในด้านการรับผลประโยชน์ ในระดับมาก และระดับน้อย 3 ด้าน เรียงลำดับ ดังนี้ การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ การมีส่วนร่วมในการวางแผน การมีส่วนร่วมในการประเมิน (2) เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบลขามเปี้ย อำเภอตระการพืชผล จังหวัดอุบลราชธานี จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล พบว่าประชาชนที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่าง มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จำนวน 1 ด้าน คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผน โดยเพศหญิงมากกว่าเพศชาย ส่วนด้านอื่นๆ ไม่พบความแตกต่าง (3) ข้อเสนอแนะเพื่อสร้างเสริมการมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นองค์การบริหารส่วนตำบลขามเปี้ย อำเภอตระการพืชผล จังหวัดอุบลราชธานี ได้แก่ อบรม, ควรประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารในรูปแบบเอกสาร เพื่อเชิญชวนประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม ให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำโครงการปรับปรุงระบบประปาหมู่บ้าน และให้ประชาชนลงมติอนุมัติจัดทำโครงการของ อบรมด้วยวิธีโหวตแบบเปิดเผยโดยแสดงความคิดเห็น

คำสำคัญ จังหวัดอุบลราชธานี การมีส่วนร่วม การพัฒนาท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบลขามเปี้ย

กิตติกรรมประกาศ

รายงานการศึกษาค้นคว้าอิสระฉบับนี้สำเร็จลุล่วงตามวัตถุประสงค์ได้ ด้วยความกรุณาเป็นอย่างดียิ่งจาก ท่านรองศาสตราจารย์ปภาวดี มนต์รีวัต สาขาวิชาวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช และท่านรองศาสตราจารย์ ดร. เฉลิมพงษ์ มีสมนัย ที่ได้กรุณา สละเวลาให้คำปรึกษา คำแนะนำและติดตามการศึกษาในครั้งนี้อย่างใกล้ชิดตลอดมา นับตั้งแต่เริ่มต้น จนกระทั่งสำเร็จเรียบร้อยสมบูรณ์ ผู้ศึกษารู้สึกซาบซึ้งในความกรุณาของท่านเป็นอย่างยิ่ง ขอกราบขอบพระคุณท่านอาจารย์ทั้งสองเป็นอย่างสูงมา ณ ที่นี้

ผู้ศึกษาขอกราบขอบพระคุณบิดา มารดา ที่คอยให้กำลังใจและช่วยเหลือสนับสนุนในการจัดทำเอกสารฉบับนี้ รวมทั้งเพื่อนๆ ร่วมรุ่นทุกคนที่ได้กรุณาให้คำแนะนำและเสียสละเวลาให้ความช่วยเหลือตลอดมา

ชฎารัตน์ วิลามาศ

พฤษภาคม 2553

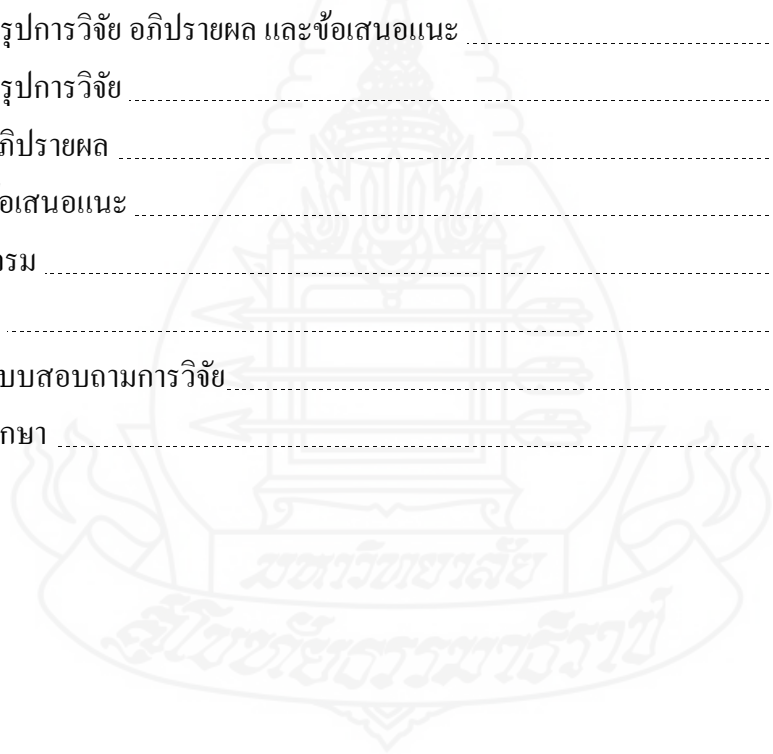

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
กิตติกรรมประกาศ	จ
สารบัญตาราง	ซ
สารบัญภาพ	ญ
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์การวิจัย	1
ขอบเขตการวิจัย	1
กรอบแนวคิดการวิจัย	3
นิยามศัพท์เฉพาะ	3
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	5
บทที่ 2 แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	6
แนวคิดทั่วไปเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม	6
แนวคิดทั่วไปเกี่ยวกับการปกครองท้องถิ่น	12
แนวคิดทั่วไปเกี่ยวกับการกระจายอำนาจ	20
แนวคิดทั่วไปเกี่ยวกับการพัฒนาชุมชน	23
ข้อมูลพื้นฐานขององค์การบริหารส่วนตำบลขามเปี้ย	25
ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	33
บทที่ 3 วิธีดำเนินการศึกษา	37
รูปแบบการศึกษา	37
ประชากร และกลุ่มตัวอย่าง	37
เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา	39
ตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ	40
วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล	41
การวิเคราะห์ข้อมูล	41

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	42
ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม	43
ส่วนที่ 2 การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น	
องค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอตระการพืชผล จังหวัดอุบลราชธานี	46
ส่วนที่ 3 การเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น	
องค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอตระการพืชผล จังหวัดอุบลราชธานี	51
ส่วนที่ 4 ข้อเสนอแนะเพื่อสร้างเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนตำบลขามเปี้ย	
ที่มีต่อการพัฒนาท้องถิ่นองค์การบริหารส่วนตำบลขามเปี้ย	54
บทที่ 5 สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	57
สรุปการวิจัย	57
อภิปรายผล	61
ข้อเสนอแนะ	63
บรรณานุกรม	65
ภาคผนวก	69
แบบสอบถามการวิจัย	71
ประวัติผู้ศึกษา	75

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 2.1 แสดงจำนวนประชากรตามทะเบียนราษฎรองค์การบริหารส่วน ตำบลขามเปี้ย	27
ตารางที่ 3.1 แสดงจำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา	37
ตารางที่ 4.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามเพศ	42
ตารางที่ 4.2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามอายุ	42
ตารางที่ 4.3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามระดับการศึกษา	43
ตารางที่ 4.4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามระยะเวลาที่ตั้งถิ่น ฐานใน อบต.ขามเปี้ย	44
ตารางที่ 4.5 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร	44
ตารางที่ 4.6 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามสื่อที่รับทราบใน ประชาสัมพันธ์	44
ตารางที่ 4.7 ค่าเฉลี่ยรวมในแต่ละด้านของการมีส่วนร่วม	45
ตารางที่ 4.8 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบลขามเปี้ย ในด้านการวางแผน	46
ตารางที่ 4.9 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบลขามเปี้ย ในด้านการปฏิบัติ	47
ตารางที่ 4.10 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบลขามเปี้ย ในด้านการรับผลประโยชน์	48
ตารางที่ 4.11 ค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบลขามเปี้ยในด้านการประเมิน	49
ตารางที่ 4.12 เปรียบเทียบความการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นองค์การบริหาร ส่วนตำบลขามเปี้ย จำแนกตามเพศ	50
ตารางที่ 4.13 เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นองค์การบริหาร ส่วนตำบลขามเปี้ย จำแนกตามอายุ	51

สารบัญตาราง (ต่อ)

	หน้า
ตารางที่ 4.14 เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นองค์การบริหาร ส่วนตำบลขามเปี้ย จำแนกตามระดับการศึกษา	52
ตารางที่ 4.15 แสดงค่าร้อยละของจำนวนผู้ตอบแบบสอบถามปลายปิด	
ตารางที่ 4.16 แสดงค่าร้อยละของจำนวนผู้ตอบแบบสอบถามปลายปิด	
ตารางที่ 4.17 แสดงค่าร้อยละของจำนวนผู้ตอบแบบสอบถามปลายปิด	

ญ

สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดในการศึกษา.....	3
ภาพที่ 2.1 โครงสร้างองค์การบริหารส่วนตำบลขามเปี้ย.....	29

บทที่ 1

บทนำ

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

นับตั้งแต่ได้มีการประกาศใช้รัฐธรรมนูญฉบับปี พ.ศ.2540 ส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงครั้งสำคัญคือ มีการกระจายอำนาจจากส่วนกลางไปสู่ท้องถิ่น เพื่อให้ประชาชนมีบทบาทและมีส่วนร่วมในการเข้ามามีส่วนร่วมในการปกครองตนเอง เพื่อลดบทบาทอำนาจหน้าที่ของรัฐ เป็นการเพิ่มบทบาทให้กับการปกครองส่วนท้องถิ่นในด้านต่างๆ เช่น โครงสร้างอำนาจหน้าที่การบริหารบุคคล การวางแผนในการพัฒนาชุมชน องค์การบริหารส่วนตำบลเป็นหน่วยงานราชการที่ใกล้ชิดกับประชาชน มีส่วนสำคัญในการสร้างชุมชนให้เข้มแข็ง และพัฒนาให้น่าอยู่และรักษาศิลปวัฒนธรรมให้อยู่คู่กับท้องถิ่น เป็นการเริ่มต้นในกระบวนการทำงานแบบประชาธิปไตย โดยมีกรเลือกตั้งนายก อบต. เพื่อให้เข้ามามีบทบาทในการนำพาองค์การบริหารส่วนตำบลให้มีความเจริญทัดเทียม อารยะ ประเทศ เพื่อความอยู่ดี มีสุข สังคมสงบ และท้องถิ่นทั่วประเทศไทย มีความเสมอภาค และเท่าเทียมกัน

องค์การบริหารส่วนตำบลขามเฒ่า ได้จัดตั้งขึ้น เมื่อปี พ.ศ. 2540 เป็น อบต.ขนาดกลาง มีการปกครอง 12 หมู่บ้าน การดำรงชีพของประชาชนส่วนใหญ่มีอาชีพ เกษตรกร โดยทำนาปีเป็นหลัก จากแนวคิดการกระจายอำนาจ เพื่อให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม ในการดำเนินนโยบายโครงการต่างๆเพื่อพัฒนาท้องถิ่น แต่กระบวนการมีส่วนร่วมจะสำเร็จ และจะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อ ประชาชน ได้มีส่วนร่วมในการลงมือปฏิบัติ หรือออกความคิดเห็นในการทำประโยชน์ แก่ส่วนรวม และฝ่ายเจ้าหน้าที่ของรัฐที่รับผิดชอบในการปฏิบัติหน้าที่ ต้องมีความเป็นธรรมในการเปิดโอกาสให้ประชาชน ได้เข้ามามีส่วนร่วมได้อย่างแท้จริง แต่การบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลภายใต้การควบคุมของกระทรวงมหาดไทยไม่ได้ปลอดจากการเมืองระดับชาติ หรือระดับท้องถิ่นที่มีการชักชวนให้ประชาชนปฏิบัติตามในสิ่งที่การเมืองระดับต่างๆกำหนดมา อย่างไรก็ตามการเข้ามามีส่วนร่วมของประชาชน มักจะถูกผู้นำในท้องถิ่นชักชวนให้เข้าร่วมมือทำงานกับองค์การบริหารส่วนตำบล โดยช่วยทำ ช่วยออกแรง ช่วยเข้าประชุม และการให้ข้อมูลต่างๆ แต่พอถึงวันที่จะตัดสินใจดำเนิน โครงการ และใช้งบประมาณเพื่อการกระทำกิจกรรมในท้องถิ่น โดยส่วนมากมักจะตกอยู่ในอำนาจของราชการเป็นส่วนใหญ่ (โกวิทย์ พวงงาม ,2541 ,62)

ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัย จึงมีความประสงค์ที่จะศึกษาถึงปัจจัยต่างๆ ที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบลขามเปี้ย อำเภอตระการพืชผล จังหวัดอุบลราชธานี เนื่องจากประชาชนเป็นบุคคลที่รัฐธรรมนูญเปิดโอกาสให้ใช้สิทธิ ตามหน้าที่ ในการตัดสินใจการมีส่วนร่วมในโครงการ การวางแผนลงมือปฏิบัติ และการประเมินผลงานในท้องถิ่น เพราะประชาชน ที่อยู่ในเขตพื้นที่ ที่รับผิดชอบ ย่อมเข้าใจปัญหา และการแก้ไขปัญหาของประชาชน ที่อยู่อาศัยได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งผลงานในการวิจัยครั้งนี้จะเป็นประโยชน์สำหรับ การบริหาร องค์การบริหารส่วนตำบลขามเปี้ย เพื่อใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุง เปลี่ยนแปลง และแก้ไขปัญหา ของการปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพในการรับใช้ประชาชนอย่างแท้จริง ต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.1 เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบลขามเปี้ย อำเภอตระการพืชผล จังหวัดอุบลราชธานี

2.2 เพื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบลขามเปี้ย อำเภอตระการพืชผล จังหวัดอุบลราชธานี จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

2.3 เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะเพื่อสร้างเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นองค์การบริหารส่วนตำบลขามเปี้ย อำเภอตระการพืชผล จังหวัดอุบลราชธานี

3. ขอบเขตของการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบลขามเปี้ย อำเภอตระการพืชผล จังหวัดอุบลราชธานี ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตในการศึกษาไว้ดังนี้

3.1 ขอบเขตด้านประชากรและ กลุ่มตัวอย่าง ประชากรที่ใช้ศึกษาในครั้งนี้ เป็นตัวแทนครัวเรือนในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลขามเปี้ย จำนวน 1,461 ครัวเรือน กลุ่มตัวอย่างจำนวน 314 ตัวแทนครัวเรือน โดยคำนวณตามสูตรของ ทาโร่ ยามานะ (Taro Yamane)

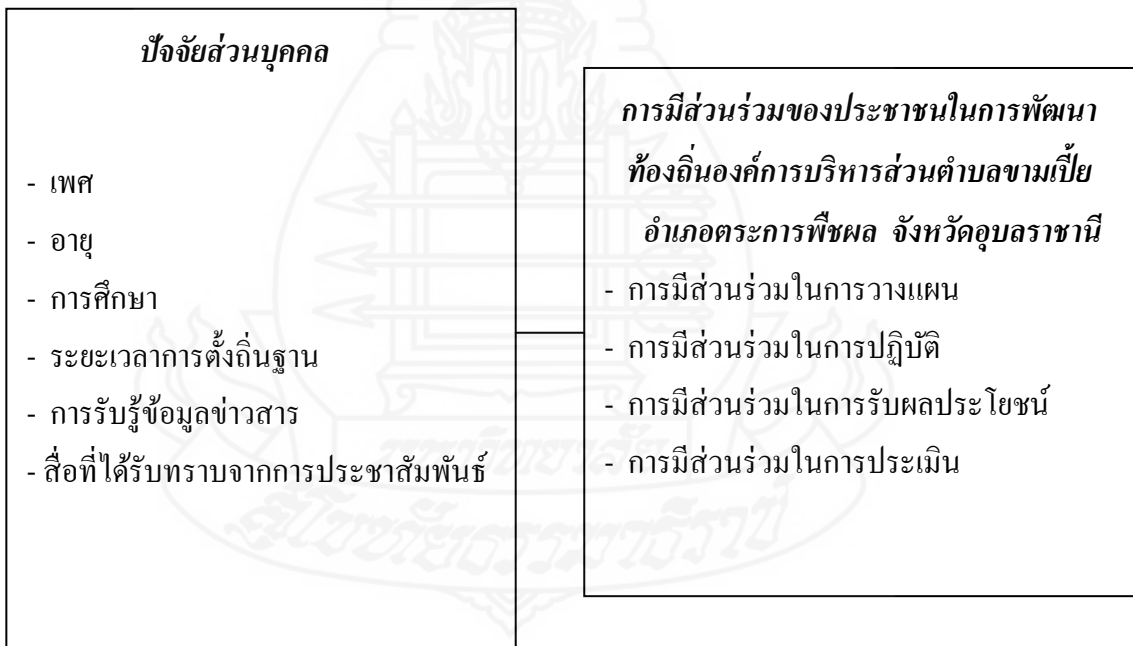
3.2 ขอบเขตด้านเนื้อหา ศึกษาเฉพาะการมีส่วนร่วมของประชาชน 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ และด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล

3.3 ขอบเขตด้านพื้นที่ เป็นการศึกษาในเขตพื้นที่องค์กรบริหารส่วนตำบลขามเปี้ย อำเภอตระการพืชผล จังหวัดอุบลราชธานี จำนวน 12 หมู่บ้าน ประกอบด้วย 1) บ้านขามเปี้ย 2) บ้านน้ำคำ 3) บ้านท่าบ่อแวง 4) บ้านขามเปี้ยหมู่4 5) บ้านบ่อเสียว 6) บ้านโนนบ่อแวง 7) บ้านนาคิแลน 8) บ้านศรีสุข 9) บ้านคอนตะมุน 10) บ้านคอนหมู 11) บ้านโนนบ่อแวง 12) บ้านโนนไฮ

3.4 ขอบเขตด้านระยะเวลา เก็บข้อมูลภาคสนามระหว่างวันที่ 1 มีนาคม ถึง 31 เมษายน 2554

4. กรอบแนวคิดในการศึกษา

ผู้ศึกษาได้ค้นคว้าเกี่ยวกับข้อมูลเอกสารด้านการมีส่วนร่วมของประชาชน และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎีของ Cohem and Uphoff ซึ่งแบ่งเป็น 4 ด้าน ดังแสดงในภาพที่ 1.1

ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดในการศึกษา

5. นิยามศัพท์เฉพาะ

5.1 องค์การบริหารส่วนตำบล หมายถึง หน่วยงานราชการที่ตั้งอยู่ในเขตตำบลจัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติ สภาตำบล พ.ศ.2538 มีฐานะเป็นนิติบุคคล มีหน้าที่ให้บริการประชาชนในท้องถิ่นด้านเศรษฐกิจ สังคม ประเพณี และวัฒนธรรม ในที่นี้หมายถึง องค์การบริหารส่วนตำบลขามเปี้ย อำเภอดงหลวง จังหวัดอุบลราชธานี

5.2 ข้อมูลส่วนบุคคล หมายถึง ข้อมูลต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา และ ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลขามเปี้ย

5.3 การรับรู้ข้อมูลข่าวสาร หมายถึง การรับรู้ข้อมูลข่าวสารในการพัฒนาท้องถิ่นของประชาชนขององค์การบริหารส่วนตำบลขามเปี้ย อำเภอดงหลวง จังหวัดอุบลราชธานี ซึ่งแบ่งเป็น เคย และ ไม่เคยรับรู้

5.4 สื่อที่ได้รับจากการประชาสัมพันธ์ หมายถึง สื่อที่องค์การบริหารส่วนตำบลขามเปี้ย อำเภอดงหลวง จังหวัดอุบลราชธานี ใช้ในการประชาสัมพันธ์การพัฒนาท้องถิ่น ซึ่งแบ่งเป็น วิทยุการประชาสัมพันธ์ของอบต. และการชี้แจงของกำนัน/ผู้ใหญ่บ้าน

5.5 การมีส่วนร่วม หมายถึง การเปิดโอกาสให้ประชาชนในท้องถิ่นองค์การบริหารส่วนตำบลขามเปี้ย มีส่วนร่วมในการคิด การแสดงออก ความคิดเห็น ในเรื่องต่างๆ ที่จะเกิดขึ้นภายในท้องถิ่น ในที่นี้หมายถึง การมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่น 4 ด้าน ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการวางแผน, การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ, การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ และการมีส่วนร่วมในการประเมิน

5.6 การมีส่วนร่วมในการวางแผน หมายถึง การเปิดโอกาสให้ประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลขามเปี้ย ได้มีส่วนร่วมในการคิดริเริ่ม ร่วมกำหนดนโยบาย ร่วมวางแผน และปฏิบัติตามแผน ที่กำหนดไว้

5.7. การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติหมายถึง การที่เปิดโอกาสให้ประชาชน เข้ามามีส่วนร่วมในการประชุมเกี่ยวกับขั้นตอนการพัฒนาท้องถิ่นชุมชนที่อยู่อาศัย และให้เข้าใจถึงผลประโยชน์ในการเข้าร่วมในกิจกรรมต่างๆที่เกิดขึ้นในชุมชน

5.8 การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ หมายถึง การเปิดโอกาสให้ประชาชน เข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องในการดำเนินงานกิจกรรมที่เกี่ยวกับการพัฒนาชุมชน และได้รับผลดีจากการที่ได้ร่วมปฏิบัติงานภายในชุมชน ทำให้ชุมชนมีการพัฒนาในด้านต่างๆ ดีขึ้น

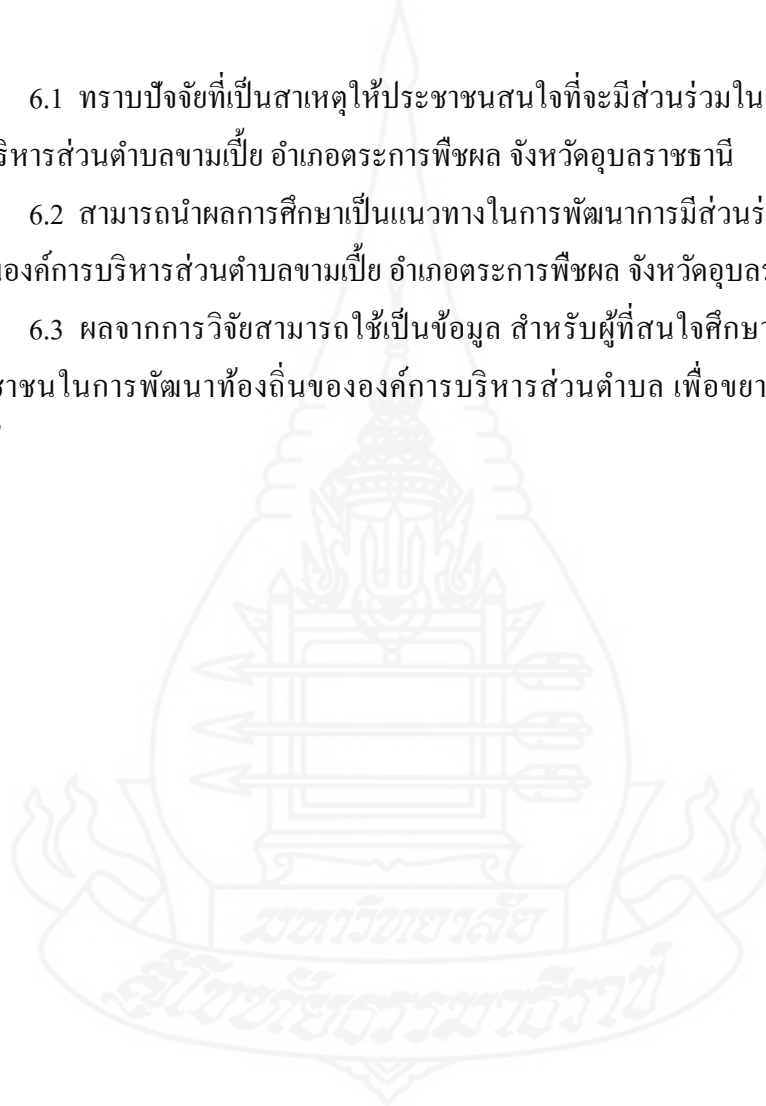
5.9 การมีส่วนร่วมในการประเมิน หมายถึง การเปิดโอกาสให้ประชาชนในท้องถิ่น เข้ามามีส่วนร่วมในการประเมินผลการปฏิบัติงาน โครงการ และขั้นตอนในการดำเนินกิจกรรมเพื่อ ปรับปรุง เปลี่ยนแปลงโครงการหรือพัฒนาต่อไปเพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อท้องถิ่น

6. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย

6.1 ทราบปัจจัยที่เป็นสาเหตุให้ประชาชนสนใจที่จะมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบลขามเปี้ย อำเภอดงหลวง จังหวัดอุบลราชธานี

6.2 สามารถนำผลการศึกษาเป็นแนวทางในการพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชน ในท้องถิ่นองค์การบริหารส่วนตำบลขามเปี้ย อำเภอดงหลวง จังหวัดอุบลราชธานี

6.3 ผลจากการวิจัยสามารถใช้เป็นข้อมูล สำหรับผู้ที่สนใจศึกษาด้านการมีส่วนร่วม ของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบล เพื่อขยายผลศึกษาต่อไปใน อนาคตได้

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาวิจัยเรื่อง “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นองค์การบริหารส่วนตำบลขามเฒ่า อำเภอดงหลวง จังหวัดสุพรรณบุรี” ผู้ศึกษาได้รวบรวมแนวคิด ทฤษฎี และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อกำหนดเป็นกรอบแนวคิดในการศึกษา โดยมีรายละเอียด ดังนี้

1. แนวคิดทั่วไปเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม
2. แนวคิดทั่วไปเกี่ยวกับการปกครองท้องถิ่น
3. แนวคิดทั่วไปเกี่ยวกับการกระจายอำนาจ
4. แนวคิดทั่วไปเกี่ยวกับการพัฒนาชุมชน
5. ข้อมูลพื้นฐานขององค์การบริหารส่วนตำบลขามเฒ่า
6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. แนวคิดทั่วไปเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม

มีนักวิชาการได้ให้ความหมาย และความสำคัญของการมีส่วนร่วมซึ่งผู้ศึกษาได้รวบรวมและเสนอ ดังนี้

1.1 ความหมายของการมีส่วนร่วมของประชาชน

Im (อ้างใน เทพศักดิ์ บุญรัตน์พันธุ์ 2550:254) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนคือ ระบบที่ยอมให้ประชาชนมากที่สุดเท่าที่จะมากได้ มีส่วนร่วมในการตัดสินใจขององค์การทางราชการ และการดำเนินนโยบายที่ประชาชนให้ความสนใจ และมีอิทธิพลต่อประชาชน

วันเพ็ญ วอกกลาง (2534 : 14) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมของประชาชน คือ กระบวนการให้ประชาชนเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องในการดำเนินงานพัฒนา ร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ แก้ปัญหาของตนเอง ร่วมใช้ความคิดสร้างสรรค์ ความรู้และความชำนาญร่วมกับใช้วิทยาการให้เหมาะสม และสนับสนุนติดตามผลการปฏิบัติงานขององค์กร และ เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง

Roodt (อ้างใน เทพศักดิ์ บุญรัตน์พันธุ์ 2550:254) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมของประชาชน หมายถึง การเข้าร่วมของประชาชนไม่ว่าในระดับมากหรือน้อยในองค์การไม่ว่าทางตรงหรือทางอ้อมที่เกี่ยวกับการตัดสินใจ เพื่อปฏิบัติงานพัฒนา

สุธี ศรสวรรค์ (2538:32) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมของประชาชน หมายถึง การทำให้ประชาชนเป็นผู้คิดค้นปัญหาเป็นผู้กำหนดทุกอย่างไม่ว่าเรากำหนดไปแล้วว่าให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในเรื่องหนึ่ง ทุกอย่างต้องเป็นเรื่องของประชาชนที่คิดขึ้นมา

อรรถพ อุ่่นอก (2538 : 16) ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมไว้ว่า การมีส่วนร่วม (Participation) เป็นผลมาจากการเห็นพ้องต้องกันในเรื่องความต้องการและทิศทางของการเปลี่ยนแปลง และความเห็นพ้องต้องกันนั้นจะต้องมีมากพอที่จะเกิดริเริ่มโครงการเพื่อการปฏิบัติการ กล่าวคือ จะต้องเห็นพ้องต้องกันของคนส่วนใหญ่ที่จะเข้าร่วมปฏิบัติการนั้นๆ เหตุผลเบื้องต้นที่คนร่วมกันได้ควรจะต้องมีการตระหนักว่าการปฏิบัติทั้งหมด หรือการกระทำทั้งหมด ที่ทำโดยหรือทำในนามกลุ่มนั้นๆ กระทำผ่านองค์การ ดังนั้น องค์การจะต้องเป็นเสมือนตัวนำให้บรรลุถึงความเปลี่ยนแปลงที่ต้องการ

วิฑูรย์ ปัญญากุล (2550: 253) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมของประชาชน หมายถึง การที่ประชาชนที่ได้รับประโยชน์หรือผลกระทบโดยตรงจากการพัฒนาสิทธิ ในการกำหนดทิศทางของการพัฒนาได้

Slocum and Thomas-Slayer (อ้างใน เทพศักดิ์ บุญยรัตนพันธุ์ 2550:254) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมของประชาชน หมายถึง การเข้าร่วมอย่างแข็งขันของประชาชนในการตัดสินใจเกี่ยวกับการปฏิบัติในกระบวนการ แผนงาน และโครงการที่มีผลกระทบต่อประชาชน

ลิขิต หมู่ดี (2538: 10) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมของประชาชน หมายถึง กระบวนการซึ่งประกอบเข้ามาเกี่ยวข้องในส่วนต่างๆ ของกิจกรรมของส่วนร่วม ซึ่งมีวัตถุประสงค์ในการพัฒนาชนบท โดยในการเข้ามาเกี่ยวข้องนี้ ผู้เข้าร่วมได้ใช้ความพยายาม และเสียสละทรัพยากรบางอย่าง เช่น ความคิด วัตถุ แรงกาย และเวลา เป็นต้น

จากความหมายเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชน ของนักวิชาการข้างต้น สามารถสรุปสาระสำคัญดังนี้ การมีส่วนร่วม หมายถึง กระบวนการที่เปิดโอกาสให้ประชาชนทุกระดับชั้นมีส่วนเกี่ยวข้องในการตัดสินใจ ในกิจกรรมต่างๆ ของชุมชน และได้เข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผน การตัดสินใจ ร่วมปฏิบัติการ ร่วมรับประโยชน์ และร่วมติดตามประเมินผล

1.2 ความสำคัญของการมีส่วนร่วม

ในสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างทางเศรษฐกิจอย่างรวดเร็ว ความจำเป็นที่ต้องการเปลี่ยนแปลงการศึกษาในเรื่องจำเป็น ซึ่งในระบบประชาธิปไตยที่ก้าวหน้าและสมบูรณ์นั้น กลไกปกติของการเข้าไปมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเชิงนโยบายของประชาชน ได้แก่ การเลือกตั้งผู้แทนราษฎรเข้าไปสร้างกฎหมายและการบริหารราชการแผ่นดิน หากกลไกนี้ทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพแล้ว ก็ไม่จำเป็นต้องมีกลไกไปนอกระบบเข้ามา แต่ถ้าหากมีการเรียกร้องเกิดขึ้นแสดงว่า

ระบบไม่สามารถตอบสนองความต้องการของประชาชน และยิ่งกลไกระบบเป็นในระบบเป็นกลไกที่รวมอำนาจการบริหารจากเบื้องบนหรือศูนย์กลาง และอยู่ห่างจากปัญหาทำให้การบริหารในระบบไม่สามารถเข้าถึงปัญหาที่เกิดขึ้นอย่างจริงจัง การเรียกร้องจากประชาชนที่อาจรุนแรงมากขึ้นเป็นลำดับ มิ่งสรรพ ขาวสะอาด (อ้างใน บุญชู กล่อมถนอม, 2550: 11)

อนงค์ พัฒนจักร (2538: 38) ได้อธิบายความสำคัญของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชนบท ดังนี้

1. การกระจายอำนาจ เพื่อให้เป็นการมีส่วนร่วมที่เป็นอิสระและสามารถกำหนดสิ่งสอดคล้องกับความต้องการของประชาชนในชนบทมิใช่เป็นการแบ่งส่วนอำนาจทางการเมืองเท่านั้น

2. ความสามารถในการตัดสินใจ ซึ่งเป็นการตัดสินใจนี้ต้องมีการเรียนรู้สะสมประสบการณ์ และมีเหตุผลมากกว่าการกระทำโดย ความพอใจหรือเป็นไปตามเสียงขงมากของกลุ่ม

3. การสร้างองค์กรของประชาชน ที่เป็นตัวแทนในการติดต่อ ต่อรองและปกป้องผลประโยชน์จากการกระทำของตน องค์กรนี้แม้ว่าจะเป็นองค์กรที่เข้มแข็งมีประสิทธิภาพ แต่ต้องเป็นองค์กรที่ไม่ทับซ้อน ในการจำกัดสิทธิของประชาชนทั่วไปที่จะเข้าร่วมได้

4. ผลประโยชน์ตอบแทน การมีส่วนร่วมของประชาชน นอกจากจะเน้นที่การกระทำแล้ว ยังเน้นที่การรับผลประโยชน์จากการกระทำที่เท่าเทียมกันอีกด้วย

การพัฒนาทุกๆ ด้านไม่ว่าจะเป็นการพัฒนาสังคม พัฒนาศักยภาพของคน รวมถึงการพัฒนาประเทศนั้นจะต้องพัฒนาให้ทันต่อ สภาพการณ์ การเปลี่ยนแปลงและสิ่งสำคัญที่สุดในปัจจุบันนี้คือ การระดมการมีส่วนร่วมนั้นจำเป็น ต้องให้ประชาชนทุกคนสังคมนิยมหลักการพัฒนาโดยใช้คนเป็นศูนย์กลาง การมีส่วนร่วมนั้นจำเป็นต้องให้ประชาชนเกิดความตื่นตัวกระตือรือร้นอย่างสูง ที่จะร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมให้ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ร่วมกันแก้ไขปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นโดยประชาชนต้องกล้าแสดงออก ถึงสิ่งที่ตนต้องการประชาชนเพื่อเข้ามามีส่วนร่วม ในกระบวนการพัฒนานั้นถือว่าประชาชนเป็นพลังขับเคลื่อนการพัฒนาที่สำคัญที่สามารถก่อให้เกิดประโยชน์อย่างมากมาต่อประเทศชาติได้ให้ความสำคัญของการมีส่วนร่วมคือ

1. จะช่วยให้ประชาชนยอมรับ โครงการมากขึ้น เนื่องจาก เป็นโครงการที่ตรงกับปัญหาและความต้องการของประชาชน

2. ประชาชนจะมีความรู้สึกผูกพันและมีความรู้สึกเป็นเจ้าของ โครงการมากขึ้น

3. การดำเนินโครงการจะราบรื่น ได้รับความร่วมมือจากประชาชนมากขึ้น

4. จะช่วยขีดความสามารถของประชาชนมาก

5. โครงการจะช่วยให้ประโยชน์แก่ประชาชนมากขึ้น และมีการรวมทรัพยากรเพื่อการดำเนินโครงการมากขึ้น

1.3 ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วม

ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชน เป็นสิ่งที่มีความสำคัญอย่างยิ่งเพราะถ้าปัจจัยที่เอื้ออำนวยต่อการเข้าร่วมจะทำให้ประชาชนให้ความร่วมมืออย่างเต็มที่ดังนั้นก็จะมีผู้ให้ความสำคัญต่อบริษัทที่มีผลต่อการมีส่วนร่วม ดังนี้

ไพบุรณ เจริญทรัพย์ (2534:39) ปัจจัยที่เอื้ออำนวย หรือมีส่วนร่วมผลักดันให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมพัฒนาชุมชน โดยมีปัจจัยที่สำคัญ ดังนี้

1. ด้านการพัฒนาโดยนักพัฒนาต้องมีความเข้าใจในเนื้อหา และกระบวนการทำงานแบบมีส่วนร่วมของประชาชน
2. ด้านประชาชน โดยประชาชนต้องเป็นผู้ตัดสินใจเริ่มกิจกรรมของตนเอง
3. การได้รับการสนับสนุนจากภายนอกในด้านต่างๆ เช่น เทคนิควิทยากร ข้อมูลข่าวสาร การประสานงาน และอุปกรณ์ที่จำเป็น

นิรันดร์ จงวุฒิเวศย์ (2530: 183) ได้กล่าวถึง ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วม ดังนี้

1. ความศรัทธา ที่มีต่อความเชื่อถือของบุคคล และสิ่งศักดิ์สิทธิ์ ทำให้ประชาชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ เช่น การรณรงค์ตามโครงการ การสร้างโบสถ์ วิหารและการบำเพ็ญประโยชน์ต่างๆ
2. ความเกรงใจ ที่มีต่อบุคคลที่เคารพนับถือ หรือมีเกียรติยศ ตำแหน่ง ทำให้ประชาชนเกิดความเกรงใจ ที่จะกระทำ เช่น ผู้ใหญ่เอ่ยปากขอแรง ผู้น้อยก็ช่วยแรง
3. อำนาจบังคับที่เกิดจากคนที่มีอำนาจเหนือกว่า ทำให้ประชาชนถูกบีบบังคับให้มีส่วนร่วมในการกระทำต่างๆ เช่น บีบบังคับให้ทำงานเยี่ยงทาส

กาญจนา แก้วเทพ (2530: 65) กล่าวลงลึกถึงปัญหาการมีส่วนร่วมไว้ ดังนี้
ความซับซ้อนของปัญหา การแตกต่างของข้าราชการ และตัวแทนชาวบ้านในวิธีการคิดภูมิหลังทำให้เกิดความขัดแย้ง ส่วนชาวบ้านมีความสามารถไม่พอกับกิจกรรม การวางตัวของนักวางแผนพัฒนา ในการให้คำปรึกษาและการเข้าใจใส่ใจในปัญหาของชาวบ้านและความคลาดเคลื่อนแฝงที่เข้ามา มีประโยชน์ในการมีส่วนร่วมและการชี้แจงทำความเข้าใจกับภาครัฐ เช่นเดียวกับสถานการณ์ในละตินอเมริกา (Latin American) ที่ Alan Gilbert (1987) กล่าวสอดคล้องในการมองภูมิหลังของคน สภาพที่ไม่ส่งเสริมการมีส่วนร่วม เช่น

1. สภาพของวัฒนธรรม การสืบทอดกันมาของระบบการตัดสินใจ เมื่อในอดีตมีผู้ตัดสินใจแทนเขา เขาจึงเคยชินไม่มีความคิดที่จะตัดสินใจเองจากความเคยชิน

2. การเสียผลประโยชน์
3. การมีส่วนร่วมเป็นเครื่องมือของนักการเมือง
4. การทุจริตของผู้นำชุมชน ที่นำการมีส่วนร่วม

สากล สถิติวิทยานนท์ (2532 : 166-167) ให้ความเห็นว่า การมีส่วนร่วมเกิดจากแนวคิด 3 ประการ คือ

1. ความสนใจและความห่วงกังวลร่วมกัน ซึ่งเกิดจากความสนใจและความห่วงกังวลส่วนบุคคล ซึ่งบังเอิญพ้องต้องกัน และเป็นความสนใจ และความห่วงกังวลร่วมกันของส่วนร่วม
2. ความเดือดร้อน และความไม่พึงพอใจร่วมกัน ที่มีอยู่ต่อสถานการณ์ที่เป็นอยู่นั้น ผลักดันให้พุ่งไปสู่การรวมกลุ่ม วางแผนและลงมือทำงานร่วมกัน
3. การตกลงใจร่วมกันที่จะเปลี่ยนแปลงกลุ่มหรือชุมชนไปในทิศทางที่พึงปรารถนา การตัดสินใจร่วมกันนี้จะต้องรุนแรง และมากพอที่จะทำให้เกิดความริเริ่มการทำงาน ที่สนองตอบความเห็นชอบของคนส่วนใหญ่ที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมนั้นๆ

1.4 รูปแบบการมีส่วนร่วม

ในการศึกษาครั้งนี้จะใช้ รูปแบบการมีส่วนร่วม Cohen and Uphoff 1977 : 17-19 (อ้างใน ธนพัฒน์ คำภีลานนท์ , 2550 : 12) ได้แบ่งการมีส่วนร่วมออกเป็น 4 แบบ ดังนี้

1. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (Decision Making)
2. การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ (Implementation)
3. การมีส่วนร่วมในการรับประโยชน์ (Benefits)
4. การมีส่วนร่วมในการประเมิน (Evaluation)

World Health Organization (1979 , อ้างใน กัลยารัตน์ ยุกตานันท์ , 2548 : 21) ได้เสนอว่า รูปแบบการมีส่วนร่วม ซึ่งหากจะถือว่าเป็นรูปแบบที่แท้จริงนั้น จะต้องประกอบด้วยกระบวนการ 4 ขั้นตอน คือ

1. การวางแผน (Planning) ประชาชนต้องมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์ปัญหา จัดลำดับ ความสำคัญ ตั้งเป้าหมาย กำหนดการใช้ทรัพยากร กำหนดวิธีการติดตาม และประเมินผล และประการสำคัญ คือ การตัดสินใจ

2. การดำเนินกิจกรรม (Implementation) ประชาชนต้องมีส่วนร่วมในการจัดการ และบริหารการใช้ทรัพยากร มีความรับผิดชอบในการจัดสรร ควบคุมการเงิน และการบริหาร

3. การใช้ประโยชน์ (Utilization) ประชาชนต้องมีความสามารถในการนำกิจกรรมมาใช้ให้เกิดประโยชน์ ซึ่งเป็นการเพิ่มระดับของการพึ่งพาตนเองและการควบคุมทางสังคม

4. การได้รับผลประโยชน์ (Detaining Benefits) ประชาชนจะต้องได้รับการแจกจ่ายผลประโยชน์จากชุมชนในพื้นที่เท่ากัน ซึ่งอาจจะเป็นผลประโยชน์ส่วนตัวของสังคมก็ได้

อकिन รพีพัฒน์ (2530 : 13) ได้ชี้ให้เห็นว่าการมีส่วนร่วมประชาชนจะต้องเข้าร่วมในรูปแบบต่างๆ คือ

1. การมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหาและสาเหตุของประชาชน เนื่องจากเหตุผลพื้นฐาน คือ ชาวชนบทประสบปัญหาข้อมรู้ปัญหาของตนเองได้ดีที่สุด

2. การมีส่วนร่วมในการวางแผนดำเนินการ กิจกรรมเพื่อแก้ไขปัญหาเหล่านั้นผู้ที่เลือกแนวทางในการพัฒนาการเป็นประชาชนนั่นเอง ไม่ใช่บุคคลภายนอกเพื่อให้เหมาะสมสอดคล้องกับทรัพยากร กับศักยภาพในการพัฒนาชุมชนนั้น

3. การมีส่วนร่วมในการลงทุน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านแรงงาน การร่วมแรงประกอบกิจกรรมที่ทำให้ประชาชนมีความผูกพันมากขึ้น และก่อให้เกิดความรู้สึกร่วมกันในการเป็นเจ้าของกิจกรรมและผลงานที่ปรากฏจะส่งผลให้ประชาชนบำรุงรักษาให้ดำรงอยู่อย่างสมบูรณ์และมีประโยชน์

4. การมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผล เพื่อค้นคว้า เพื่อหาข้อดี และข้อบกพร่องเกิดจากการมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรม ซึ่งได้มาเป็นบทเรียนในการหาหนทางปรับปรุงแก้ไข และเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานต่อไป

สุธี ศรสวรรค์ (2538 : 37-38) ได้สรุปการมีส่วนร่วมออกเป็น 10 แบบ คือ

1. การมีส่วนร่วมในการประชุม (Attendance at meeting)
2. การมีส่วนร่วมในการออกเงิน (Financial Contribution)
3. การมีส่วนร่วมเป็นกรรมการ (Membership in Committees)
4. การมีส่วนร่วมเป็นผู้นำ (Position of Leadership)
5. การมีส่วนร่วมสัมภาษณ์ (Inter viewer)
6. การมีส่วนร่วมเป็นผู้ชักชวน(Solicitor)
7. การมีส่วนร่วมเป็นผู้บริโภค (Customers)
8. การมีส่วนร่วมเป็นผู้ประกอบการ (Entrepreneurs)
9. การมีส่วนร่วมเป็นผู้ใช้แรงงาน (Employers)
10. การมีส่วนร่วมออกวัสดุอุปกรณ์ (Material Contribution)

อุทัย หิริญโต (2523 : 28) กล่าวถึงชนิดการมีส่วนร่วมในท้องถิ่น มีรูปแบบดังนี้คือ

1. การมีส่วนร่วมในการเลือกตั้งครอบคลุมกระบวนการเลือกตั้งจัดเป็นการมีส่วนร่วมในกิจกรรมของพรรคการเมือง
2. การมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น เช่น การวิจารณ์ การอภิปราย การเขียนบทความผ่านสื่อมวลชน การมีส่วนร่วมโดยการจัดตั้งกลุ่มผลประโยชน์ เพื่อถ่วงดุลอำนาจทางการเมือง
3. การมีส่วนร่วมโดยการแสดงออก เช่น การเดินขบวน การอดอาหารประท้วง และการยื่นหนังสือร้องทุกข์

ชินรัตน์ สมสืบ (2539 : 72) กล่าวถึง การมีส่วนร่วมสามารถแบ่งออกเป็นได้ 2 ชนิด ดังนี้ คือวิธีทางตรง และทางอ้อม

- 1) วิธีการมีส่วนร่วมทางตรง
 - (1) การพูดคุยสนทนาตัวต่อตัว
 - (2) การรณรงค์ในกลุ่มเพื่อนบ้านเน้นสมาชิกในครอบครัว
 - (3) การอภิปราย (Group discussion) เป็นการอภิปรายแบบไม่เป็นทางการ เช่น ในร้านกาแฟ ร้านตัดผม เป็นต้น
 - (4) การรวมกลุ่มเช่น กลุ่มสตรี กลุ่มเยาวชน เป็นต้น
 - (5) การประชุมอย่างเป็นทางการกลับกลุ่มผลประโยชน์ขนาดใหญ่
 - (6) กลวิธีการเจรจาต่อรอง เพื่อดำเนินการแลกเปลี่ยนสิ่งที่เป็นประโยชน์ของชุมชน
 - (7) การแนะนำชักชวน และยื่นคำร้อง เช่น การประชุมต่อต้าน การเดินรณรงค์ จัดหมายร้องเรียน การเสนอแนวทางแก้ไขปัญหา การเดินขบวน ในสวนสาธารณะ และการอภิปราย
- 2) วิธีการมีส่วนร่วมทางอ้อม
 - (1) การโฆษณา
 - (2) การส่งข่าวผ่านสื่อ
 - (3) การส่งข่าวผ่านสื่อในชุมชน เช่น การพูดคุย
 - (4) การใช้คำนิยามทางประเพณี
 - (5) การสาธิตภาคสนาม
 - (6) การทัศนศึกษา
 - (7) ใช้ทรัพยากรบุคคลและผู้นำ

- (8) ใช้ศูนย์กลางเรียนรู้ หรือศูนย์ท้องถิ่น โปสเตอร์ และกระดานคำที่ใช้กับประชาชน
- (9) การรวมประชาชนตามปกติ เช่นในวัด การประชุมหมู่บ้าน การประชุมวาระ
- (10) การแสดงบทบาทสมมุติ เช่น เพลงพื้นบ้าน ความเชื่อทางการมีส่วนร่วม

2. แนวคิดทั่วไปเกี่ยวกับการปกครองท้องถิ่น

2.1 ความหมายของการปกครองท้องถิ่น

ความหมายของการปกครองท้องถิ่นนั้น ได้มีนักวิชาการได้ให้ความหมาย หรือคำนิยามไว้หลายท่าน ส่วนใหญ่แล้วจะคล้ายคลึงกัน แต่จะแตกต่างกัน คือ คำสำนวนรายละเอียด และปลีกย่อย ที่สำคัญได้แก่

William V. Holloway (1959:101-103 อ้างใน โกวิท พวงงาม 2549:2) กล่าวว่า การปกครองตนเองของท้องถิ่น หมายถึง องค์การที่มีอาณาเขตแน่นอน มีประชากรตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้ มีอำนาจปกครองตนเอง มีการบริหารงานคลังของตนเอง และมีสภาท้องถิ่นที่สมาชิกได้รับการเลือกตั้งจากประชาชน

ชูวงศ์ ฉายะบุตร (2539:30) อธิบายว่า การปกครองท้องถิ่น เป็นรากฐานของการปกครองในระบอบประชาธิปไตย เพราะเป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วมในการปกครองตนเอง เพื่อประโยชน์โดยรวมของท้องถิ่น การปกครองท้องถิ่นจึงเปรียบเสมือนสถาบันฝึกสอนประชาธิปไตยในทางปฏิบัติให้กับประชาชนมีประสบการณ์ความรู้ ความเข้าใจ กลไกในการบริหารงานของการปกครองตนเองในระดับพื้นฐานเพื่อให้พร้อมที่จะเข้าไปมีส่วนร่วมในการปกครองในระดับชาติ ซึ่งมีความยุ่งยากและซับซ้อนมากกว่า

Daniel Wit (1967: 101-103 อ้างใน โกวิท พวงงาม 2549:1) ให้ความหมายว่า การปกครองท้องถิ่น หมายถึง การปกครองที่รัฐบาลกลางให้อำนาจ หรือกระจายอำนาจไปให้หน่วยการปกครองท้องถิ่น เพื่อเปิดโอกาสให้ประชาชนในท้องถิ่นได้มีอำนาจในการปกครอง ร่วมกันทั้งหมด หรือเพียงบางส่วนในการบริหารท้องถิ่น ตามหลักการที่ว่าถ้าอำนาจการปกครองมาจากประชาชนท้องถิ่นแล้ว รัฐบาลของท้องถิ่นก็ย่อมเป็นรัฐบาลของประชาชนโดยประชาชนและเพื่อประชาชน ดังนั้น การบริหารการปกครองท้องถิ่นจึงจำเป็นต้องมีองค์กรของตนเอง อันเกิดจากการกระจายอำนาจของรัฐบาลกลาง โดยให้องค์กรอันมิได้เป็นส่วนหนึ่งของรัฐบาลกลาง มีอำนาจในการตัดสินใจและบริหารงานภายในท้องถิ่นในเขตอำนาจของตน

ประธาน คณะทศศึกษากร (2534:7) ได้ให้ความหมายว่า การปกครองท้องถิ่นเป็นระบบการปกครองที่เป็นผลสืบเนื่องมาจากการกระจายอำนาจทางการปกครองของรัฐและโดยนัยนี้ จะเกิดการทำหน้าที่ปกครองท้องถิ่นโดยคนในท้องถิ่นนั้น ๆ องค์การนี้ถูกจัดตั้งและควบคุมโดยรัฐบาล แต่ก็มีอำนาจ ในการกำหนดนโยบาย และควบคุมให้มีการปฏิบัติให้เป็นไปตามนโยบายของตนเอง

รศ.ดร. รัตน์เสริมพงศ์ (2551: 58) อธิบายว่า การบริหารท้องถิ่น หมายถึง การบริหารงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งเป็นหน่วยการปกครองตนเองของประชาชนในท้องถิ่น ดำเนินการบริหารในระดับรองจากระดับชาติหรือระดับรัฐ การบริหารท้องถิ่นเป็นผลมาจากการที่รัฐบาลซึ่งเป็นผู้รับผิดชอบการบริหารประเทศได้กระจายอำนาจให้ประชาชนในท้องถิ่นปกครองตนเองในรูปแบบของ *การปกครองท้องถิ่น (local government)* ประชาชนในท้องถิ่นซึ่งมีอำนาจปกครองตนเองตามที่ได้รับกระจายอำนาจจากรัฐบาลจะดำเนินการปกครองท้องถิ่นของตนเองโดยจัดตั้งองค์กรขึ้นมาใช้อำนาจแทนประชาชน เรียกว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นซึ่งเป็นตัวแทนของประชาชนในท้องถิ่นจะเป็นผู้ดำเนินการบริหารท้องถิ่นตามเจตนารมณ์ของประชาชนในท้องถิ่นอย่างเป็นอิสระ ภายใต้ในกรอบนโยบาย กฎหมาย และการกำกับดูแลของรัฐ

วุฒิสภา ดันไทย (2552:7) การปกครองท้องถิ่น คือ การปกครองที่ราชการบริหารส่วนกลางได้กระจายอำนาจไปให้หน่วยการปกครองท้องถิ่น ซึ่งเป็นองค์กรที่มีสิทธิตามกฎหมาย มีพื้นที่ และประชากรเป็นของตนเอง และประการสำคัญขององค์กรดังกล่าวจะต้องมีอำนาจอิสระ (Autonomy) ในการปฏิบัติอย่างเหมาะสม การมอบอำนาจจากส่วนกลางมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ประชาชนในท้องถิ่นได้เข้ามามีส่วนร่วมในการปกครองตนเอง ตามเจตนารมณ์ของการปกครองในระบอบประชาธิปไตย ไม่ว่าจะเป็นการมีส่วนร่วมในการเสนอปัญหา คัดค้านใจ การตรวจสอบการทำงานและร่วมรับบริการสาธารณะต่างๆ อย่างไรก็ตามแม้ว่าการปกครองท้องถิ่นจะมีอิสระในการดำเนินงานแต่ยังคงอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของราชการบริหารส่วนกลาง

Harris G. Mongtagu, (1984:574 อ้างใน โกวิทย์ พวงงาม 2549: 2) นิยามว่าการปกครองท้องถิ่น หมายถึง การปกครองซึ่งหน่วยการปกครองท้องถิ่นได้มีการเลือกตั้งโดยอิสระ เพื่อเลือกผู้ที่มีหน้าที่บริหารการปกครองท้องถิ่น มีอำนาจอิสระ พร้อมความรับผิดชอบซึ่งตนสามารถที่จะใช้ได้โดยปราศจากการควบคุมของหน่วยการบริหารราชการส่วนกลางหรือภูมิภาค แต่ทั้งนี้หน่วยการปกครองท้องถิ่นยังต้องอยู่ภายใต้บังคับว่าด้วยอำนาจสูงสุดของประเทศ ไม่ได้กลายเป็นรัฐอิสระใหม่แต่อย่างใด

โกวิท พวงงาม (2552:30) อธิบายว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอาจมีรูปแบบของหน่วยการปกครองหลายรูปแบบตามความแตกต่างของความเจริญ ประชากร หรือขนาดพื้นที่ ต้องมีอำนาจอิสระในการปฏิบัติหน้าที่ตามความเหมาะสม มีสิทธิตามกฎหมายที่จะดำเนินการปกครองตนเองโดยแบ่งสิทธิเป็น 2 ประการ คือ สิทธิที่จะตรากฎหมายหรือระเบียบข้อบังคับต่างๆ ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และสิทธิในการกำหนดงบประมาณ เพื่อบริหารกิจการตามอำนาจหน้าที่ที่มีอยู่ มีองค์กรที่จำเป็นในการบริหารและปกครองตนเอง คือมีองค์กรฝ่ายบริหารและองค์กรฝ่ายนิติบัญญัติ ประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการปกครองท้องถิ่น

จากความหมายของการปกครองท้องถิ่นข้างต้น สามารถสรุปได้ว่าการปกครองท้องถิ่นหมายถึงการที่รัฐบาลกลางมอบอำนาจให้หน่วยงานท้องถิ่นปกครองตนเอง โดยมี งบประมาณจากรัฐบาลอุดหนุนเพื่อใช้ในการพัฒนาท้องถิ่นและดำเนินกิจกรรมภายใต้ขอบเขตของกฎหมายกำหนด และอยู่ในควบคุมของรัฐบาลกลาง

2.2 วัตถุประสงค์ของการปกครองท้องถิ่น

ธนวัฒน์ คำภีลานนท์ (2550:28) ได้จำแนกวัตถุประสงค์ของการปกครองท้องถิ่นไว้ดังนี้

1. ช่วยแบ่งเบาภาระของรัฐบาล เป็นสิ่งที่เห็นได้ชัดชัดว่าในการบริหารประเทศจะต้องอาศัยเงินงบประมาณเป็นหลัก หากเงินงบประมาณจำกัดภารกิจที่จะต้องบริการให้กับชุมชนต่างๆ อาจไม่เพียงพอ ดังนั้น หากจัดให้มีการปกครองท้องถิ่น หน่วยงานปกครองท้องถิ่นนั้นๆ ก็สามารถมีรายได้มีเงินงบประมาณของตนเองเพียงพอที่จะดำเนินการสร้างสรรค์ความเจริญให้แก่ท้องถิ่นได้ จึงเป็นการแบ่งเบาภาระของรัฐบาลได้เป็นอย่างมาก เป็นการแบ่งเบาทั้งในด้านการเงินตัวบุคคลตลอดจนเวลาที่ใช้ในการดำเนินการ

2. เพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นอย่างแท้จริง เนื่องจากประเทศที่มีขนาดใหญ่ ความต้องการของประชาชนในแต่ละท้องถิ่นย่อมมีความแตกต่างกันการรอรับบริการจากรัฐบาลแต่อย่างเดียวยังไม่ตรงตามความต้องการที่แท้จริงและล่าช้า หน่วยงานปกครองที่มีประชาชนในท้องถิ่นเป็นผู้บริหารเท่านั้น จึงสามารถตอบสนองความต้องการนั้นได้

3. เพื่อความประหยัด โดยที่ท้องถิ่นแต่ละแห่งมีความแตกต่างกันสภาพความเป็นอยู่ของประชาชนก็ต่างไปด้วย การจัดตั้งหน่วยการปกครองท้องถิ่นขึ้นจึงจำเป็นโดยให้อำนาจหน่วยการปกครองท้องถิ่นจัดเก็บภาษีอากรซึ่งเป็นวิธีการหารายได้ให้กับท้องถิ่นเพื่อนำไปใช้ในการบริหารกิจการของท้องถิ่น ทำให้ประหยัดงบประมาณของรัฐบาลที่จะต้องจ่ายให้กับท้องถิ่นทั่วประเทศเป็นอันมาก และแม้จะมีการจัดสรรเงินงบประมาณจากรัฐบาลไปให้บ้าง แต่ก็มีเงื่อนไขที่กำหนดไว้อย่างรอบคอบ

4. เพื่อให้หน่วยการปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นสถาบันที่ให้การศึกษารองระบบอบประชาชนไปโดยแก่ประชาชน จากการศึกษาการปกครองท้องถิ่นเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการปกครองตนเอง ไม่ว่าจะโดยสมัครรับเลือกตั้งเพื่อให้ประชาชนในท้องถิ่นได้เลือกเข้าไปทำหน้าที่ฝ่ายบริหาร หรือฝ่ายนิติบัญญัติของหน่วยการปกครองท้องถิ่นก็ตาม การปฏิบัติหน้าที่ที่แตกต่างกันนี้มีส่วนในการส่งเสริมการเรียนรู้กับกระบวนการปกครองระบบอบประชาชนไปได้อย่างดี

2.3 องค์ประกอบของการปกครองท้องถิ่น

โกวิท พวงงาม(2549: 5-7) ได้กล่าวถึงระบบการปกครองท้องถิ่นว่าจะต้องประกอบด้วยองค์ประกอบ 8 ประการ คือ

1. สถานะตามกฎหมาย (Legal Status) หมายความว่าหากประเทศใดกำหนดเรื่องการปกครองท้องถิ่นไว้ในรัฐธรรมนูญของประเทศ การปกครองท้องถิ่นในประเทศนั้นจะมีความเข้มแข็งกว่าการปกครองท้องถิ่นที่จัดตั้งโดยกฎหมายอื่น เพราะข้อความที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญนั้นเป็นการแสดงให้เห็นว่า ประเทศนั้นมีนโยบายที่จะกระจายอำนาจอย่างแท้จริง

2. พื้นที่และระดับ (Area and Level) ปัจจัยที่มีความสำคัญต่อการกำหนดพื้นที่และระดับของหน่วยการปกครองท้องถิ่นมีหลายประการ เช่น ปัจจัยทางภูมิศาสตร์ ประวัติศาสตร์ เชื้อชาติ และความสำนึกในการปกครองตนเองของประชาชนจึงได้มีกฎเกณฑ์ที่จะกำหนดพื้นที่และระดับของหน่วยการปกครองท้องถิ่นออกเป็น 2 ระดับ คือ หน่วยการปกครองท้องถิ่นขนาดเล็กและขนาดใหญ่ สำหรับขนาดของพื้นที่จากการศึกษาขององค์การสหประชาชาติ โดยองค์การอาหารและเกษตรแห่งสหประชาชาติ (FAO) องค์การศึกษาศาสตร์และวัฒนธรรม (UNESCO) องค์การอนามัยโลก (WHO) และสำนักกิจการสังคม (Bureau of Social Affair) ได้ให้ความเห็นว่าหน่วยการปกครองท้องถิ่นที่สามารถให้บริการและบริหารงานอย่างมีประสิทธิภาพได้ ควรมีประชากรประมาณ 50,000 คน แต่ก็ยังมีปัจจัยอื่นที่จะต้องพิจารณาด้วย เช่น ประสิทธิภาพในการบริหารรายได้และบุคลากร เป็นต้น

3. การกระจายอำนาจและหน้าที่ การที่จะกำหนดให้ท้องถิ่นมีอำนาจหน้าที่ที่มากน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับนโยบายทางการเมืองและการปกครองของรัฐบาลเป็นสำคัญ

4. องค์การนิติบุคคล จัดตั้งขึ้นโดยผลแห่งกฎหมายยะจากรัฐบาลกลางหรือรัฐบาลแห่งชาติ มีขอบเขตการปกครองที่แน่นอน มีอำนาจในการกำหนดนโยบาย ออกกฎ ข้อบังคับควบคุมให้มีการปฏิบัติตามนโยบายนั้นๆ

5. การเลือกตั้ง สมาชิกองค์การหรือคณะผู้บริหารจะต้องได้รับเลือกตั้งจากประชาชนในท้องถิ่นนั้นๆ ทั้งหมดหรือบางส่วน เพื่อแสดงถึงการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองการปกครองของประชาชน โดยเลือกผู้บริหารท้องถิ่นของตนเอง

6. อิสระในการปกครองท้องถิ่น สามารถใช้ดุลยพินิจของตนเองในการปฏิบัติกิจการภายในขอบเขตของกฎหมายโดยไม่ต้องขออนุมัติจากรัฐบาลกลาง และไม่อยู่ในสายการบังคับบัญชาของหน่วยงานทางราชการ

7. งบประมาณของตนเอง มีอำนาจในการจัดเก็บรายได้ การจัดเก็บภาษีตามขอบเขตที่กฎหมายให้อำนาจในการจัดเก็บ เพื่อให้ท้องถิ่นมีรายได้เพียงพอที่จะทำนุบำรุงท้องถิ่นให้เจริญก้าวหน้าต่อไป

8. การควบคุมดูแลของรัฐ เมื่อได้รับการจัดตั้งขึ้นแล้วยังคงอยู่ในการกำกับดูแลจากรัฐเพื่อประโยชน์และความมั่นคงของรัฐและประชาชนโดยส่วนรวม โดยการมีอิสระในการดำเนินงานของหน่วยงานปกครองท้องถิ่นนั้น

องค์ประกอบดังกล่าวข้างต้นนี้สอดคล้องกับคำกล่าวของ Jacques Moreau (อ้างในชาญชัย แสวงศักดิ์, 2542) ได้กล่าวว่า องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นจะต้องมีองค์ประกอบสำคัญ 5 ประการ คือ

1. มีพื้นที่รับผิดชอบที่ชัดเจน
2. มีสถานะเป็นนิติบุคคล
3. มีองค์กรเป็นของตนเอง
4. มีภารกิจหน้าที่เกี่ยวกับผลประโยชน์ของตนเอง
5. มีการกำกับดูแลจากรัฐ

การปกครองท้องถิ่นกำหนดขึ้นบนพื้นฐานทฤษฎีการกระจายอำนาจ และอุดมการณ์ประชาธิปไตย ซึ่งมุ่งเปิดโอกาสและสนับสนุนให้ประชาชนเข้ามีส่วนร่วมในกระบวนการทางการเมืองและกิจกรรมการปกครองตนเองในระดับหนึ่ง ซึ่งจะเห็นได้จากลักษณะสำคัญของการปกครองท้องถิ่นที่เน้นการมีอิสระในการปกครองตนเอง มีการเลือกตั้ง มีองค์กรหรือสถาบันที่จำเป็นในการปกครองตนเอง และที่สำคัญก็คือ ประชาชนในท้องถิ่นจะมีส่วนร่วมในการปกครองตนเองอย่างกว้างขวาง

นอกจากนี้ คณะกรรมการปรับปรุงกระบวนการบริหารการปกครองท้องถิ่น โดยนายชวน หลีกภัย นายกรัฐมนตรี ได้มีคำสั่งสำนักนายกรัฐมนตรีแต่งตั้งคณะกรรมการดังกล่าว ตามคำสั่งที่ 262/2535 เมื่อวันที่ 11 ธันวาคม 2535 เพื่อศึกษาระบบการบริหารการปกครองท้องถิ่นของไทยที่ดำเนินการอยู่ในปัจจุบันในทุกรูปแบบ หาแนวทางและข้อเสนอในการปรับปรุงโครงสร้างอำนาจหน้าที่ การคลัง และงบประมาณ ตลอดจนความสัมพันธ์ระหว่างรัฐบาล หน่วยงานส่วนกลาง และส่วนภูมิภาค กับหน่วยการปกครองท้องถิ่นโดยกล่าวถึงองค์ประกอบของการปกครองท้องถิ่น ไว้ดังนี้

1. เป็นองค์กรที่มีฐานะเป็นนิติบุคคล และทบวงการเมือง
2. มีสภาและผู้บริหารระดับท้องถิ่นที่มาจากการเลือกตั้งตามหลักการที่บัญญัติไว้ในกฎหมายรัฐธรรมนูญ
3. มีอิสระในการปกครองตนเอง
4. มีเขตการปกครองที่ชัดเจนและเหมาะสม
5. มีงบประมาณรายได้เป็นตนเองอย่างเพียงพอ
6. มีบุคลากรปฏิบัติงานของตนเอง
7. มีอำนาจหน้าที่ที่เหมาะสมต่อการให้บริการ
8. มีอำนาจออกข้อบังคับเป็นกฎหมายของท้องถิ่นภายใต้ขอบเขตของกฎหมายแม่บท
9. มีความสัมพันธ์กับส่วนกลางในฐานะเป็นงานระดับรองของรัฐ

2.4 ความสำคัญของการปกครองท้องถิ่น

ชินรัตน์ สมสืบ (2539:6-15) กล่าวถึงความสำคัญของการปกครองท้องถิ่นไว้ดังนี้

1. การปกครองท้องถิ่นคือรากฐานของการปกครองระบอบประชาธิปไตย เพราะการปกครองท้องถิ่นจะเป็นสถาบันฝึกสอนการเมืองการปกครองให้แก่ประชาชน ให้ประชาชนรู้สึกรู้ว่าตนมีความเกี่ยวข้องกับส่วนได้ส่วนเสียในการปกครอง การบริหารท้องถิ่น เกิดความรับผิดชอบ และวางแผนต่อประโยชน์อันพึงมีต่อท้องถิ่นที่ตนอาศัยอยู่ อันจะนำมาซึ่งความศรัทธาเลื่อมใสในระบอบการปกครองประชาธิปไตยในที่สุด

2. การปกครองท้องถิ่นทำให้ประชาชนในท้องถิ่นรู้จักการปกครองตนเอง (Self Government) หัวใจของการปกครองระบอบประชาธิปไตยประการหนึ่งก็คือ การปกครองตนเองที่มีใช่เป็นการปกครอง ซึ่งผู้บริหารท้องถิ่นนอกจากจะได้รับเลือกตั้งมาเพื่อรับผิดชอบบริหารท้องถิ่นโดยอาศัยความร่วมมือร่วมใจจากประชาชนแล้ว ผู้บริหารท้องถิ่นจะต้องฟังเสียงประชาชนด้วยวิถีทางประชาธิปไตยต่างๆ เช่น เปิดโอกาสให้ประชาชนออกเสียงประชามติ (Referendum) ให้ประชาชนมีอำนาจถอดถอน (Recall) ซึ่งจะทำให้ประชาชนเกิดความสำนึกในความสำคัญของตนต่อท้องถิ่น ประชาชนจะมีส่วนร่วมรับรู้ถึงปัญหาและช่วยกันแก้ไขปัญหาของท้องถิ่นของตน

นอกจากนี้ จากการปกครองตนเองในรูปของการปกครองท้องถิ่นอย่างแท้จริง หรือการกระจายอำนาจในระดับต่ำสุด คือ รากหญ้า (Grass roots) ซึ่งเป็นฐานเสริมสำคัญยิ่งของการพัฒนาระบบการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตย ความล้มเหลวของระบบประชาธิปไตย มีหลายองค์ประกอบแต่องค์ประกอบสำคัญยิ่งขาดอันหนึ่งก็คือการขาดรากฐานในท้องถิ่น

3. การปกครองท้องถิ่นสามารถจะเป็นแหล่งสร้างผู้นำทางการเมืองการบริหารของประเทศในอนาคต ผู้นำหน่วยการปกครองท้องถิ่นย่อมเรียนรู้ประสบการณ์ทางการเมือง การได้รับเลือกตั้งสนับสนุนจากประชาชนในท้องถิ่นย่อมเป็นพื้นฐานที่ดีต่ออนาคตทางการเมืองของตน และยังฝึกฝนทักษะทางการเมืองงานท้องถิ่นอีกด้วย ในประเทศไทยผู้นำทางการเมืองที่มีชื่อเสียง เช่น นายทองหยด จิตตะวีระ, นายสุรินทร์ เทพกาญจนา เป็นต้น ล้วนแต่มีผลงานจากการเป็นนายกเทศมนตรี หรือผู้บริหารท้องถิ่นมาก่อน จนสามารถประสบความสำเร็จเป็นนักการเมืองที่มีชื่อเสียงในระดับชาติ

4. การปกครองท้องถิ่นสอดคล้องกับแนวความคิดในการพัฒนาชนบทแบบพึ่งตนเอง การปกครองท้องถิ่นโดยยึดหลักการกระจายอำนาจ ทำให้เกิดการพัฒนาชนบทแบบพึ่งตนเองทั้งทางการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม การดำเนินงานพัฒนาชนบทที่ผ่านมายังมีอุปสรรคสำคัญประการหนึ่งคือ การมีส่วนร่วมจากประชาชนในท้องถิ่นอย่างเต็มที่ ซึ่งการพัฒนาชนบทที่สัมฤทธิ์ผลนั้นจะต้องมาจากการริเริ่มช่วยเหลือตนเองของท้องถิ่น ทำให้เกิดความร่วมมือร่วมใจกัน โดยอาศัยโครงสร้างความเป็นอิสระในการปกครองตนเอง ซึ่งต้องมาจากการกระจายอำนาจอย่างแท้จริง มิเช่นนั้นแล้วการพัฒนาชนบทจะเป็นลักษณะ “หยิบยื่นยัดใส่หรือกึ่งหยิบยื่นยัดใส่” เกิดความคาดหวังว่าทุกปีจะมี “ลาภลอย” แทนที่จะเป็นผลดีต่อท้องถิ่นกลับสร้างลักษณะการพัฒนาแบบพึ่งพาไม่ยอมช่วยเหลือตนเอง อันเป็นผลทางลบต่อการพัฒนาพื้นฐานระบอบประชาธิปไตย

ดังนั้น การกระจายอำนาจจึงจะทำให้เกิดลักษณะการพึ่งตนเอง ซึ่งเป็นหลักสำคัญของการพัฒนาชนบทอย่างยิ่ง

2.5 หน้าที่ความรับผิดชอบของหน่วยการปกครองส่วนท้องถิ่น

รศ.ดร. รัตนา เสริมพงศ์ (2551:72) ได้สรุปอำนาจหน้าที่ที่สมควรจัดสรรและกำหนดเป็นความรับผิดชอบขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้แก่อำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

1. การบริการสาธารณะที่เป็นการสนองความจำเป็นพื้นฐานในการดำรงชีวิตของประชาชน การบริการสาธารณะในลักษณะนี้ถือว่าเป็นภารกิจหลักที่สำคัญที่สุดขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยทั่วไป ได้แก่ การสาธารณสุขปโภคและสาธารณูปการต่างๆ น้ำประปา ไฟฟ้า ถนน สะพาน การกำจัดขยะและสิ่งปฏิกูล การรักษาพยาบาล การจัดการศึกษา ฯลฯ ซึ่งการบริการสาธารณะเหล่านี้เป็นความจำเป็นในการดำเนินชีวิตของคนในท้องถิ่น การให้ท้องถิ่นเป็นผู้ดำเนินการจะทำให้สามารถสนองความต้องการของประชาชนได้อย่างเหมาะสม

2. การรักษาความสงบเรียบร้อยและความมั่นคงปลอดภัย ความสงบเรียบร้อยและความมั่นคงปลอดภัยเป็นความจำเป็นอีกประการหนึ่งในการดำรงชีวิตของผู้คน ในขณะเดียวกันก็เป็นความจำเป็นในการดำรงอยู่ของชุมชนในส่วนรวมด้วย องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นซึ่งใกล้ชิด

กับประชาชนยอมเข้าในสถานการณ์และสามารถแก้ไขหรือป้องกันเหตุร้ายต่างๆ ได้ทันทั่วทั้งกิจกรรมในด้านนี้ ได้แก่ การจัดระเบียบสังคม การรักษาความสงบ การป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย การดับเพลิง การกู้ภัย เป็นต้น

3. การจัดสวัสดิการสังคมและการประชาสงเคราะห์ ในทุกสังคมย่อมมีบุคคลที่ด้อยโอกาส ประสบปัญหา ยากไร้และพึ่งพาตนเองไม่ได้ จำเป็นที่จะต้องได้รับความช่วยเหลือเพื่อให้มีชีวิตที่ดีขึ้น เช่น การจัดสวัสดิการด้านอาหาร การรักษาพยาบาล อาคารสงเคราะห์ การสงเคราะห์คนพิการ เด็กกำพร้า คนชรา เป็นต้น การจัดสวัสดิการและการสงเคราะห์ให้ได้อย่างทั่วถึงและพอเพียง จำเป็นต้องอาศัยองค์กรของท้องถิ่นเป็นผู้ดำเนินการ โดยรัฐบาลควรเข้ามาร่วมรับผิดชอบด้านงบประมาณด้วย

4. การจัดการและการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสภาพแวดล้อม ประชาชนในท้องถิ่นย่อมมีสิทธิในถิ่นที่อยู่อาศัยของตน และมีสิทธิที่จะมีชีวิตอยู่ในสภาพแวดล้อมที่ดี นอกจากนั้น ประชาชนในท้องถิ่นย่อมมีความรัก ผูกพัน และหวงแหนท้องถิ่นของตนเอง ดังนั้น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจึงควรมีอำนาจหน้าที่ในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติในท้องถิ่น การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ ตลอดจนจัดการให้ท้องถิ่นมีสภาพแวดล้อมที่ดี เป็นระเบียบเรียบร้อย สวยงาม สะอาดร่มรื่นน่าอยู่อาศัย

5. การส่งเสริมและอนุรักษ์ศิลปะ วัฒนธรรม ประเพณี และภูมิปัญญาท้องถิ่น ประชาชนในท้องถิ่นย่อมมีสิทธิที่จะสืบทอดวิถีทางการดำเนินชีวิตตามแบบอย่างของบรรพบุรุษตน ส่งเสริมและอนุรักษ์ศิลปะ วัฒนธรรม ประเพณีและภูมิปัญญาอันเป็นมรดกท้องถิ่นของตน จึงควรเป็นภารกิจขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่จะส่งเสริมและเผยแพร่ศิลปะ วัฒนธรรม ประเพณีและภูมิปัญญาของท้องถิ่น อนุรักษ์โบราณสถานและโบราณวัตถุในท้องถิ่น จัดตั้งพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น หอศิลป์ หรือศูนย์วัฒนธรรมท้องถิ่น เป็นต้น

6. การอำนวยความสะดวกและบริการประชาชน นอกจากความจำเป็นพื้นฐานในการดำรงชีวิตดังกล่าวในข้อที่ 1 แล้ว ประชาชนยังมีความต้องการที่จะมีชีวิตที่ดี สะดวกและสุขสบายกว่าเดิม ซึ่งเป็นลักษณะตามธรรมชาติของมนุษย์ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีหน้าที่ที่จะจัดบริการต่างๆ เพื่อสนองความต้องการของประชาชนในแต่ละท้องถิ่น เช่น การขนส่งมวลชน โทรศัพท์สาธารณะ ห้องสมุด สนามเด็กเล่น สวนสาธารณะ รวมทั้งจัดกิจกรรมสันทนาการ เช่น การแสดงดนตรี การแข่งขันกีฬา เป็นต้น

7. การพัฒนาท้องถิ่น การพัฒนาท้องถิ่นให้เจริญก้าวหน้าเป็นภารกิจโดยตรงของท้องถิ่น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีอำนาจหน้าที่ที่จะพัฒนาท้องถิ่นให้เติบโตไปในแนวทางที่สอดคล้องกับวิสัยทัศน์หรือเจตนารมณ์ของประชาชนในท้องถิ่น กล่าวคือ ผู้คนในท้องถิ่นเป็นผู้กำหนด

อนาคตของท้องถิ่น และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีหน้าที่ที่จะพัฒนาท้องถิ่นไปสู่เป้าหมายนั้น เช่น การจัดผังเมือง การปรับปรุงแหล่งเสื่อม การส่งเสริมการศึกษา การพัฒนาอาชีพ เป็นต้น

3. แนวคิดทั่วไปเกี่ยวกับการกระจายอำนาจ (Decentralization)

3.1 ความหมายของการกระจายอำนาจ

แนวคิดการกระจายอำนาจ หมายถึง หลักการที่รัฐมอบอำนาจการปกครองบางส่วน ให้แก่องค์กรอื่นที่ไม่ได้เป็นส่วนหนึ่งของการบริหารราชการส่วนกลาง มีอำนาจทั้งด้านการเมือง และการบริหารโดยมีนักวิชาและผู้ทรงคุณวุฒิหลายท่านได้ให้ความหมายของนักวิชาการ ไว้ดังนี้

เดวิด วิลสัน และคริส เกม (1998:19-20อ้างในถึง บูมอริ ยีหมะ 2550: 7) กล่าวถึงความหมายของการกระจายอำนาจ โดยแจกแจงให้เห็นว่าการกระจายอำนาจสามารถดำเนินการได้หลายแนวทางและหลายระดับความเข้มข้น ซึ่งบ่งชี้ให้เห็นความสัมพันธ์กับการปกครองตนเองของท้องถิ่นว่ามีมากน้อยเพียงใด ดังนี้

1. การกระจายอำนาจด้านการบริหาร (Administrative Decentralization) หรือการมอบอำนาจ (Delegation) การกระจายอำนาจในลักษณะนี้ การตัดสินใจในนโยบายหลักๆ ทั้งหมดต่างส่วนดำเนินการโดยการบริหารราชการส่วนกลาง ข้าราชการได้รับการแต่งตั้งจากราชการส่วนกลางเช่นเดียวกับท้องถิ่นมีหน้าที่เพียงให้บริการและการตัดสินใจในเรื่องการบริหารงานทั่วไป

2. การกระจายอำนาจด้านหน้าที่ (Functional Decentralization)

การกระจายอำนาจในลักษณะนี้ การบริหารราชการส่วนกลางดำเนินการจัดตั้งหน่วยงานกึ่งอิสระ (Semi-independent) เพื่อทำหน้าที่ให้บริการเฉพาะบางด้าน ลักษณะเช่นนี้ เทียบเคียงได้กับการบริหารราชการส่วนภูมิภาคในกรณีของไทย ที่การบริหารราชการส่วนกลางมอบหมายให้หน่วยงานในการบริหารราชการส่วนภูมิภาคเป็นผู้ดำเนินงานกระจายไปยังจังหวัดหรืออำเภอต่างๆ เช่น กระทรวงสาธารณสุข มีหน่วยงานสาธารณสุขจังหวัด ทำหน้าที่ในการให้บริการด้านสาธารณสุขในท้องถิ่นต่างๆ

3. การกระจายอำนาจด้านการเมือง (Political Decentralization) หรือการถ่ายโอนอำนาจ (Devolution)

การกระจายอำนาจในลักษณะนี้ การบริหารราชการส่วนกลางมอบอำนาจการตัดสินใจในด้านต่าง ๆ อย่างกว้างขวางให้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งมีอำนาจอิสระในการบริหารงานมีผู้บริหารมาจากการเลือกตั้งจากประชาชนเพื่อดำเนินการให้บริการแก่ท้องถิ่นอย่างเป็นอิสระในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาท้องถิ่นบนพื้นฐานของท้องถิ่นเอง

รับรอง โสตามรรค (2548: 29) ได้สรุปความหมายของการกระจายอำนาจไว้ว่า การกระจายอำนาจทางการตัดสินใจ การเมืองการบริการให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อสะดวกในการทำงาน และเพื่อให้ประชาชนในท้องถิ่นได้มีโอกาสร่วมในการปกครองด้วย

ธนศวี เจริญเมือง (2540:290) ให้ความหมายของการกระจายอำนาจว่า เป็นระบบบริหารการปกครองที่รัฐบาลหรือรัฐบาลแห่งชาติกระจายอำนาจบางส่วนให้แก่หน่วยการปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อให้มีอำนาจดำเนินกิจการภายในอาณาเขตของตนเองโดยปราศจากการแทรกแซง ดังนั้น การกระจายอำนาจจึงเป็นการยกอำนาจ เป็นการให้ความรับผิดชอบแก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นโดยเด็ดขาด ส่วนกลางจะแก้ไขหรือเปลี่ยนแปลงยกเลิกไม่ได้เพราะสัมพันธ์ภาพระหว่างส่วนกลางกับส่วนท้องถิ่นมิใช่แบบสายการบังคับบัญชา

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช (2544:16) การกระจายอำนาจ หมายถึง รัฐบาลกลางมอบอำนาจหน้าที่บางอย่างในการปกครองซึ่งเจ้าหน้าที่ข้าราชการบริหารส่วนกลางเป็นผู้ดำเนินการอยู่ตามหลักการกระจายอำนาจ หรือตามหลักการแบ่งอำนาจให้องค์กรใดองค์กรหนึ่งไม่ใช่ส่วนราชการทั้งส่วนกลางและส่วนภูมิภาคไปดำเนินการด้วยงบประมาณและเจ้าหน้าที่องค์กรนั้นๆ เอง โดยส่วนกลางเพียงแต่ควบคุมเท่านั้น

กล่าวโดยสรุป จากความหมายของ การกระจายอำนาจ หมายถึง การที่รัฐบาลมอบอำนาจให้หน่วยงานปกครองส่วนท้องถิ่น ปกครอง ดูแล และรับผิดชอบในอาณาเขตที่ได้รับมอบหมาย ตามที่กฎหมายกำหนดไว้โดยมีรัฐบาลเป็นผู้ดูแลในบางส่วน

3.2 หลักการกระจายอำนาจ

สมคิด เลิศไพฑูรย์ (2550:29-30 อ้างถึงใน บุญอริ ยีหิมะ:8) กล่าวถึงการกระจายอำนาจว่ามี 2 ลักษณะ ดังนี้

1. การกระจายอำนาจทางด้านพื้นที่ (Decentralization by Territory) คือ การที่รัฐบาลมอบอำนาจในการจัดทำบริการสาธารณะให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดทำทั้งนี้ การจัดทำบริการสาธารณะที่ได้รับมอบหมายจะถูกจำกัดขอบเขตโดยพื้นที่ หรืออาณาเขตขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นนั้นๆ การจัดทำระเบียบการบริหารราชการลักษณะนี้เรียกว่า การบริหารราชการส่วนท้องถิ่น ซึ่งถือเป็นการกระจายอำนาจการปกครอง

2. การกระจายอำนาจทางภารกิจหน้าที่ (Decentralization by function) หรือการกระจายอำนาจทางเทคนิค คือการที่รัฐบาลมอบอำนาจในการจัดทำบริการสาธารณะในบางเรื่อง บางอย่างให้แก่องค์กรของรัฐที่จัดตั้งขึ้นเป็นผู้จัดทำ การกระจายอำนาจภารกิจหน้าที่นี้ไม่ถือเป็นการกระจายอำนาจปกครองแต่อย่างใด เป็นเพียงการมอบให้องค์กรรัฐไปจัดทำบริการสาธารณะ โดยแยกออกมาเป็นนิติบุคคลต่างหากจากรัฐ มีทรัพย์สินเป็นของตนเองและมีผู้บริหารของตนเอง โดยนิติบุคคลนี้

กระจายอำนาจนี้จะต้องอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของรัฐเช่นเดียวกันซึ่งมีอยู่ใน 2 รูปแบบ คือ รัฐวิสาหกิจและองค์กรมหาชน

ไบรอัน ซี. สมิธ (1985: 1 อ้างในถึง บุษมณี ยีหมะ 2550: 7) กล่าวถึง หลักการกระจายอำนาจการปกครองว่า หมายถึง การที่รัฐบาลกลาง หรือการบริหารราชการส่วนกลางยินยอมกระจายอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบให้กับท้องถิ่นในด้านต่างๆ โดยให้ท้องถิ่นมีหน่วยงานเป็นของตนเองทำหน้าที่ในการบริหารงานในหน้าที่และความรับผิดชอบ

3.3 ความสำคัญของการกระจายอำนาจ

การกระจายอำนาจการปกครอง มีความสำคัญทั้งในการเมืองและสังคม โดยสรุปได้ 2 ประเด็นใหญ่ๆ ดังนี้ (ลิขิต ชีรเวคิน 2539: 267)

1. การกระจายอำนาจเป็นรากแก้วของระบบการปกครองแบบประชาธิปไตย ทั้งนี้เพราะประชาธิปไตยต้องประกอบด้วยโครงสร้างเบื้องต้น คือ ระดับชาติด้วยโครงสร้างพื้นฐาน คือ ระดับท้องถิ่นรูปแบบการปกครองท้องถิ่นอย่างแท้จริง คือการกระจายอำนาจไปในระดับต่ำที่สุดคือรากแก้ว ซึ่งเป็นฐานเสริมความสำคัญของการพัฒนาระบบการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตย

2. การกระจายอำนาจมีความสำคัญอย่างยิ่งในทางเศรษฐกิจและสังคมในแง่การพัฒนาชนบท โดยเฉพาะการมีส่วนร่วมจากประชาชนในท้องถิ่นอย่างเต็มที่ การพัฒนาชนบทที่จะสัมฤทธิ์ผลนั้นจำเป็นต้องมีความคิดริเริ่มช่วยตนเองจากท้องถิ่นและต้องเปิดโอกาสให้ท้องถิ่นมีส่วนร่วมและลักษณะดังกล่าวจะเกิดขึ้นได้ต้องอาศัยโครงสร้างการปกครองตนเองในลักษณะที่มีความอิสระพอสมควรซึ่งจะเกิดขึ้นได้ก็ด้วยการกระจายอำนาจอย่างแท้จริงเท่านั้น

วาริติน วัชชัย (2545: 42) การกระจายอำนาจการปกครองท้องถิ่นเป็นกลไกที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน และเป็นการฝึกประชาชนให้มีความรู้ความเข้าใจและตระหนักในคุณค่าของระบอบประชาธิปไตยอย่างดีที่สุดเพราะเป็นเรื่องที่ใกล้ชิดตัวประชาชนสามารถสัมผัสได้โดยตรงและเป็นกลไกที่ส่งเสริมให้การบริหารเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลเพราะอนาคตของผู้บริหารขึ้นอยู่กับความพอใจของประชาชน โดยตรงจึงเห็นได้ว่าการกระจายอำนาจการปกครองท้องถิ่น จึงส่งเสริมการพัฒนาท้องถิ่นเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลทั้งทางการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม

3.4 ประโยชน์ของการกระจายอำนาจ

การกระจายอำนาจเป็นพื้นฐานที่ดีในการที่จะสร้างช่องทางในการมีส่วนร่วมของประชาชน ประโยชน์ทางการกระจายอำนาจ แบ่งได้ 3 ประการ ดังนี้ (ลิขิต ชีรเวคิน 2535: 17)

1. เพื่อระบาย ความคับคั่งของบริการสาธารณะต่างๆ ที่รวมอยู่ หรือเป็นภารกิจของรัฐบาลกลางออกไปให้ท้องถิ่นรับผิดชอบเพื่อแบ่งเบาภาระรัฐบาลกลางให้น้อยลง
2. เพื่อให้ประชาชนมีส่วนร่วมในโครงการที่ปฏิบัติในท้องถิ่น และเป็นการฝึกฝนให้ประชาชนเกิดความชำนาญในการปฏิบัติงานในท้องถิ่นมากขึ้น
3. เพื่อการกระจายการพัฒนาออกไปสู่ท้องถิ่นต่างๆ ได้รวดเร็วยิ่งขึ้น อาทิ การจ่ายเงินเพื่ออุดหนุนเป็นการสมทบเพื่อช่วยร่วมพัฒนาท้องถิ่นให้กว้างขวางมากขึ้น

อรุณ สุขน่วม (2548: 27-28) กล่าวว่า การกระจายอำนาจการปกครองมีข้อสำคัญ 3 ประการ คือ

1. ทำให้สามารถสนองความต้องการของท้องถิ่นได้ดีขึ้น บริการสาธารณะบางอย่างที่เกี่ยวกับประโยชน์ส่วนได้เสียเฉพาะท้องถิ่นถ้าได้มอบให้ผู้บริหารงานท้องถิ่นซึ่งเลือกตั้งขึ้นจากรายชื่อบุคคลในท้องถิ่นเป็นผู้จัดทำก็จะได้ผลตรงกับความต้องการในท้องถิ่นมากขึ้น เพราะรู้ปัญหาและความต้องการของท้องถิ่น
2. เป็นการแบ่งเบาภาระของบริหารราชการส่วนกลางได้บ้าง ปัจจุบันนี้หน่วยการบริหารราชการส่วนกลางมีภารกิจหลักอยู่มากเกี่ยวกับการทำกิจการอันเกี่ยวกับประโยชน์ส่วนรวมของประเทศ หากได้ตัดภารกิจเฉพาะท้องถิ่นที่ไม่อาจดำเนินการได้ทั่วถึงออกเสียบ้างจะทำให้เกิดผลดีกับความต้องการของรายชื่อบุคคลในท้องถิ่นได้
3. ทำให้รายชื่อบุคคลสนใจมีความรับผิดชอบในการปกครองท้องถิ่นของตนเองมากขึ้น การกระจายอำนาจให้แก่ท้องถิ่นเป็นการมอบอำนาจให้แก่ท้องถิ่นปกครองตนเองทำให้รายชื่อบุคคลมีส่วนได้เสียในกิจการท้องถิ่นโดยตรงและเกิดการปรึกษาหารือ ในการดำเนินงานทำให้รายชื่อบุคคลรับผิดชอบคิดถึงผลประโยชน์ส่วนรวมท้องถิ่น

4. แนวคิดทั่วไปเกี่ยวกับการพัฒนาชุมชน

4.1 ความหมายของการพัฒนาชุมชน

จิระพรรณ กาญจนะจิตรา (2523 : 18 – 19) กล่าวว่า ความหมายของ การพัฒนาชุมชน ซึ่งองค์การสหประชาชาติ ยึดถือเป็นมาตรฐานอยู่ คือ เป็นกระบวนการซึ่งดำเนินไปด้วยการรวมกำลังของรายชื่อบุคคลเองกับเจ้าหน้าที่รัฐบาลเพื่อปรับปรุงสภาพทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมของ

ชุมชนนั้นๆ ให้เจริญยิ่งขึ้น และผสมผสานชุมชน เหล่านั้นเข้าเป็นชีวิตของชาติและเพื่อให้ราษฎรสามารถอุทิศตนเอง เพื่อความก้าวหน้าของประเทศชาติ เพื่อความก้าวหน้าของประเทศชาติได้อย่างเต็มที่

สัญญา สัญญาวิวัฒน์ (2523 : 10) กล่าวว่า การพัฒนาชุมชนคือ การเปลี่ยนแปลง ส่วนประกอบของสภาพชุมชนที่เป็นอยู่ (สภาพที่ไม่พึงปรารถนา ไม่ดีงาม) ไปสู่เป้าหมายที่กำหนดไว้ (สภาพที่พึงปรารถนา ที่ดีงามหรือเจริญ) กล่าวคือ เป็นการจูงใจก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงขึ้นในชุมชน เพื่อเปลี่ยนแปลงสภาพของส่วนประกอบต่างๆ ในชุมชน จากสภาพที่ไม่พึงปรารถนาไปสู่สภาพที่พึงปรารถนาอันเป็นเป้าหมายที่ชุมชนตั้งไว้

จิรพรรณ กาญจนะจิตรา (2523 : 16) กล่าวว่า การพัฒนาชุมชนคือการรวมกำลัง ดำเนินปรับปรุงสภาพความเป็นอยู่ของชุมชนให้มีความเป็นปึกแผ่น และดำเนินการปรับปรุงสภาพ ความเป็นอยู่ของชุมชนให้มีความเป็นปึกแผ่น และดำเนินไปตามแนวทางที่ตนต้องการ โดยอาศัย ความร่วมกำลังของราษฎรในชุมชนนั้น ในการช่วยเหลือตัวเอง และร่วมมือกันดำเนินงานแต่ก็จะ ได้รับความช่วยเหลือทางด้านวิชาการจากหน่วยราชการหรือองค์กรอาสาสมัครอื่นๆ

ไพรัตน์ เตชะรินทร์ (2524: 13) อธิบายว่า การพัฒนาชุมชนเป็นกระบวนการที่ จะต้องทำต่อเนื่องกันอย่างเป็นระบบ เพื่อก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงจากระดับหนึ่งไปสู่อีกระดับหนึ่ง การเปลี่ยนแปลงนี้จำเป็นต้องใช้เวลาและจำเป็นต้องอาศัยกรรมวิธีการเปลี่ยนแปลงที่ถูกต้องวิธี

จากความหมายเกี่ยวกับการพัฒนาชุมชน สรุปได้ว่า เป็นกระบวนการในการ เปลี่ยนแปลงชุมชนให้มีความเจริญขึ้น ทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง เป็นต้น

4.2 หลักการพัฒนาชุมชน

การพัฒนาชุมชนมีความสำคัญต่อการพัฒนาท้องถิ่น เพื่อให้ประชาชนมีส่วนร่วม ในการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ภายในชุมชน และมีหลักการในการพัฒนาชุมชนอย่างเป็นระบบ โดยมี นักวิชาการและผู้ทรงคุณวุฒิได้แบ่งหลักการพัฒนาชุมชนไว้ ดังนี้

จิตจันทร์ กิติกิริติ (2536: 55) ได้สรุปหลักการพัฒนาชุมชนไว้ ดังนี้

1. ต้องรู้จักท้องถิ่นเป็นอย่างดีที่สุดในทุกๆ ด้าน
2. ต้องกระตุ้นเตือนประชาชนให้เกิดความปรารถนาและมีความคิดริเริ่มที่จะ พัฒนาท้องถิ่นเพื่อประโยชน์ของตนเองและส่วนรวมตามวิถีทางประชาธิปไตย
3. ให้ความช่วยเหลือทางความรู้เพื่อให้ประชาชนที่มีความสามารถเข้ามา มีส่วนร่วมในการวางโครงการพัฒนาท้องถิ่น
4. ต้องให้บุคคลและชุมชนเล็งเห็นและรับรองว่า คนแต่ละคนสามารถช่วยเหลือตนเองได้และแก้ปัญหาของตนเองได้

5. อย่าให้ประชาชนกระทำสิ่งใดที่เขากลัวว่าการกระทำของเขาจะถูกคุกคาม
 6. จะต้องมุ่งให้มีโครงการที่มีลักษณะสร้างและประสานงานกันได้
 7. เน้นในเรื่องการร่วมมือของประชาชนในท้องถิ่นทุกๆ ฝ่าย เพื่อให้เกิดความก้าวหน้าทางเศรษฐกิจและสังคมทั้งหมด
 8. การพัฒนาท้องถิ่นเริ่มจากจุดที่ประชาชนเห็นว่าเป็นความต้องการของสังคมและชุมชนนั้นด้วย
 9. จัดให้มีอุปกรณ์เครื่องมือต่าง ๆ ในการส่งเสริมการดำเนินงาน
 10. ต้องมีความเข้าใจซึ่งกันและกัน ผู้รับต้องยอมรับบทบาทของผู้นำในเจตน์ที่ดี
 11. ควรใช้สถาบันที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์มากที่สุด แทนที่จะสร้างหรือติดตั้งใหม่เสมอไป
 12. การพัฒนาชุมชน จะขยายตัวอย่างไรย่อมขึ้นอยู่กับ การเข้ามามีส่วนร่วมและความคิดริเริ่มของประชาชนที่เข้ามามีส่วนร่วมดำเนินการ
 13. การที่จะดูว่าการพัฒนาชุมชนได้ผลหรือไม่เพียงใดนั้น ให้ดูจากท่าทีของประชาชนที่เปลี่ยนแปลงไป ในวิถีดำเนินชีวิตและความเป็นอยู่
- วิไล ตั้งจิตสมคิด (2530: 27) อธิบายถึงการพัฒนาชุมชนไว้ว่า ควรจะประกอบด้วยขั้นตอนดังนี้
1. ควรให้สอดคล้องกับนโยบายของการพัฒนาระดับชาติ
 2. ควรพัฒนาความต้องการหรือความจำเป็นของชุมชนหรือท้องถิ่นนั้น ๆ
 3. ควรให้ประชาชนผู้เป็นเจ้าของท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการวางแผน ดำเนินการ และประเมินผลการพัฒนาโดยตลอด
 4. ควรมุ่งให้ประชาชนในท้องถิ่นสามารถช่วยตนเองได้
 5. ควรพึงเล็งไม่เฉพาะการพัฒนาด้านวัตถุเท่านั้นแต่ควรพิจารณาด้านการสร้าง
 6. คุณลักษณะที่จำเป็นในการพัฒนาให้เกิดขึ้นแก่ประชาชนในท้องถิ่นนั้นด้วย
 7. หน่วยงานอื่นทั้งที่เป็นของรัฐและเอกชนที่จะเข้าไปพัฒนา ควรเข้าไปในรูปแบบของการสนับสนุนไม่ควรเข้าไปเป็นผู้พัฒนาเสียเอง
 8. การพัฒนาชนบทที่จะได้ผลดี ควรเป็นไปในรูปของการพัฒนาแบบประสมประสานเพื่อผลของการพัฒนาจะได้มุ่งเข้าไปสู่จุดมุ่งหมายเดียวกัน
 9. ควรกำหนดดัชนีทางสังคม (Social Indicator) เพื่อเป็นกรอบในการกำหนดความมุ่งหมายในการดำเนินงาน

จากความคิดเห็นของนักวิชาการข้างต้น สามารถสรุปได้ว่า การพัฒนาชุมชนจะประสบความสำเร็จนั้น ควรให้ประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมในวางแผน ร่วมคิด ร่วมลงมือปฏิบัติ โดยหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรเป็นผู้สนับสนุนเท่านั้น

5. ข้อมูลพื้นฐานขององค์การบริหารส่วนตำบลขามเปี้ย

5.1 สภาพทั่วไปของตำบลขามเปี้ย

ตำบลขามเปี้ย เป็น 1 ใน 22 ตำบล และ 1 เทศบาล ในเขตอำเภอตระการพืชผล จังหวัดอุบลราชธานี ตั้งอยู่ในเขตการปกครองของอำเภอตระการพืชผล มีจำนวนหมู่บ้านทั้งสิ้น 12 หมู่บ้าน ได้แก่ หมู่ 1 บ้านขามเปี้ย หมู่ 2 บ้านน้ำคำ หมู่ 3 บ้านท่าบ่อแยง หมู่ 4 บ้านขามเปี้ย หมู่ 4 หมู่ 5 บ้านบ่อเสี้ยว หมู่ 6 บ้านนาตาหมุด หมู่ 7 บ้านนาภิแลง หมู่ 8 บ้านศรีสุข หมู่ 9 บ้านคอนตามุน หมู่ 10 บ้านคอนหมู หมู่ 11 บ้านโนนบ่อแยง หมู่ 12 บ้านโนนไฮ สภาพทั่วไปของตำบล มีเนื้อที่ทั้งหมด 95 ตร.กม. / ประมาณ 59,375 ไร่ ดินเป็นดินร่วนปนทราย

5.2 อาณาเขตตำบลขามเปี้ย

ทิศเหนือ ติดกับ ตำบลเซเป็ด อ.ตระการพืชผล จังหวัดอุบลราชธานี

ทิศใต้ ติดกับ ตำบลท่าเมือง อำเภอดอนมดแดง

ทิศตะวันออก ติดกับ ตำบลสะพือ อ.ตระการพืชผล จ.อุบลราชธานี

ทิศตะวันตก ติดกับ ตำบลจานลาน จังหวัดอำนาจเจริญ

โดยตำบลขามเปี้ย อยู่ห่างจากที่ว่าการอำเภอตระการพืชผล จังหวัดอุบลราชธานี ไปทางทิศใต้เป็นระยะทางประมาณ 14 กิโลเมตร และอยู่ห่างจากศาลากลางจังหวัดอุบลราชธานี ประมาณ 50 กิโลเมตร

5.3 ข้อมูลสถานที่สำคัญของตำบลขามเปี้ย

1. องค์การบริหารส่วนตำบลขามเปี้ย
2. สถานีอนามัย 1 แห่ง
3. วัด/สำนักสงฆ์ 12 แห่ง
4. โรงเรียนมัธยม 1 แห่ง
5. โรงเรียนประถมศึกษา 10 แห่ง
6. สถานรับเลี้ยงเด็กก่อนเกณฑ์ 10 แห่ง

ตารางที่ 2.1 แสดงจำนวนประชากรตามทะเบียนราษฎรในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลขามเปี้ย

หมู่ที่	ชื่อหมู่บ้าน	จำนวน		รวม	จำนวนครัวเรือน
		ชาย	หญิง		
1	บ้านขามเปี้ย	550	501	1,051	204
2	บ้านน้ำคำ	334	325	659	123
3	บ้านท่าบ่อแบง	121	117	238	50
4	บ้านขามเปี้ยหมู่ 4	566	561	1,127	204
5	บ้านบ่อเสี้ยว	286	243	529	121
6	บ้านนาตาหมุด	244	239	483	84
7	บ้านนากิแลน	259	230	489	108
8	บ้านศรีสุข	273	292	565	123
9	บ้านดอนตามุน	381	350	731	138
10	บ้านดอนหมุ	407	371	778	164
11	บ้านโนนบ่อแบง	191	165	356	93
12	บ้านโนนไฮ	121	90	211	49
รวม		3,707	3,510	7,217	1,461

แหล่งที่มา : ข้อมูลประชากร สำนักทะเบียน ณ วันที่ 16 กันยายน พ.ศ. 2553

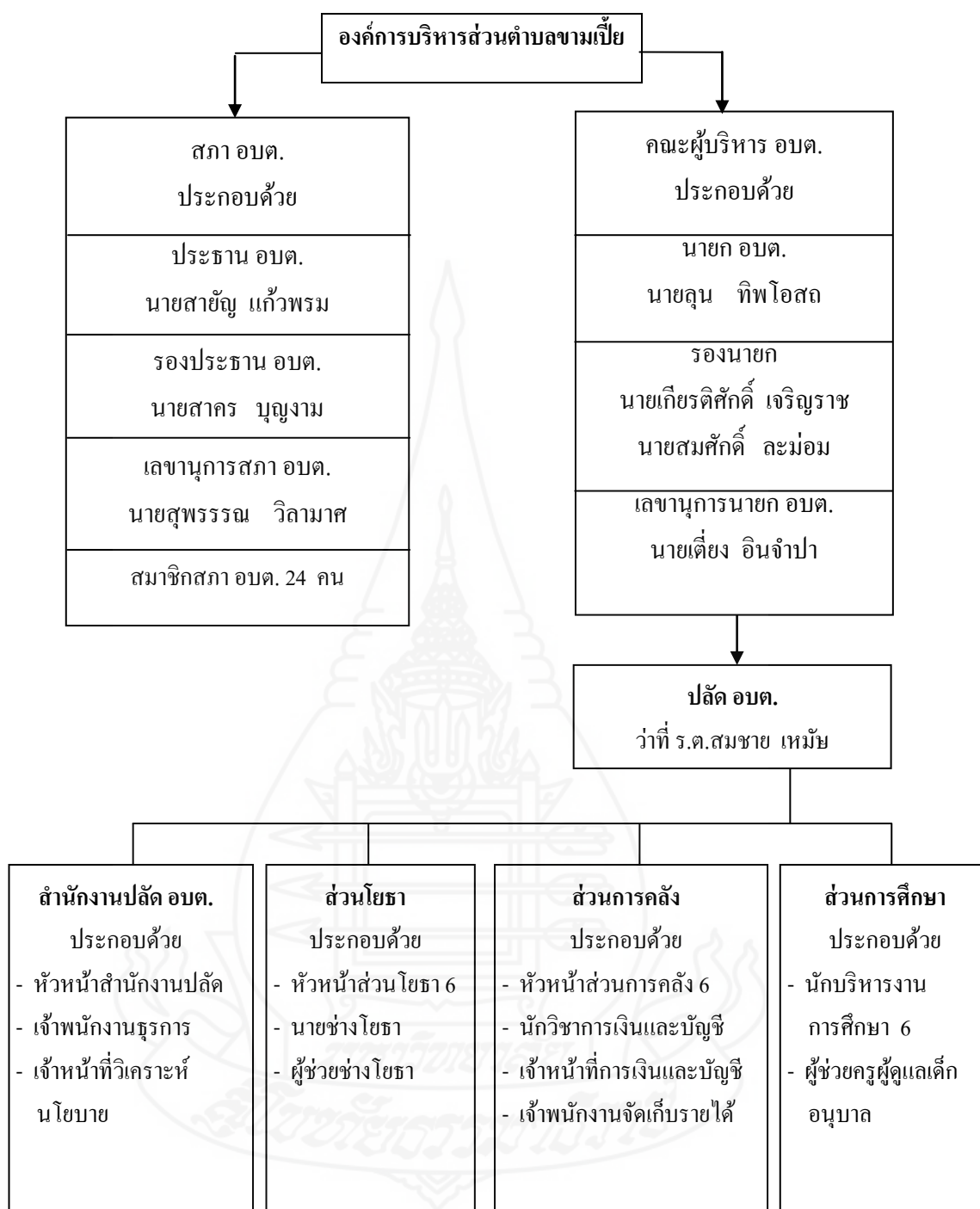
5.4 โครงสร้างองค์การบริหารส่วนตำบลขามเฒ่า

ปัจจุบันองค์การบริหารส่วนตำบลขามเฒ่า ประกอบด้วย สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล ตามพระราชบัญญัติสภาตำบล และองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 จำนวนหมู่บ้านละ 2 คน รวมเป็น 24 คน โดยผู้บริหารท้องถิ่น คือ นายองค์การบริหารส่วนตำบลขามเฒ่า ที่มาจากการเลือกตั้ง จำนวน 1 คน รองนายองค์การบริหารส่วนตำบล 2 คน และเลขานุการนายกองค์การบริหารตำบล 1 คน แบ่งโครงสร้างออกเป็น 4 ส่วนราชการ คือ

1. สำนักงานปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล
2. ส่วนการคลัง
3. ส่วนโยธา
4. ส่วนการศึกษา

มีการจัดกรอบอัตรากำลังพนักงานส่วนตำบล และลูกจ้าง แบ่งเป็นพนักงานส่วนตำบลตำแหน่งสายงานผู้บริหาร จำนวน 4 คน และสายงานผู้ปฏิบัติ จำนวน 7 คน ลูกจ้างประจำจำนวน 1 คน พนักงานจ้างตามภารกิจ จำนวน 4 คน พนักงานจ้างทั่วไป จำนวน 3 คน

ภาพที่ 2.1 โครงสร้างองค์การบริหารส่วนตำบลขามเปี้ย

แหล่งที่มา: โครงสร้างองค์การบริหารส่วนตำบลขามเปี้ยและผู้บริหารระหว่าง ปี พ.ศ. 2551 - 2554

5.5 สภาพปัญหาของพื้นที่และความต้องการของประชาชน

เพื่อให้การวางแผนอัตรากำลัง 3 ปี ขององค์การบริหารส่วนตำบลขามเฒ่า มีความครบถ้วนองค์การบริหารส่วนตำบลขามเฒ่า สามารถดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ องค์การบริหารส่วนตำบลขามเฒ่า วิเคราะห์สภาพปัญหาในเขตพื้นที่ขององค์การบริหารส่วนตำบล ว่ามีปัญหาคืออะไรและความจำเป็นพื้นฐานและความต้องการของประชาชนในเขตพื้นที่ที่สำคัญ ดังนี้

สภาพปัญหาของเขตพื้นที่ที่รับผิดชอบและความต้องการของประชาชน โดยแบ่งออกเป็นด้านต่างๆ ดังนี้

5.5.1 ปัญหาโครงสร้างพื้นฐาน

- 1) การคมนาคมขนส่งระหว่างหมู่บ้านไม่สะดวก
- 2) ปัญหาการไม่มีโทรศัพท์สาธารณะไม่เพียงพอ
- 3) ไฟฟ้าสาธารณะไม่เพียงพอ

5.5.2 ปัญหาการผลิต การตลาด รายได้และการมีงานทำ

- 1) การประกอบอาชีพในหมู่บ้าน
 - (1) ปัญหาการขาดความรู้โอกาสในการประกอบอาชีพ
 - (2) ปัญหาการขาดการรวมกลุ่มอาชีพ
- 2) ความรู้ทางด้านเทคโนโลยี การพัฒนาการเกษตร

5.5.3 ปัญหาสาธารณสุข และการอนามัย

- 1) ปัญหาแหล่งข้อมูลข่าวสารด้านสาธารณสุขและอนามัย
- 2) ปัญหาการแพร่ระบาดของยาเสพติด
- 3) ปัญหาการให้บริการสุขภาพของผู้สูงอายุ, เด็ก, สตรีและคนพิการ ไม่ทั่วถึง
- 4) ปัญหาการแพร่ระบาดและการป้องกันยุงลาย โรคพิษสุนัขบ้า

5.5.4 ปัญหาน้ำกิน – น้ำใช้ เพื่อการเกษตร

- 1) การขาดแคลนน้ำสำหรับอุปโภค – บริโภคในฤดูแล้ง
- 2) ระบบประปาหมู่บ้านและประปาส่วนภูมิภาคไม่เพียงพอ

5.5.5 ปัญหาขาดความรู้เพื่อการปรับปรุงคุณภาพชีวิต

- 1) ปัญหาการขาดแคลนแหล่งข้อมูลข่าวสาร
- 2) การขาดโอกาสในการศึกษาและการศึกษานอกระบบ

5.5.6 ปัญหาทรัพยากรธรรมชาติ

- 1) ปัญหาน้ำเสียจากฟาร์มเลี้ยงสัตว์และโรงสีข้าว
- 2) น้ำในคลองชลประทาน / คลองธรรมชาติมีน้ำเค็มเข้าถึงในบางฤดูกาล ไม่สามารถนำน้ำมาใช้ในการประกอบอาชีพเกษตรกรรมและอุปโภค - บริโภคได้
- 3) คลองตื้นเขิน มีวัชพืชขึ้นปกคลุมทำให้การระบายน้ำไม่สะดวก

5.5.7 ปัญหาการบริหาร และการจัดการขององค์การบริหารส่วนตำบล

- 1) ความเข้มแข็งขององค์กรภาคประชาชน
- 2) บุคลากรภาคปฏิบัติมีไม่เพียงพอ

ความต้องการของประชาชน

1. ความต้องการด้านโครงสร้างพื้นฐาน
 - 1.1 ขุดลอกคลอง, สร้างสะพาน, ถนน และวางท่อระบายน้ำ
 - 1.2 องค์กรโทรศัพท์สาธารณะให้เพียงพอทุกหมู่บ้าน
 - 1.3 ติดตั้งไฟฟ้าสาธารณะเพิ่มขึ้น
 - 1.4 ปรับปรุงซ่อมแซมถนนลูกรัง หินคลุกและปรับปรุงผิวถนนลาดยาง
2. ความต้องการด้านการผลิต การตลาด รายได้ และการมีงานทำ
 - 2.1 จัดตั้งศูนย์ข้อมูลในการผลิตทางการเกษตร
 - 2.2 ฝึกอบรมความรู้ ด้านวิชาการ การศึกษาดูงาน
 - 2.3 สนับสนุนเงินทุนพร้อมอุปกรณ์
 - 2.4 ให้ความรู้ทางด้านเทคโนโลยีที่ทันสมัย
3. ความต้องการด้านสาธารณสุข และอนามัย
 - 3.1 ฝึกอบรมให้ความรู้ทางโภชนาการอนามัยแม่และเด็ก
 - 3.2 ให้ความรู้ด้านสุขศึกษา
 - 3.3 ให้มีการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด กำจัดขุมลายและรณรงค์โรคพิษสุนัขบ้า
 - 3.4 ต้องการดูแลสุขภาพผู้สูงอายุ, เด็ก สตรี และคนพิการ สงเคราะห์ผู้สูงอายุ
4. ความต้องการด้านการกิน – น้ำใช้ เพื่อการเกษตร
 - 4.1 ให้มีการขุดลอกคลองส่งน้ำ และกำจัดวัชพืช
 - 4.2 ให้มีการขยายเขตประปาหมู่บ้านทุกหมู่

5. ความต้องการด้านความรู้ เพื่อการปรับปรุงคุณภาพชีวิต
 - 5.1 ฝึกอบรมให้ความรู้ด้านอาชีพ มีศูนย์ข้อมูล ห้องสมุดชุมชน
 - 5.2 ให้ความรู้ด้านการศึกษา การศึกษานอกระบบ
 - 5.3 ให้ความรู้เกี่ยวกับการป้องกัน และแก้ไขปัญหาเสพตต่างๆ
 - 5.4 ฟื้นฟูและส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น
6. ความต้องการด้านทรัพยากรธรรมชาติ
 - 6.1 รณรงค์ให้ความรู้ในการไม่ปล่อยน้ำเสียลงคลอง
 - 6.2 ฝึกอบรม จัดตั้งเยาวชนด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
 - 6.3 ขุดลอกคลองที่ตื้นเขิน และกำจัดวัชพืช
7. ความต้องการด้านการบริหาร และจัดการขององค์การบริหารส่วนตำบล
 - 7.1 จัดประชุมประชาคมสร้างความเข้มแข็งให้กับองค์กรภาคประชาชนกลุ่มสตรีอื่นๆ
 - 7.2 จัดหาบุคลากรให้เพียงพอในการปฏิบัติงาน

5.6 ภารกิจหลักและภารกิจรองที่องค์การบริหารส่วนตำบลจะดำเนินการ

ภารกิจหลัก

ด้านการปรับปรุงโครงสร้างพื้นฐาน

ด้านการส่งเสริมคุณภาพชีวิต

ด้านการจัดระเบียบชุมชน สังคม และการรักษาความสงบเรียบร้อย

ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ด้านการพัฒนาการเมืองและการบริหาร

ด้านการส่งเสริมการศึกษา

ด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

ภารกิจรอง

การฟื้นฟูวัฒนธรรมและส่งเสริมประเพณี

การสนับสนุนและส่งเสริมศักยภาพกลุ่มอาชีพ

การส่งเสริมการเกษตรและการประกอบอาชีพทางการเกษตร

ด้านการวางแผน การส่งเสริมการลงทุน

5.7 การจัดอัตรากำลัง

มีการจัดกรอบอัตรากำลังพนักงานส่วนตำบล และลูกจ้าง แบ่งเป็นพนักงานส่วนตำบล ตำแหน่งสายงานผู้บริหาร จำนวน 4 คน และสายงานผู้ปฏิบัติ จำนวน 7 คน ลูกจ้างประจำ จำนวน 1 คน พนักงานจ้างตามภารกิจ จำนวน 4 คน พนักงานจ้างทั่วไป จำนวน 3 คน

6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ปิ่นไพร ชาววัง (2541: 11บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น : เฉพาะกรณีเทศบาลเมืองวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี พบว่าการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น โดยภาพรวม อยู่ในระดับต่ำ เมื่อเรียงลำดับองค์ประกอบการมีส่วนร่วมตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ปรากฏดังนี้ ด้านการดำเนินงาน การตัดสินใจ และการประเมินผล โดยมีส่วนร่วมในการพัฒนาอยู่ในระดับต่ำทุกองค์ประกอบ เมื่อพิจารณาตามตัวชี้วัดรายข้อ พบว่าด้านการตัดสินใจ ตัวชี้วัดมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ การได้ร่วมพิจารณามติที่ประชุมเมื่อมีการประชุมทั่วไปในชุมชนและการได้ร่วม ในการตัดสินใจเลือกแนวทางแก้ไขปัญหาชุมชน ร่วมกับเจ้าหน้าที่ของทางราชการ ด้านการดำเนินงานพบว่า ตัวชี้วัดรายข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ การร่วมกิจกรรมต่างๆ ที่ชุมชนจัดขึ้นในวันสำคัญทางศาสนาและประเพณีต่างๆ รองลงมาได้แก่ การชักชวนให้คนในครอบครัวและเพื่อนบ้านออกไปใช้สิทธิการเลือกตั้งในทุกๆระดับ และการประชาสัมพันธ์การเลือกตั้งทุกระดับ โดยมีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง ด้านการประเมินผลพบว่า ตัวชี้วัดรายข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดได้แก่ การมีส่วนร่วมในการประเมินผลพัฒนาชุมชน ในลักษณะใดลักษณะหนึ่ง รองลงมาได้แก่การร่วมรับทราบการสรุปผลการดำเนินงาน และการประเมินผลการพัฒนาชุมชนย่อย

ผลการทดสอบความสัมพันธ์ของตัวแปร พบว่า เพศ อายุ การติดต่อกับเทศบาล การเป็นสมาชิกกลุ่ม และอาชีพ มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่น ส่วนระดับการศึกษา สถานภาพสมรส รายได้ และระยะเวลาที่อยู่อาศัย ไม่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่น

ทองใบ หนูไพร (2550: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น เทศบาลตำบลหัวทะเล อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา ผลการศึกษา พบว่า

1) ระดับส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น ในเขตเทศบาลตำบลหัวทะเล อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา มีระดับการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับน้อย ($x=1.99$)

2) เปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น พบว่า ความคิดเห็นของประชาชนจำแนกตามอายุ ระดับการศึกษา และอาชีพ มีความแตกต่างกัน มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยประชาชนที่มีอายุระหว่าง 18-24 ปี และ 25-39 ปี มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมน้อย ประชาชนที่อายุตั้งแต่ 40-59 ปี และ อายุ 60 ปีขึ้นไป การศึกษาระดับมัธยมศึกษา /ปวช./ปวส. ประชาชนที่มีอาชีพเกษตรกรกรรม และ อาชีพรับราชการมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมมากกว่าอาชีพรับจ้าง และค้าขาย ส่วนความคิดของประชาชนจำแนกตามเพศ ไม่แตกต่าง

คันฉัตร ตันเสถียร (2537: 16 บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนในเขตเทศบาล : ศึกษาเฉพาะกรณีเทศบาลเมืองสมุทรสาคร จังหวัดสมุทรสาคร พบว่า ชุมชนย่อยในเขตเทศบาลเมืองสมุทรสาคร แบ่งตามระดับความเจริญของชุมชน คือ สูงกลาง ต่ำ ใช้กลุ่มตัวอย่างจากประชากรในชุมชนทั้ง 3 ระดับ ผลการศึกษาสรุปว่า

1. การมีส่วนร่วมโดยทั่วไปของประชาชนในการพัฒนาชุมชนอยู่ในระดับปานกลางค่อนข้างสูง
2. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจดำเนินกิจกรรมพัฒนาชุมชนอยู่ในระดับปานกลางค่อนข้างต่ำ
3. การมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนอยู่ในระดับปานกลางค่อนข้างสูง
4. การมีส่วนร่วมในการประเมินผลการดำเนินงานของชุมชน อยู่ในระดับปานกลางค่อนข้างต่ำ

มนตรี นาคสมบูรณ์ (2540 : 35 บทคัดย่อ) เรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในด้านการเมือง การบริหารขององค์การบริหารส่วนตำบล ศึกษากรณีจังหวัดปทุมธานี พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในด้านการเมือง การบริหารขององค์การบริหารส่วนตำบล อยู่ในระดับน้อยในขณะที่ประชาชนมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับองค์การบริหารส่วนตำบลในระดับมาก และมีความคาดหวังในประโยชน์ที่จะได้รับจากการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลอยู่ในระดับปานกลางและปัจจัยทางด้าน เพศ อายุ อาชีพ ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในตำบล การมีสมาชิกกลุ่มหรือองค์กร และการได้รับความรู้เกี่ยวกับ อบต. ที่แตกต่างกัน ไม่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในด้านการเมือง การบริหารขององค์การบริหารส่วนตำบล

กิตติศักดิ์ ชีวะสัจจากุล (2548: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในองค์การบริหารส่วนตำบล ศึกษาเฉพาะกรณีอำเภอสามชุก จังหวัดสุพรรณบุรี ผลการศึกษา พบว่า ปัจจัยด้านตัวบุคคล ด้านเพศ การศึกษา รายได้ ภูมิฐานะ และการรับรู้ข่าวสาร มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการบริหารงานของ อบต. กล่าวคือ เพศชายมีแนวโน้มในการเข้าไปมีส่วนร่วมใน

การบริหารของ อบต. มากกว่าเพศหญิง ประชาชนมีการศึกษาระดับต่ำมีแนวโน้มในการเข้าไปมีส่วนร่วมในการบริหารงานของ อบต. มาก ประชาชนที่มีระดับการศึกษาสูง ประชาชนที่มีรายได้สูง มีแนวโน้มเข้าไปมีส่วนร่วมในการบริหารงาน อบต. มากกว่าประชาชนที่รายได้ต่ำ ประชาชนที่ภูมิลำเนาอยู่ในเขต อบต. นานแล้ว มีแนวโน้มในการเข้าไปมีส่วนร่วมในการไปใช้สิทธิ์เลือกตั้งสมาชิกสภา อบต. และเคยตรวจสอบการปฏิบัติหน้าที่ของ อบต. มากกว่าประชาชนที่อยู่ในเขต อบต. ไม่นาน ประชาชนที่เคยได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับ อบต. มีแนวโน้มเข้าไปมีส่วนร่วมในการบริหารงาน อบต. มากกว่าประชาชนที่ไม่เคยรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับ อบต.

ฉิษา เกษจำรัส (2549: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชน ตำบลท่าแลง จังหวัดเพชรบุรี ผลการศึกษาพบว่า คุณลักษณะส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 54.30 มีอายุ 31 ปีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 56.70 มีการศึกษาระดับประถมศึกษา คิดเป็นร้อยละ 36.40 มีรายได้ต่อเดือน อยู่ระหว่าง 3001-6000 บาท คิดเป็นร้อยละ 47.00 เป็นสมาชิกกลุ่ม คิดเป็นร้อยละ 65.40 มีระยะที่อาศัยอยู่ในชุมชน 15 ปีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 82.40 และมีความรู้เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมการพัฒนาชุมชนของกลุ่มตัวอย่างอยู่ในระดับสูง สำหรับที่มีความรู้สูงมากที่สุดในข้อที่ว่า การวางแผนทางในการพัฒนาชุมชนเป็นเรื่องผู้นำเท่านั้น คิดเป็นร้อยละ 2.40 การมีส่วนร่วมของการพัฒนาชุมชน โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์อยู่ในระดับมาก และ อยู่ในระดับปานกลางในด้านการปฏิบัติการ ด้านการตัดสินใจ และ ด้านการประเมินผล

สมศักดิ์ น้อยนคร (25.....บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลในจังหวัดอุดรดิตถ์ การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลในจังหวัดอุดรดิตถ์กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลตำบลในจังหวัดอุดรดิตถ์ ซึ่งมีอายุตั้งแต่ 18 ปีขึ้นไป และเป็นผู้ที่มิชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านไม่ต่ำกว่าสองปี จำนวน 380 คน ผลการวิจัย พบว่า

1. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลในจังหวัดอุดรดิตถ์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร ด้านการปฏิบัติงาน และ ด้านการรับผลประโยชน์อยู่ในระดับมาก ส่วนด้านการคิดการพัฒนา ด้านการตัดสินใจ และ ด้านการติดตามผลประเมิน อยู่ในระดับปานกลาง

2. ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลในจังหวัดอุดรดิตถ์ กับปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า ประชาชนที่มีอายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และ รายได้ที่แตกต่างกัน มีส่วนรวมในการพัฒนาท้องถิ่นต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ 0.05

ส่วนประชาชนที่มีเพศ และระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลตำบลที่แตกต่างกัน มีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลไม่แตกต่างกัน

อันว่า แดงโกเมน (2550: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลทำอิฐ อำเภอบางบาล จังหวัดนนทบุรี การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลทำอิฐ อำเภอบางบาล จังหวัดนนทบุรี และ เพื่อเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลทำอิฐ อำเภอบางบาล จังหวัดนนทบุรี จำนวน 355 ครัวเรือน ผลการวิจัย พบว่า

1. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลทำอิฐ อำเภอบางบาล จังหวัดนนทบุรี โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง รายด้านอยู่ในระดับปานกลาง 3 ด้าน เรียงลำดับดังนี้ ด้านการปฏิบัติงาน ด้านการวางแผน ด้านการค้นหาปัญหา และระดับน้อย 1 ด้าน คือ ด้านการประเมิน

2. ด้านการเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลทำอิฐ อำเภอบางบาล จังหวัดนนทบุรี จำแนกตามรายได้ของครอบครัวต่อเดือน พบว่า ประชาชนที่มีรายได้ของครอบครัวต่อเดือนที่ต่างกัน มีส่วนร่วมในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลทำอิฐ อำเภอบางบาล จังหวัดนนทบุรี แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ทั้งโดยภาพรวม และรายด้าน

3. ผลการเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลทำอิฐ อำเภอบางบาล จังหวัดนนทบุรี จำแนกตามระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน พบว่า ประชาชนที่ระยะเวลาอาศัยอยู่ในชุมชนที่ต่างกันมีส่วนร่วมในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลทำอิฐ อำเภอบางบาล จังหวัดนนทบุรี แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ทั้งโดยภาพรวมและรายด้าน

บทที่ 3

วิธีดำเนินการศึกษา

การศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นองค์การบริหารส่วนตำบลขามเปี้ย อำเภอดงหลวง จังหวัดอุบลราชธานี มีวิธีการศึกษา ดังนี้

1. รูปแบบการศึกษา
2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
3. เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา
4. การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ
5. วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล
6. การวิเคราะห์ข้อมูล
7. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. รูปแบบการศึกษา

รูปแบบการศึกษานี้ เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) เก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบลขามเปี้ย

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

2.1 ประชากรที่ใช้ในการศึกษา คือ ประชาชน ที่เป็นหัวหน้าครัวเรือน หรือ ผู้แทนครัวเรือน จำนวน 1,641 ครัวเรือน 12 หมู่บ้าน ในตำบลขามเปี้ย อำเภอดงหลวง จังหวัดอุบลราชธานี

2.2 กลุ่มตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่างที่ทำการศึกษา ได้แก่ ประชาชน จำนวนทั้งหมด 314 คน ได้จากการคำนวณหาขนาดกลุ่มตัวอย่างจากกลุ่มประชากร คำนวณหาโดยสูตรการคำนวณของ ทาโร่ ยามาเน่ (Taro Yamane) ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05% ตามสูตรดังนี้

$$n = \frac{N}{1+Ne^2}$$

เมื่อ n = ขนาดกลุ่มตัวอย่าง

N = ขนาดของประชากรที่ศึกษา

e = ค่าความคลาดเคลื่อนของการสุ่มตัวอย่าง

ในการศึกษาครั้งนี้ มีประชากร (N) ซึ่งได้แก่ ตัวแทนครัวเรือน จำนวน 1,461 ครัวเรือน ผู้ศึกษากำหนดค่าความคลาดเคลื่อนของการเลือกตัวอย่างหรือค่าความคลาดเคลื่อนของการประมาณค่าไว้ร้อยละ 5 หรือ 0.05% เมื่อแทนค่าในสูตรข้างต้นจะได้จำนวนตัวอย่าง ดังนี้

$$N = 1,461 \text{ ครัวเรือน}$$

$$e = 0.05$$

$$\text{ดังนั้น } n = \frac{1,461}{1+1,461 \times (0.05)^2} = 314 \text{ ครัวเรือน หรือเท่ากับ } 314 \text{ คน}$$

ดังนั้น ในการศึกษาครั้งนี้ได้กลุ่มตัวอย่างที่จะแจกแบบสอบถามจำนวน 314 คน อย่างไรก็ตาม เพื่อให้ไม่ให้เป็นการกระจุกตัวของกลุ่มตัวอย่าง จึงจำเป็นต้องมีการสุ่มแบบบังเอิญ (Accidental sampling) โดยพยายามเว้นจำนวนครัวเรือนให้กระจายทั่วไปทั้งพื้นที่จนครบ เพื่อจะได้เป็นการกระจายกลุ่มตัวอย่างที่อาศัยอยู่ในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลขามเฒ่า และเพิ่มความเที่ยงตรงของข้อมูลที่ได้จากกลุ่มตัวอย่าง โดยการกำหนดตัวอย่างสัดส่วน ซึ่งสามารถคำนวณกลุ่มตัวอย่างได้ดังนี้

ตารางที่ 3.1 แสดงจำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา

หมู่ที่	องค์การบริหารส่วนท้องถิ่นขามเปี้ย	จำนวนครัวเรือน	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง (คน)
1	บ้านขามเปี้ย	204	44
2	บ้านน้ำคำ	123	26
3	บ้านท่าบ่อแขง	50	11
4	บ้านขามเปี้ย	204	44
5	บ้านบ่อเสียว	121	26
6	บ้านนาตาหมุด	84	18
7	บ้านนาคิแลน	108	23
8	บ้านศรีสุข	123	26
9	บ้านคอนตามุน	138	30
10	บ้านคอนหมู	164	35
11	บ้านโนนบ่อแขง	93	20
12	บ้านโนนไฮ	49	10
รวม		1,461	314

แหล่งที่มา : ข้อมูลประชากร สำนักทะเบียน ณ วันที่ 16 กันยายน พ.ศ. 2553

3. เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม ผู้ศึกษาได้สร้างขึ้นจากการศึกษาค้นคว้าในวารสารตำราและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ลักษณะของเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาเป็นแบบสอบถามให้ประชากรที่ศึกษาตอบคำถามที่ตั้งขึ้นซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ส่วน มีรายละเอียด ดังนี้

ส่วนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ระยะเวลาการอาศัยอยู่ในตำบลขามเปี้ย การรับรู้ข้อมูลข่าวสารในการพัฒนาท้องถิ่น ลักษณะคำถามแบบเลือกตอบ

ส่วนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนผู้ตอบแบบสอบถาม เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นองค์การบริหารส่วนขามเปี้ย ลักษณะคำถาม ปลายปิด

ส่วนที่ 3 เป็นข้อเสนอแนะที่มีต่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นองค์การบริหาร ส่วนตำบลขามเปี้ย ลักษณะคำถามปลายปิด

ผู้ศึกษาได้เลือกสร้างแบบสอบถาม แบบมาตราประเมินค่า (rating scale) กำหนด 4 ระดับ ตามแบบของ Guttman ดังนี้

มากที่สุด	กำหนดค่าเท่ากับ	4
มาก	กำหนดค่าเท่ากับ	3
น้อย	กำหนดค่าเท่ากับ	2
น้อยที่สุด	กำหนดค่าเท่ากับ	1

เกณฑ์ในการกำหนดค่าความสำคัญของแบบสอบถาม มาจากการแปรผลข้อมูลจาก ค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็น โดยใช้เกณฑ์เฉลี่ยตามชั้นของค่าเฉลี่ยที่กำหนด โดยใช้เกณฑ์การ แบ่งช่วงคะแนนเฉลี่ย ดังนี้

$$\begin{aligned} \text{ระยะของช่วงคะแนน} &= \frac{\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด}}{\text{จำนวนช่วงชั้น}} \\ \text{แทนค่า} &= \frac{4-1}{4} = \frac{3}{4} \\ &= 0.75 \end{aligned}$$

กำหนดคะแนนเฉลี่ย ดังนี้

ค่าเฉลี่ยตั้งแต่	3.26 – 4.00	หมายถึง มีค่าระดับมากที่สุด
ค่าเฉลี่ยตั้งแต่	2.51 – 3.25	หมายถึง มีค่าระดับมาก
ค่าเฉลี่ยตั้งแต่	1.76 – 2.50	หมายถึง มีค่าระดับน้อย
ค่าเฉลี่ยตั้งแต่	1.00 – 1.75	หมายถึง มีค่าระดับน้อยที่สุด

4. ตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

4.1 ตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ของเครื่องมือ ผู้ศึกษาได้ดำเนินการ ดังนี้ นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อพิจารณาความครอบคลุมของเนื้อหาปรับปรุงแก้ไข แล้วนำไปขอความอนุเคราะห์จากผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบรายละเอียดและแก้ไขแบบสอบถาม พิจารณาความถูกต้องและความเที่ยงตรงความครอบคลุมของเนื้อหา ก่อนที่จะนำไปใช้ โดยผู้เชี่ยวชาญที่ให้ความอนุเคราะห์ตรวจสอบเครื่องมือ จำนวน 3 ท่าน ประกอบด้วย

1. นางสาวกนิษฐ จิตต์มิตรภาพ
คุณวุฒิ วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต
มหาวิทยาลัยมหิดล คณะเวชศาสตร์เขตร้อน
ตำแหน่ง อาจารย์ภาควิชาจุลชีววิทยาและอิมมิวโนโลยี
2. พันตำรวจเอกวีรวิทย์ โปร่งจันทิก
คุณวุฒิรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
ตำแหน่ง ผู้กำกับการ 2 กองบังคับการตำรวจน้ำ
3. นางสาวกัญญา จิตต์มิตรภาพ
คุณวุฒิ บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
ตำแหน่ง ผู้จัดการฝ่ายต่างประเทศ บริษัท แม็คฮิลล์ กรุ๊ป จำกัด

4.2 การหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ผู้ศึกษานำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขเรียบร้อยแล้วไปทดสอบความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยนำแบบสอบถามจำนวน 30 ชุด ไปทำการทดสอบ (Pre-test) กับกลุ่มประชากรในกลุ่มที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มที่จะศึกษา แล้วข้อมูลมาวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นโดยวิธีการคำนวณหาสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ด้วยวิธี “Cronbach ‘s Alpha Coefficient” ซึ่งค่าที่ได้จะต้องมากกว่าระดับ 0.7 เมื่อวิเคราะห์ข้อมูลแล้วได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.91 และได้แก้ไขคำถามในส่วนที่ยังมีความบกพร่องอยู่ แล้วจึงนำแบบสอบถามที่ได้ไปเก็บข้อมูลในพื้นที่เป้าหมายที่กำหนดไว้

5. วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้ศึกษาคำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอนดังนี้

5.1 ทำหนังสือแนะนำตัวรับรองความเป็นนักศึกษาไปถึงนายกองค์การบริหารส่วนตำบลขามเปี้ย อำเภอตระการพืชผล จังหวัดอุบลราชธานี เพื่อขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูล

5.2 นำแบบสอบถามจำนวน 314 ชุด ไปขอความร่วมมือจาก ผู้นำชุมชน ทั้ง 12 หมู่บ้าน โดยขอให้เป็นผู้ช่วยผู้วิจัยในการแจกแบบสอบถาม ซึ่งผู้วิจัยจะทำการแจกแบบสอบถามด้วยตนเอง ซึ่งได้รับแบบสอบถามกลับคืนมาจำนวน 314 ชุด (คิดเป็น 100%)

5.3 นำแบบสอบถามที่ได้รับคืนมาตรวจสอบแล้วนำไปวิเคราะห์ข้อมูล

6. การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อศึกษานัยสำคัญของความแตกต่างระหว่างกลุ่มโดยผู้ศึกษาได้นำแบบสอบถามที่ลงรหัสข้อมูลแล้วมาประมวลผลและวิเคราะห์ผลโดยใช้คอมพิวเตอร์ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป ดังนี้

6.1 ข้อมูลส่วนบุคคลใช้ค่าความถี่และร้อยละ

6.2 ระดับความคิดเห็นใช้ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

6.3 การเปรียบเทียบความคิดเห็นใช้ค่า t-test และ F-test

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลขามเปี้ย จังหวัดอุบลราชธานี และเพื่อศึกษาปัญหาและข้อเสนอแนะในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลขามเปี้ย จังหวัดอุบลราชธานี สำหรับการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยตารางและคำอธิบายแบ่งออกเป็น 3 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ส่วนที่ 2 การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการดำเนินงาน เสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล รวม 4 ด้าน ดังนี้

1. ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผน
2. ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ
3. ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์
4. ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมิน

ส่วนที่ 3 ข้อเสนอแนะอื่นๆ เพื่อสร้างเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน ตำบลขามเปี้ยที่มีต่อการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลขามเปี้ย จังหวัดอุบลราชธานี

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม

ตารางที่ 4.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามเพศ

เพศ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
- ชาย	151	48.1
- หญิง	163	51.9
รวม	314	100

จากตารางที่ 4.1 พบว่า ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 314 คน มีสถานภาพส่วนใหญ่เป็นหญิง จำนวน 163 คน คิดเป็นร้อยละ 51.9

ตารางที่ 4.2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามอายุ

อายุ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
- 18-25 ปี	81	25.8
- 26-32 ปี	98	31.2
- มากกว่า 32 ปีขึ้นไป	135	43.0
รวม	314	100

จากตารางที่ 4.2 พบว่า มีอายุระหว่าง มากกว่า 32 ปีขึ้นไป จำนวน 135 คน คิดเป็นร้อยละ 43.0 รองลงมา คือ อายุ 26-32 ปี จำนวน 98 คน คิดเป็นร้อยละ 31.2

ตารางที่ 4.3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามระดับการศึกษา

ระดับการศึกษา	จำนวน (คน)	ร้อยละ
- ประถมศึกษา	100	31.8
- มัธยมศึกษาตอนต้น	94	29.9
- มัธยมศึกษาตอนปลาย หรือ ปวช.	74	23.6
- อนุปริญญาหรือเทียบเท่า	37	11.8
- ปริญญาตรี สูงกว่าปริญญาตรี	9	2.9
รวม	314	100

จากตารางที่ 4.3 พบว่า มีการศึกษาในระดับปริญญาตรี สูงกว่าปริญญาตรี จำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 2.9 และระดับอนุปริญญาหรือเทียบเท่า จำนวน 37 คน คิดเป็นร้อยละ 11.8

ตารางที่ 4.4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามระยะเวลาที่ตั้งถิ่นฐาน ใน อบต.ขามเปี้ย

ระยะเวลาตั้งถิ่นฐาน	จำนวน (คน)	ร้อยละ
- น้อยกว่าหรือเทียบเท่ากับ 10 ปี	63	20.1
- มากกว่า 10 ปี	251	79.9
รวม	314	100

จากตารางที่ 4.4 พบว่า ระยะเวลาตั้งถิ่นฐานมากกว่า 10 ปี จำนวน 251 คน คิดเป็นร้อยละ 79.9 รองลงมา คือ น้อยกว่า 10 ปี จำนวน 63 คน คิดเป็นร้อยละ 20.1

ตารางที่ 4.5 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร เกี่ยวกับการพัฒนาท้องถิ่น

การรับรู้ข้อมูลข่าวสาร	จำนวน (คน)	ร้อยละ
- เคย	269	85.7
- ไม่เคย	45	14.3
รวม	314	100

จากตารางที่ 4.5 พบว่า การรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการพัฒนาท้องถิ่น อบต.ขามเปี้ย ส่วนใหญ่ เคยได้รับรู้ข้อมูลข่าวสาร จำนวน 269 คน คิดเป็น ร้อยละ 85.7 รองลงมาไม่เคยรับข้อมูลข่าวสาร จำนวน 45 คน คิดเป็นร้อยละ 14.3

ตารางที่ 4.6 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามสื่อที่ได้รับทราบจากการ ประชาสัมพันธ์การพัฒนาท้องถิ่น

สื่อประชาสัมพันธ์	จำนวน (คน)	ร้อยละ
- วิทยู	35	11.2
- สื่อโฆษณาประชาสัมพันธ์ อบต.	23	7.3
- การประชุมชี้แจงของ กำนัน/ผู้ใหญ่บ้าน	256	81.5
รวม	314	100

จากตารางที่ 4.6 พบว่า สื่อประชาสัมพันธ์ที่ประชาชน อบต.ขามเปี้ย ส่วนใหญ่ ได้รับรู้ข้อมูลจาก การประชุมชี้แจงของ กำนัน/ผู้ใหญ่บ้าน จำนวน 256 คน คิดเป็น ร้อยละ 81.5 รองลงมาคือ สื่อวิทยู จำนวน 35 คน คิดเป็นร้อยละ 11.1

ส่วนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น
องค์การบริหารส่วนตำบลขามเปี้ย อำเภอดงหลวง จังหวัดอุบลราชธานี

ตารางที่ 4.7 ค่าเฉลี่ยรวมในแต่ละด้านของการมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่น
องค์การบริหารส่วนตำบลขามเปี้ย อำเภอดงหลวง จังหวัดอุบลราชธานี

ปัจจัยความสำเร็จในการมีส่วนร่วมในการพัฒนา ท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบลขามเปี้ย	ระดับความคิดเห็น		
	\bar{x}	S.D.	ระดับ
1. การมีส่วนร่วมในการวางแผน	2.30	0.79	น้อย
2. การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ	2.34	0.78	น้อย
3. การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์	2.61	0.74	มาก
4. การมีส่วนร่วมในการประเมิน	2.26	0.76	น้อย
รวมเฉลี่ย	2.37	0.76	น้อย

จากตารางที่ 4.7 ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยความสำเร็จในการมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบลขามเปี้ย พบว่า ภาพรวมโดยเฉลี่ยอยู่ในระดับน้อย มีค่าเฉลี่ย 2.37 ส่วนในรายชื่อ พบว่า ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ มีค่าสูงสุด มีค่าเฉลี่ย 2.61 และด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินมีค่าต่ำสุด มีค่าเฉลี่ย 2.26

ตารางที่ 4.8 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น
ด้านการวางแผน

การมีส่วนร่วมในการวางแผน	\bar{x}	S.D.	ระดับ การมีส่วนร่วม
1. ท่านเคยได้เข้าร่วมในการประชุมวางแผนโครงการต่าง ๆ	2.29	0.80	น้อย
2. ท่านเคย เสนอแนะข้อมูลเกี่ยวกับหมู่บ้านในการทำงาน	2.37	0.76	น้อย
3. ท่านเคยได้รับรู้การทำงานของ อบต.เพื่อการพัฒนาท้องถิ่น	2.39	0.76	น้อย
4. ท่านเคย เขียนโครงการต่างๆเพื่อเสนอต่อ อบต.	2.12	0.86	น้อย
5. ท่านเคยแสดงความคิดเห็นและร่วมวางแผนพัฒนาท้องถิ่นกับ อบต.เกี่ยวกับ ข้อดี ข้อเสีย และความเหมาะสมของโครงการ	2.25	0.79	น้อย
6. ท่านเคยแสดงความคิดเห็น และร่วมกับประชาชนในหมู่บ้านประชุมวางแผนเพื่อเสนอต่อ อบต.	2.43	0.79	น้อย
ค่าเฉลี่ยรวม	2.30	0.79	น้อย

จากตารางที่ 4.8 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถาม มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการวางแผนในภาพรวมอยู่ในระดับน้อย ค่าเฉลี่ย 2.30 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดได้แก่ การแสดงความคิดเห็นและร่วมกับประชาชนในหมู่บ้านประชุมวางแผนเพื่อเสนอต่อ อบต. มีค่าเฉลี่ย 2.43 รองลงมาได้แก่การรับรู้การทำงานของ อบต. เพื่อการพัฒนา มีค่าเฉลี่ย 2.39 ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่การเขียน โครงการต่างๆ เพื่อเสนอต่อ อบต. มีค่าเฉลี่ย 2.12

ตารางที่ 4.9 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการมีส่วนร่วมของประชาชนที่มีต่อด้านการปฏิบัติขององค์การบริหารส่วนตำบลขามเฒ่า อำเภอดงหลวง จังหวัดอุบลราชธานี

การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ	\bar{x}	S.D.	ระดับการมีส่วนร่วม
1. ท่านเคยได้เข้าไปสังเกตการณ์ ทำงานของ อบต.เพื่อพัฒนาท้องถิ่นในแต่ละโครงการ	2.09	0.78	น้อย
2. ท่านได้รับ การเข้าร่วมปฏิบัติงานแต่ละ โครงการที่ อบต.จัดทำ อย่างสม่ำเสมอ	2.32	0.80	น้อย
3. ท่านเคยเข้าไปช่วยเหลืองานที่เกิดขึ้นในชุมชน โดยสนับสนุนอุปกรณ์ เพื่อการพัฒนาท้องถิ่น	2.41	0.81	น้อย
4. ท่านชักชวนหรือเสนอแนะประชาชนในท้องถิ่นเข้าร่วมปฏิบัติงานในชุมชน	2.43	0.81	น้อย
5. ทุกครั้งที่มีการพัฒนาท้องถิ่นท่านให้ความร่วมมือใน การปฏิบัติแต่ละครั้งอย่างสม่ำเสมอ	2.60	0.76	มาก
6. ท่านได้ติดต่อบุคคลที่มีความรู้ความชำนาญในด้านหนึ่ง เพื่อมาเป็นวิทยากรในชุมชน อบรมพัฒนา และเสริมความรู้ให้กับชุมชนอย่างสม่ำเสมอ	2.15	0.79	น้อย
7. ท่านเข้าร่วมในเวทีประชาคมในการเสนอปัญหาและความต้องการของหมู่บ้าน	2.42	0.76	น้อย
8.ท่านมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในการแก้ไขปัญหาของหมู่บ้าน	2.35	0.78	น้อย
ค่าเฉลี่ยรวม	2.34	0.78	น้อย

จากตารางที่ 4.9 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถาม มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติในภาพรวมอยู่ในระดับน้อย ค่าเฉลี่ย 2.34 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ทุกครั้งที่มีการพัฒนาท้องถิ่นท่านให้ความร่วมมือในการปฏิบัติแต่ละครั้งอย่างสม่ำเสมอมีค่าเฉลี่ย 2.60 รองลงมา ได้แก่ ท่านชักชวนหรือเสนอแนะประชาชนในท้องถิ่นเข้าร่วมปฏิบัติงานในชุมชน มีค่าเฉลี่ย 2.43 ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ท่านได้ติดต่อบุคคลที่มีความรู้

ความชำนาญในด้านหนึ่ง เพื่อมาเป็นวิทยากรในชุมชน อบรมพัฒนา และเสริมความรู้ให้กับชุมชนอย่างสม่ำเสมอมีค่าเฉลี่ย 2.12

ตารางที่ 4.10 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการมีส่วนร่วมของประชาชนที่มีต่อการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ องค์การบริหารส่วนตำบลขามเปี้ย อำเภอดงหลวง จังหวัดอุบลราชธานี

การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์	\bar{x}	S.D.	ระดับการมีส่วนร่วม
1. ท่าน มีความรู้เกี่ยวกับการพัฒนาท้องถิ่นมากขึ้นจากการเข้าร่วมกิจกรรมกับ อบต.	2.48	0.75	น้อย
2. ท่าน มีโอกาสได้แลกเปลี่ยนความรู้ ทำกิจกรรมเพื่อชุมชนมากขึ้น	2.43	0.73	น้อย
3. ท่าน มีความรู้สึกภูมิใจ โครงการต่างๆ ที่ทำให้ชุมชนเปลี่ยนแปลง	2.66	0.76	มาก
4. ชุมชนของท่านมีความสุขสบายมากขึ้นจากโครงการที่ดี เช่น ไฟฟ้า ถนน น้ำประปา สถานีอนามัย ศูนย์เด็กอ่อนก่อนเกณฑ์	2.75	0.78	มาก
5. ชุมชนของท่านได้รับการยอมรับจากบุคคลทั่วไป	2.76	0.74	มาก
6. ชุมชนของท่านมีความสามัคคีและการพัฒนามากยิ่งขึ้นในด้านต่าง ๆ	2.78	0.76	มาก
7. อบต.ให้ความเสมอภาคในการให้บริการประชาชน	2.61	0.68	มาก
	2.47	0.72	น้อย
8. อบต.บริการประชาชนที่ติดต่อราชการด้วยความสะดวกรวดเร็ว			
ค่าเฉลี่ยรวม	2.61	0.74	มาก

จากตารางที่ 4.10 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถาม มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 2.61 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ชุมชนของท่านมีความสามัคคี และการพัฒนามากยิ่งขึ้นในด้านต่างๆ มีค่าเฉลี่ย 2.78 รองลงมา ได้แก่ ชุมชนของท่านมีความสะดวกสบายมากขึ้นจากโครงการที่ดี เช่น ไฟฟ้า ถนน น้ำประปา สถานีอนามัย ศูนย์เด็กอ่อนก่อนเกณฑ์ มีค่าเฉลี่ย 2.75 ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ท่านมีโอกาสได้แลกเปลี่ยนความรู้ ทำกิจกรรมเพื่อชุมชนมากขึ้น มีค่าเฉลี่ย 2.43

ตารางที่ 4.11 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการมีส่วนร่วมของประชาชนที่มีต่อการมีส่วนร่วมในการประเมิน

การมีส่วนร่วมในการประเมิน	\bar{x}	S.D.	ระดับการมีส่วนร่วม
1. ท่านร่วมพูดคุยและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับการได้รับประโยชน์จากโครงการต่างๆ	2.37	0.72	น้อย
2. ท่านได้รับมอบหมายให้เป็นผู้ประเมินเกี่ยวกับโครงการต่างๆที่ดำเนินงานในชุมชนของท่าน	2.16	0.77	น้อย
3. ท่านได้นำปัญหา อุปสรรค และการกระทำที่ส่อไปในทางทุจริตในการดำเนินงาน มารายงานเจ้าหน้าที่โครงการ	2.16	0.77	น้อย
4. ท่านเคยร่วมพูดคุย ปรึกษากันในชุมชนเพื่อทบทวนผลการดำเนินงานในการพัฒนาท้องถิ่น	2.34	0.80	น้อย
5. ท่านมีส่วนในการแลกเปลี่ยนหรือแสดงความคิดเห็นต่อโครงการที่เกิดขึ้นในชุมชน เพื่อปรับปรุงให้มีความเหมาะสมกับชุมชนมากขึ้น	2.38	0.75	น้อย
6. ท่านติดตามผลการดำเนินงานของโครงการที่เกิดขึ้นในชุมชนเพื่อพัฒนาท้องถิ่นอย่างสม่ำเสมอ	2.39	0.77	น้อย
7. ท่านมีส่วนร่วมในการร้องเรียนโครงการเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นที่มีปัญหาและไม่เรียบร้อย	2.17	0.77	น้อย
8. ท่านมีส่วนร่วมในการอนุมัติโครงการและประเมินผลงานต่างๆ	2.13	0.79	น้อย
ค่าเฉลี่ยรวม	2.26	0.76	น้อย

จากตารางที่ 4.11 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถาม มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการประเมิน ในภาพรวมอยู่ในระดับน้อย ค่าเฉลี่ย 2.26 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ท่านติดตามผลการดำเนินงานของโครงการที่เกิดขึ้นในชุมชนเพื่อพัฒนาท้องถิ่นอย่างสม่ำเสมอ มีค่าเฉลี่ย 2.39 รองลงมา ได้แก่ ท่านมีส่วนร่วมในการแลกเปลี่ยนหรือแสดงความคิดเห็นต่อโครงการที่เกิดขึ้นในชุมชน เพื่อปรับปรุงให้มีความเหมาะสมกับชุมชนมากขึ้นมีค่าเฉลี่ย 2.38 ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ท่านได้รับมอบหมายให้เป็นผู้ประเมินเกี่ยวกับโครงการต่างๆ ที่ดำเนินงานในชุมชนของท่าน และท่านได้นำปัญหา อุปสรรค และการกระทำที่ส่งไปในทางทุจริตในการดำเนินงานมารายงานเจ้าหน้าที่โครงการ มีค่าเฉลี่ย 2.16

ส่วนที่ 3 การเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบลขามเปี้ย อำเภอดงระการพิชผล จังหวัดอุบลราชธานี

ตารางที่ 4.12 การเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบลขามเปี้ย อำเภอดงระการพิชผล จังหวัดอุบลราชธานี จำแนกตามเพศ

การมีส่วนร่วมของประชาชน ในการพัฒนาท้องถิ่น องค์การบริหาร ส่วนตำบลขามเปี้ย	เพศ				t	Sig.
	ชาย		หญิง			
	\bar{x}	S.D.	\bar{x}	S.D.		
1. ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผน	2.27	.676	2.34	.599	.968	.046*
2. ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ	2.32	.633	2.37	.590	.805	.097
3. ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์	2.58	.540	2.65	.567	1.095	.928
4. ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมิน	2.19	.623	2.33	.565	1.985	.114

* sig. \leq 0.05

จากตารางที่ 4.12 พบว่า ประชาชนที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จำนวน 1 ด้าน คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผน โดยเพศหญิงมากกว่าเพศชาย ส่วนด้านอื่นๆ ไม่พบความแตกต่าง

ตารางที่ 4.13 เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นองค์การบริหาร
ส่วนตำบลขามเปี้ย อำเภอดงหลวง จังหวัดอุบลราชธานี จำแนกตามอายุ

การมีส่วนร่วม		Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
1. ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผน	Between Groups	.711	2	.355	.875	.418
	Within Groups	126.308	311	.406		
	Total	127.018	313			
2. ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ	Between Groups	1.353	2	.677	1.823	.163
	Within Groups	115.412	311	.371		
	Total	116.765	313			
3. ด้านการมีส่วนร่วมในการรับ ผลประโยชน์	Between Groups	.633	2	.316	1.029	.359
	Within Groups	95.611	311	.307		
	Total	96.244	313			
4. ด้านการมีส่วนร่วมในการ ประเมิน	Between Groups	.337	2	.168	.471	.625
	Within Groups	111.062	311	.357		
	Total	111.398	313			

* sig. \leq 0.05

จากตารางที่ 4.13 พบว่า ประชาชนที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นองค์การบริหารส่วนตำบลขามเปี้ย อำเภอดงหลวง จังหวัดอุบลราชธานี โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 4.14 เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นองค์การบริหารส่วนตำบลขามเฒ่า อำเภอดงหลวง จังหวัดอุบลราชธานี
จำแนกตามระดับการศึกษา

การมีส่วนร่วม		Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
1. ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผน	Between Groups	2.727	4	.682	1.695	.151
	Within Groups	124.292	309	.402		
	Total	127.018	313			
2. ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ	Between Groups	2.914	4	.728	1.977	0.98
	Within Groups	113.851	309	.368		
	Total	116.765	313			
3. ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์	Between Groups	1.354	4	.338	1.102	.356
	Within Groups	94.890	309	.307		
	Total	96.244	313			
4. ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมิน	Between Groups	2.137	4	.534	1.511	.199
	Within Groups	109.261	309	.354		
	Total	111.398	313			

* sig. \leq 0.05

จากตารางที่ 4.14 พบว่า ประชาชนที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นองค์การบริหารส่วนตำบลขามเฒ่า อำเภอดงหลวง จังหวัดอุบลราชธานี โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน

ส่วนที่ 4 ข้อเสนอแนะเพื่อสร้างเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนตำบลขามเปี้ย
ที่มีต่อการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลขามเปี้ย
จังหวัดอุบลราชธานี

ในการศึกษาครั้งนี้ ได้เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถามในลักษณะที่เป็นคำถามปลายปิดเกี่ยวกับข้อเสนอแนะของประชาชนเพื่อสร้างเสริมการมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลขามเปี้ย จังหวัดอุบลราชธานี ปรากฏผลตาม ตารางที่ 4.15

ตารางที่ 4.15 แสดงค่าร้อยละของจำนวนผู้ตอบแบบสอบถามปลายปิด

ข้อเสนอแนะ	ความถี่			
	น้อยที่สุด	น้อย	มาก	มากที่สุด
1. ท่านคิดว่า อบต. ควรมีการประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารในรูปแบบใดเพื่อเชิญชวนประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม				
1. เสียงตามสาย	33	92	129	60
2. เอกสาร	35	102	140	37
3. วิทยุชุมชน	39	110	124	41

ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถาม จากตารางที่ 4.15 พบว่า ความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามที่ต้องการเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมขององค์การบริหารส่วนตำบลขามเปี้ย จังหวัดอุบลราชธานี จำแนกตามความถี่ ดังนี้

ประชาชนมีความเห็นว่า อบต. ควรมีการประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารในรูปแบบเอกสารเพื่อเชิญชวนประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม (ความถี่ = 140) รองลงมา คือ อบต. ควรมีการประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารในรูปแบบเสียงตามสายเพื่อเชิญชวนประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม (ความถี่ = 129) และ อบต. ควรมีการประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารในรูปแบบวิทยุชุมชนเพื่อเชิญชวนประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม (ความถี่ = 124) ตามลำดับ

ตารางที่ 4.16 แสดงค่าร้อยละของจำนวนผู้ตอบแบบสอบถามปลายปิด

ข้อเสนอแนะ	ความถี่			
	น้อยที่สุด	น้อย	มาก	มากที่สุด
2. ท่านต้องการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจจัดทำ				
โครงการใดที่เป็นประโยชน์และอำนวยความสะดวก				
ภายในชุมชน	53	116	109	36
4. โครงการ โรงเรียนข้าวชุมชน	57	95	114	48
5. โครงการ ไป โออีเซล	23	80	126	85
6. โครงการปรับปรุงระบบประปาหมู่บ้าน				

ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถาม จากตารางที่ 4.16 พบว่า ความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามที่ต้องการเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมขององค์การบริหารส่วนตำบลขามเปี้ย จังหวัดอุบลราชธานี จำแนกตามความถี่ ดังนี้

ประชาชนต้องการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจจัดทำโครงการปรับปรุงระบบประปาหมู่บ้าน (ความถี่ = 126) รองลงมาคือ ประชาชนต้องการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจจัดทำโครงการไป โออีเซล (ความถี่ = 114) และประชาชนต้องการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจจัดทำโครงการ โรงเรียนข้าวชุมชน (ความถี่ = 109) ตามลำดับ

ตารางที่ 4.17 แสดงค่าร้อยละของจำนวนผู้ตอบแบบสอบถามปลายปิด

ข้อเสนอแนะ	ความถี่			
	น้อยที่สุด	น้อย	มาก	มากที่สุด
ท่านต้องการลงมติอนุมัติจัดทำโครงการของ อบต.รูปแบบใด				
7. โห่ตกลงคะแนนนับจำนวนรายบุคคลแบบเปิดเผย	28	108	132	46
8. ลงคะแนนเสียงแบบหย่อนบัตร	32	88	125	69

ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถาม จากตารางที่ 4.17 พบว่า ความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามที่ต้องการเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมขององค์การบริหารส่วนตำบลขามเฒ่า จังหวัดอุบลราชธานี จำแนกตามความถี่ ดังนี้

ประชาชนต้องการลงมติอนุมัติจัดทำโครงการของ อบต.ในรูปแบบโหวตลงคะแนน นับจำนวนรายบุคคลแบบเปิดเผย (ความถี่ = 132) รองลงมาคือ ประชาชนต้องการลงมติอนุมัติจัดทำโครงการของ อบต.ในรูปแบบการลงคะแนนเสียงแบบหย่อนบัตร (ความถี่ = 125) ตามลำดับ

บทที่ 5

สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นองค์การบริหารส่วนตำบลขามเปี้ย อำเภอดงหลวง จังหวัดอุบลราชธานี ผู้วิจัยได้สรุปผลการศึกษา แบ่งออกเป็น 5 หัวข้อ ได้แก่ วัตถุประสงค์ของการวิจัย วิธีดำเนินการวิจัย สรุปผลการศึกษา อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ โดยมีรายละเอียด ดังนี้

1. สรุปการวิจัย

1.1 วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1.1.1 เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นองค์การบริหารส่วนตำบลขามเปี้ย อำเภอดงหลวง จังหวัดอุบลราชธานี

1.1.2 เพื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นองค์การบริหารส่วนตำบลขามเปี้ย จำแนกปัจจัยส่วนบุคคล

1.1.3 เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะเพื่อสร้างเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนองค์การบริหารส่วนตำบลขามเปี้ย อำเภอดงหลวง จังหวัดอุบลราชธานี

1.2 วิธีดำเนินการวิจัย

1.2.1 รูปแบบการศึกษา

รูปแบบการศึกษานี้ เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) เก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลขามเปี้ย

1.2.2 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1) ประชากรที่ใช้ในการศึกษา คือ ประชาชนที่เป็นหัวหน้าครัวเรือนหรือผู้แทนครัวเรือน จำนวน 1,461 ครัวเรือน 12 หมู่บ้าน ในตำบลขามเปี้ย อำเภอดงหลวง จังหวัดอุบลราชธานี

2) กลุ่มตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 314 คน ได้จากการคำนวณหาขนาดกลุ่มตัวอย่าง โดยสูตรการคำนวณของทาโร ยามาเน่ (Taro Yamane)

3) เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถามให้ประชากรที่ศึกษาตอบคำถามที่ตั้งขึ้น ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ส่วน มีรายละเอียด ดังนี้

ส่วนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ระยะเวลาที่ตั้งถิ่นฐานในตำบลขามเฒ่า การรับรู้ข้อมูลข่าวสารการพัฒนาท้องถิ่น สื่อที่ได้รับทราบจากการประชาสัมพันธ์ ลักษณะคำถามแบบเลือกตอบ

ส่วนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผน การปฏิบัติ การรับผลประโยชน์ การประเมินเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนขององค์การบริหารส่วนตำบลขามเฒ่า ลักษณะคำถามปลายปิด

ส่วนที่ 3 เป็นแบบสอบถามข้อเสนอแนะเพื่อสร้างเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบลขามเฒ่า ลักษณะคำถามปลายปิด

4) ตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

(1) ตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ของเครื่องมือ ผู้ศึกษาได้ดำเนินการ ดังนี้ นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อพิจารณาความครอบคลุมของเนื้อหาปรับปรุงแก้ไข แล้วนำไปขอความอนุเคราะห์จากผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบรายละเอียดและแก้ไขแบบสอบถาม พิจารณาความถูกต้องและความเที่ยงตรงความครอบคลุมของเนื้อหาก่อนที่จะนำไปใช้ โดยผู้เชี่ยวชาญที่ให้ความอนุเคราะห์ตรวจสอบเครื่องมือ จำนวน 3 ท่าน

(2) การหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ผู้ศึกษานำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขเรียบร้อยแล้วไปทดสอบความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยนำแบบสอบถามจำนวน 30 ชุด ไปทำการทดสอบ (Pre-test) กับกลุ่มประชากรในกลุ่มที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มที่จะศึกษา แล้วนำข้อมูลมาวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่น โดยวิธีการคำนวณหาสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ด้วยวิธี "Cronbach's Alpha Coefficient" ซึ่งค่าที่ได้จะต้องมากกว่าระดับ 0.7 เมื่อวิเคราะห์ข้อมูลแล้วได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.91 และได้แก้ไขคำถามในส่วนที่ยังมีความบกพร่องอยู่ แล้วจึงนำแบบสอบถามที่ได้ไปเก็บข้อมูลในพื้นที่เป้าหมายที่กำหนดไว้

5) วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

(1) ทำหนังสือแนะนำตัวรับรองความเป็นนักศึกษาไปถึงนายกองค์การบริหารส่วนตำบลขามเปี้ย อำเภอตระการพืชผล จังหวัดอุบลราชธานี เพื่อขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูล

(2) นำแบบสอบถาม จำนวน 314 ชุด ไปขอความร่วมมือจากผู้นำชุมชน ทั้ง 12 หมู่บ้าน โดยขอให้เป็นผู้ช่วยผู้วิจัยในการแจกแบบสอบถาม ซึ่งผู้วิจัยจะทำการแจกและจัดเก็บแบบสอบถามด้วยตนเอง ซึ่งได้รับแบบสอบถามกลับคืนมาจำนวน 314 ชุด (คิดเป็น 100%)

(3) นำแบบสอบถามที่ได้รับคืนมาตรวจสอบแล้วนำไปวิเคราะห์ข้อมูล

6) การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้ศึกษาได้นำแบบสอบถามที่ลงรหัสข้อมูลแล้วมาประมวลผลและวิเคราะห์ผลโดยใช้เครื่องคอมพิวเตอร์ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป ดังนี้

- (1) ข้อมูลส่วนบุคคลใช้ค่าความถี่ และค่าร้อยละ
- (2) ระดับความคิดเห็นใช้ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
- (3) การเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นใช้ค่า t-test และ F-test

1.3 ผลการศึกษา

1.3.1 ผลการศึกษาข้อมูลทั่วไป

ผลการศึกษา พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ เป็นเพศหญิง ร้อยละ 51.9 ส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 32 ปีขึ้นไป ร้อยละ 43.0 ส่วนใหญ่มีการศึกษาในระดับต่ำกว่าปริญญาตรี ร้อยละ 31.8 ส่วนใหญ่รับรู้ข้อมูลข่าวสาร ร้อยละ 85.7 ส่วนใหญ่อาศัยอยู่ในพื้นที่ อบต. ขามเปี้ย มากกว่า 10 ปี ขึ้นไป ร้อยละ 79.9

1.3.2 ผลการศึกษาตามวัตถุประสงค์

วัตถุประสงค์ข้อที่ 1. เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลขามเปี้ย อำเภอตระการพืชผล จังหวัดอุบลราชธานี

ผลการศึกษา พบว่า ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยความสำเร็จในการมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบลขามเปี้ย พบว่า ภาพรวมโดยเฉลี่ยอยู่ในระดับน้อย มีค่าเฉลี่ย 2.37 ส่วนในรายด้าน พบว่า ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ มีค่าสูงสุด มีค่าเฉลี่ย 2.61 และด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินมีค่าต่ำสุด มีค่าเฉลี่ย 2.26 ตามลำดับ เมื่อพิจารณาตามรายด้าน ผลการศึกษาสรุบได้ ดังนี้

1) *ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผน* ในภาพรวมอยู่ในระดับน้อย ค่าเฉลี่ย 2.30 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดได้แก่ การแสดงความคิดเห็น และร่วมกับประชาชนในหมู่บ้านประชุมวางแผนเพื่อเสนอต่อ อบต. มีค่าเฉลี่ย 2.43 รองลงมา ได้แก่ การรับรู้การทำงานของ อบต. เพื่อการพัฒนา มีค่าเฉลี่ย 2.39 ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ การเขียนโครงการต่างๆ เพื่อเสนอต่อ อบต. มีค่าเฉลี่ย 2.12

2) *ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ* ในภาพรวมอยู่ในระดับน้อย ค่าเฉลี่ย 2.34 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดได้แก่ ทุกครั้งที่มีการพัฒนาท้องถิ่นทำให้ความร่วมมือในการปฏิบัติแต่ละครั้งอย่างสม่ำเสมอมีค่าเฉลี่ย 2.60 รองลงมาได้แก่ ท่านชักชวนหรือเสนอแนะประชาชนในท้องถิ่นเข้าร่วมปฏิบัติงานในชุมชน มีค่าเฉลี่ย 2.43 ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ท่านได้ติดต่อบุคคลที่มีความรู้ความชำนาญในด้านหนึ่ง เพื่อมาเป็นวิทยากรในชุมชน อบรมพัฒนา และเสริมความรู้ให้กับชุมชนอย่างสม่ำเสมอมีค่าเฉลี่ย 2.12

3) *ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์* ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 2.61 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ชุมชนของท่านมีความสามัคคี และการพัฒนามากยิ่งขึ้นในด้านต่างๆ มีค่าเฉลี่ย 2.78 รองลงมา ได้แก่ ชุมชนของท่านมีความสะดวกสบายมากขึ้นจากโครงการที่ดี เช่น ไฟฟ้า ถนน น้ำประปา สถานีอนามัย ศูนย์เด็กอ่อนก่อนเกณฑ์ มีค่าเฉลี่ย 2.75 ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ท่านมีโอกาสได้แลกเปลี่ยนความรู้ ทำกิจกรรมเพื่อชุมชนมากขึ้น มีค่าเฉลี่ย 2.43

4) *ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมิน* ในภาพรวมอยู่ในระดับน้อย ค่าเฉลี่ย 2.26 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ท่านติดตามผลการดำเนินงานของโครงการที่เกิดขึ้นในชุมชนเพื่อพัฒนาท้องถิ่นอย่างสม่ำเสมอ มีค่าเฉลี่ย 2.39 รองลงมา ได้แก่ ท่านมีส่วนในการแลกเปลี่ยนหรือแสดงความคิดเห็นต่อโครงการที่เกิดขึ้นในชุมชน เพื่อปรับปรุงให้มีความเหมาะสมกับชุมชนมากขึ้น มีค่าเฉลี่ย 2.38 ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ท่านได้รับมอบหมายให้เป็นผู้ประเมินเกี่ยวกับโครงการต่างๆที่ดำเนินงานในชุมชนของท่าน และท่านได้นำปัญหา อุปสรรค และการกระทำที่ส่งไปในทางทุจริตในการดำเนินงาน มารายงานเจ้าหน้าที่โครงการ มีค่าเฉลี่ย 2.16

วัตถุประสงค์ข้อที่ 2. เพื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลขามเฒ่า อำเภอตระการพืชผล จังหวัดอุบลราชธานี ผลการศึกษาพบว่า

- ประชาชนที่มีเพศต่างกัน มีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลขามเปี้ย แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จำนวน 1 ด้าน คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผน ส่วนด้านอื่นๆ ไม่พบความแตกต่าง

- ประชาชนที่มีอายุต่างกัน มีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลขามเปี้ย โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน

- ประชาชนที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลขามเปี้ย โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน

วัตถุประสงค์ข้อที่ 3 เพื่อสร้างเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนตำบลขามเปี้ย ที่มีต่อการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลขามเปี้ย จังหวัดอุบลราชธานี

ผลการศึกษาพบว่า ระดับ ความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามที่ต้องการเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมขององค์การบริหารส่วนตำบลขามเปี้ย จังหวัดอุบลราชธานี จำแนกตามความถี่ ดังนี้

ประชาชนมีความเห็นว่า อบต. ควรมีการประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารในรูปแบบเอกสารเพื่อเชิญชวนประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม (ความถี่ = 140) รองลงมา คือ อบต. ควรมีการประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารในรูปแบบเสียงตามสายเพื่อเชิญชวนประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม (ความถี่ = 129) และ อบต. ควรมีการประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารในรูปแบบวิทยุชุมชนเพื่อเชิญชวนประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม (ความถี่ = 124) ตามลำดับ

ประชาชนต้องการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจจัดทำโครงการปรับปรุงระบบประปาหมู่บ้าน (ความถี่ = 126) รองลงมาคือ ประชาชนต้องการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจจัดทำโครงการไบโอดีเซล (ความถี่ = 114) และประชาชนต้องการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจจัดทำโครงการโรงสีข้าวชุมชน (ความถี่ = 109) ตามลำดับ

ประชาชนต้องการลงมติอนุมัติจัดทำโครงการของ อบต. ในรูปแบบโหวตวันประชุมแบบนับจำนวนรายบุคคล (ความถี่ = 132) รองลงมา คือ ประชาชนต้องการลงมติอนุมัติจัดทำโครงการของ อบต. ในรูปแบบการลงคะแนนเสียงแบบหย่อนบัตร (ความถี่ = 125) ตามลำดับ

2. อภิปรายผล

จากผลการศึกษามีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลขามเปี้ย อำเภอดงหลวง จังหวัดอุบลราชธานี พบประเด็นที่ควรนำมาอภิปรายผลดังนี้

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลขามเปี้ย อยู่ในระดับน้อยซึ่งน่าจะเป็นเพราะขาดการสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐ หรือขาดงบประมาณและด้านการให้ความรู้เกี่ยวกับการพัฒนาท้องถิ่น กับเจ้าหน้าที่ในหน่วยงานการปกครองส่วนท้องถิ่น เนื่องจาก อบต. ขามเปี้ย ไม่มีจุดเด่นในด้านต่างๆ เช่น สินค้าในชุมชน และการท่องเที่ยวจึงทำให้ขาดการสนับสนุนจากรัฐบาลด้านงบประมาณและขาดความร่วมมือจากประชาชนในการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ในท้องถิ่น ซึ่งเมื่อเทียบเคียงกับงานวิจัยที่เกี่ยวข้องพบว่า สอดคล้องกับงานวิจัยของ ทองใบ หนูไพร (2550) ซึ่งได้ศึกษามีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลหัวทะเล อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา ผลการศึกษาพบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนอยู่ในระดับน้อย

ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผน ผลการวิจัยพบว่าอยู่ในระดับน้อย ซึ่งน่าจะเป็นเพราะประชาชนในเขตพื้นที่ อบต. ขามเปี้ย ส่วนใหญ่จบการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี และส่วนใหญ่จะมีอาชีพเกษตรกร ประกอบกิจการด้านเกษตรกรรมเป็นอาชีพหลักของเป็นประชาชนส่วนใหญ่ในเขต อบต. ขามเปี้ย ร้อยละ 90 จะทำนาปลูกข้าวนาปีเป็นพืชเศรษฐกิจภายในท้องถิ่น ประชาชนส่วนใหญ่จะทำนาได้ปีละครั้งในเฉพาะช่วงฤดูฝน พอถึงฤดูแล้งประชาชนจะเดินทางเข้าสู่เมืองใหญ่เพื่อหางานทำหารายได้มาเลี้ยงครอบครัว ดังนั้น จึงทำให้ในวัยหนุ่มสาว หรือวัยทำงาน จึงหายาก ในท้องถิ่นจะมีก็แต่เด็ก และคนวัยชราอยู่เป็นจำนวนมาก เมื่อสภาพแวดล้อมในพื้นที่เปลี่ยนแปลงไปจึงทำให้ประชาชนที่อยู่ในพื้นที่ขาดความร่วมมือในการมีส่วนร่วมในการวางแผน และการตัดสินใจในโครงการที่จะเกิดขึ้นในชุมชน ดังนั้น จึงเป็นหน้าที่ของ อบต. ในวางแผนกลยุทธ์ และกำหนดนโยบาย เพื่อที่จะชักชวนประชาชนให้เข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผนเพื่อให้ผลงานหรือโครงการที่จะเกิดขึ้นมีประโยชน์สำหรับชุมชนเพื่อการพัฒนาซึ่งเมื่อเทียบเคียงกับงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบว่า สอดคล้องกับงานวิจัยของ ปิ่นไพร ชาววัง (2541) ซึ่งได้ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นผลการศึกษาพบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น โดยภาพรวม อยู่ในระดับต่ำ เมื่อเรียงลำดับองค์ประกอบการมีส่วนร่วมตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ปรากฏดังนี้ ด้านการดำเนินงาน การตัดสินใจ และการประเมินผล โดยมีส่วนร่วมในการพัฒนาอยู่ในระดับต่ำทุกองค์ประกอบ

ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ ผลการศึกษาพบว่า อยู่ในระดับน้อย ซึ่งน่าจะเป็น เพราะประชาชนส่วนใหญ่ไม่เคยเข้าไปสังเกตการณ์ การทำงานเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น และอีก ประการหนึ่งภาพของการเป็นหน่วยงานราชการ ว่าประชาชนมักจะคิดว่าการติดต่อกับราชการต่างๆ มักมีความยุ่งยากมากมาย มีขั้นตอนที่สลับซับซ้อนมาก หากไม่จำเป็นก็จะไม่เข้าไปยุ่งเกี่ยวหรือ เข้ารับบริการต่างๆ ที่ อบต. ขามเปี้ยจัดไว้ให้ ดังนั้นหาก อบต. ประสงค์จะให้ประชาชนได้ เข้ารับ บริการต่างๆ มากขึ้น อบต. ต้องปลูกจิตสำนึกในการให้บริการประชาชนของบุคลากรใน อบต. ให้ เป็นที่ยอมรับของประชาชนโดยทั่วไปก่อน ในขณะที่เดียวกันก็ต้องเสริมสร้างทัศนคติที่มีต่อ ประชาชนที่มีต่อ อบต. ขามเปี้ย ไปพร้อมกันด้วย เช่น การจัดกิจกรรมทางสังคมในท้องถิ่นในวันสำคัญ ทางพระพุทธศาสนาจัดกิจกรรมการแข่งขัน การตอบปัญหาทางพระพุทธศาสนาของเยาวชนในท้องถิ่น เพื่อเป็นการโน้มน้าวผู้ปกครอง ครู และผู้บริหารท้องถิ่นได้มีส่วนร่วมและพบปะพูดคุยอย่าง ไม่เป็นทางการลดขั้นตอนการพบปะ พูดคุย แบบเป็นทางการเพื่อบรรยากาศในการมีส่วนร่วมใน การพัฒนาอย่างแท้จริงอย่างไรก็ตาม ผลการศึกษาในครั้งนี้พบว่า เมื่อเทียบเคียงกับวรรณกรรม ที่เกี่ยวข้อง อคิน รพีพัฒน์ (2530: 13) ได้ชี้ให้เห็นว่า การมีส่วนร่วมประชาชนจะต้องเข้าร่วม ในรูปแบบต่างๆ คือ การมีส่วนร่วมในการวางแผนดำเนินการ กิจกรรมเพื่อแก้ไขปัญหาเหล่านั้นผู้ที่ เลือกลงแนวทางในการพัฒนาควรเป็นประชาชนนั่นเอง ไม่ใช่บุคคลภายนอกเพื่อให้เหมาะสม สอดคล้องกับทรัพยากร กับศักยภาพในการพัฒนาชุมชนนั้น

การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ ผลการศึกษาพบว่า อยู่ในระดับมาก ซึ่งน่าจะเป็น เพราะในปัจจุบันประชาชนส่วนใหญ่ได้รับความสะดวกสบายจากการพัฒนาท้องถิ่นของ อบต. ขามเปี้ย เช่น ถนนคอนกรีตในหมู่บ้าน น้ำประปาในชุมชน โดยประชาชน หรือบุคคลในครอบครัวได้รับการ พัฒนาคุณภาพชีวิต สตรี คนชรา และ ผู้ด้อยโอกาสได้รับการดูแล อาจเป็นเพราะในปัจจุบันรัฐพยายาม ส่งเสริมให้เป็นรัฐให้มีความเป็นรัฐสวัสดิการมากขึ้น โดยการสนับสนุนงบประมาณให้องค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่นใช้สำหรับในการสงเคราะห์คนชราและผู้ด้อยโอกาส ในรูปแบบของเบี้ยยังชีพต่างๆ อบต. ขามเปี้ย ก็เช่นเดียวกันได้รับการสนับสนุนดังกล่าวจำนวนมาก โดยจ่ายเบี้ยยังชีพให้รายละ 500 บาท ต่อเดือน ซึ่งในแต่ละครัวเรือนมักจะมีคนชราและผู้ด้อยโอกาสอาศัยอยู่ด้วย ทำให้สัดส่วน ของผู้ที่ได้รับผลประโยชน์ในลักษณะดังกล่าวมีมากตามไปด้วย ซึ่งเมื่อเทียบเคียงกับงานวิจัยที่ เกี่ยวข้อง พบว่า สอดคล้องกับงานวิจัยของ ฉิมชา เกษจำรัส (2549) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของ ประชาชนในการพัฒนาชุมชน ตำบลท่าแลง จังหวัดเพชรบุรี ผลการศึกษาพบว่า ตัวอย่างส่วนใหญ่ ความรู้เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมการพัฒนาชุมชนของกลุ่มตัวอย่างอยู่ในระดับสูง สำหรับที่มีความรู้สูง มากที่สุดในข้อที่ว่า การวางแผนพัฒนาชุมชนเป็นเรื่องผู้นำเท่านั้น คิดเป็นร้อยละ 2.40 การมีส่วนร่วมของการพัฒนาชุมชน โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง การมีส่วนร่วมในการรับ

ผลประโยชน์อยู่ในระดับมาก และ อยู่ในระดับปานกลางในด้านการปฏิบัติการ ด้านการตัดสินใจ และ ด้านการประเมิน

การมีส่วนร่วมในการประเมิน ผลการวิจัยพบว่า อยู่ในระดับน้อยซึ่งน่าจะเป็นเพราะประชาชนขาดโอกาสในการเข้าไปมีบทบาทการมีส่วนร่วมในการอนุมัติโครงการและประเมินผลงานต่างๆ ที่เกิดขึ้นในท้องถิ่น อบต. ขามเปี้ย ดังนั้น ผู้บริหารท้องถิ่น และเจ้าหน้าที่หน่วยงานภาครัฐ ควรจัดกิจกรรมภายในชุมชนเพื่อให้ประชาชนได้มีโอกาสแสดงออกทางความคิดในการเข้าร่วมพูดคุยเพื่อนำปัญหา และอุปสรรคใน โครงการที่จะเกิดขึ้นในชุมชนที่อยู่อาศัยของประชาชน และใช้เป็นข้อมูลในการวางแผนในการทำงานเพื่อส่วนรวม เช่น การจัดทำโครงการขุดสระเก็บน้ำขนาดใหญ่ เพื่อกักเก็บน้ำไว้ใช้ในฤดูแล้ง ประชาชนควรมีส่วนร่วมในการตรวจสอบการทำงานของ อบต. ในการใช้งบประมาณการดำเนินโครงการ อย่างมีระบบ โปร่งใส ตรวจสอบได้ และใช้งบประมาณอย่างคุ้มค่า

อย่างไรก็ตามผลการศึกษาในครั้งนี้พบว่า เมื่อเทียบกับวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องพบว่า สามารถอธิบายได้ด้วยแนวคิดของ รสคณฺฐ์ รัตนเสริมพงศ์ (2551: 172) ซึ่งอธิบายเกี่ยวกับการพัฒนาท้องถิ่นให้เจริญก้าวหน้าเป็นภารกิจโดยตรงของท้องถิ่น องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นมีอำนาจหน้าที่ที่จะพัฒนาท้องถิ่นให้เติบโตไปในแนวทางที่สอดคล้องกับวิสัยทัศน์หรือเจตนารมณ์ของประชาชนในท้องถิ่น กล่าวคือ ผู้คนในท้องถิ่นเป็นผู้กำหนดอนาคตของท้องถิ่น และองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นมีหน้าที่ที่จะพัฒนาท้องถิ่นไปสู่เป้าหมายนั้น เช่น การจัดผังเมือง การปรับปรุงแหล่งเสื่อม การส่งเสริมการศึกษา การพัฒนาอาชีพ เป็นต้น

3. ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นองค์การบริหารส่วนตำบลขามเปี้ย อำเภอตระการพืชผล จังหวัดอุบลราชธานี ในครั้งนี้ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

3.1 ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ

จากการศึกษา การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นองค์การบริหารส่วนตำบลขามเปี้ย อำเภอตระการพืชผล จังหวัดอุบลราชธานี แสดงว่า ประชาชนส่วนใหญ่ยังไม่พึงพอใจในการเข้าไปมีส่วนร่วมในการทำงานร่วมกับ อบต. ดังนั้น จึงจำเป็นต้องมีการปรับปรุงการทำงานของ อบต. เพื่อให้ประชาชนมีความพึงพอใจมากขึ้น

3.1.1 ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผน พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดได้แก่ การเขียนโครงการต่างๆ เพื่อเสนอต่อ อบต. ดังนั้น อบต. ควรมีการจัดกิจกรรมเพื่อพบประชาชน

ให้ประชาชนมีโอกาสในการเขียนโครงการเสนอต่อ อบต.ด้วยตนเอง เช่น โครงการปรับปรุงระบบประปาในชุมชน ให้มีน้ำใช้กันอย่างทั่วถึง

3.1.2 ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ การที่ได้เข้าไปสังเกตการณ์ทำงานของ อบต. เพื่อพัฒนาท้องถิ่นในแต่ละโครงการ ดังนั้น อบต. ควรมีการจัดตั้งกลุ่มตัวแทนของประชาชนในท้องถิ่นเพื่อให้มีส่วนร่วมการ กำหนดโครงการ ดำเนินโครงการ และการประเมินผลโครงการ ภายในท้องถิ่น และ ทำงานควบคู่ไปพร้อมกับเจ้าหน้าที่ของ อบต.

3.1.3 ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ การที่ อบต. ให้ความเสมอภาคในการให้บริการประชาชน ดังนั้น อบต. ต้องปลูกจิตสำนึกในการให้บริการประชาชนของบุคลากรใน อบต. ให้เป็นที่ยอมรับของประชาชนโดยทั่วไป ในขณะที่เดียวกันก็ต้องเสริมสร้างทัศนคติที่มีต่อประชาชนที่มีต่อ อบต. เช่น การมีรางวัลเป็นตอบแทนในการให้บริการประชาชนโดยประชาชนเป็นผู้ตัดสินในการมอบรางวัลให้พนักงานของ อบต. ที่มีบริการประชาชนได้อย่างดีเยี่ยม

3.1.4 ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมิน พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการอนุมัติโครงการและการประเมินผลงานต่าง ๆ อบต.ควรมีการปรึกษาและร่วมพูดคุยกับประชาชน ภายในชุมชนเพื่อทบทวนผลการดำเนินงานในการพัฒนาท้องถิ่นและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นต่อโครงการที่จะเกิดขึ้นในชุมชน เพื่อปรับปรุงให้มีความเหมาะสมกับชุมชนมากขึ้น

3.2 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

3.2.1 ควรมีการศึกษาวิจัยเพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลในพื้นที่ใกล้เคียง หรือ ในจังหวัดอื่น เพื่อที่จะได้ทราบว่าพื้นที่ที่ต่างกันมีส่วนร่วมแตกต่างกันน้อยเพียงใด เพื่อใช้เป็นข้อมูลนำไปใช้ในการเพิ่มประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการดำเนินงานมากขึ้น

3.2.2 ควรมีการศึกษาเจาะลึกในแต่ละด้าน หรือต่อยอดการศึกษาครั้งนี้ เพื่อนำข้อมูลมาเสนอแนะ เป็นแนวทางในการแก้ไข ปรับปรุง และพัฒนา การมีส่วนร่วมขององค์การบริหารส่วนตำบลเพื่อให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงในอนาคต

3.2.3 ควรเป็นการศึกษาวิจัยแบบประเมินผล เพื่อให้ได้ข้อมูลที่เป็นข้อมูลในเชิงลึก และนำผลการวิจัยเป็นประโยชน์ในการพัฒนาท้องถิ่นต่อไป

บรรณานุกรม

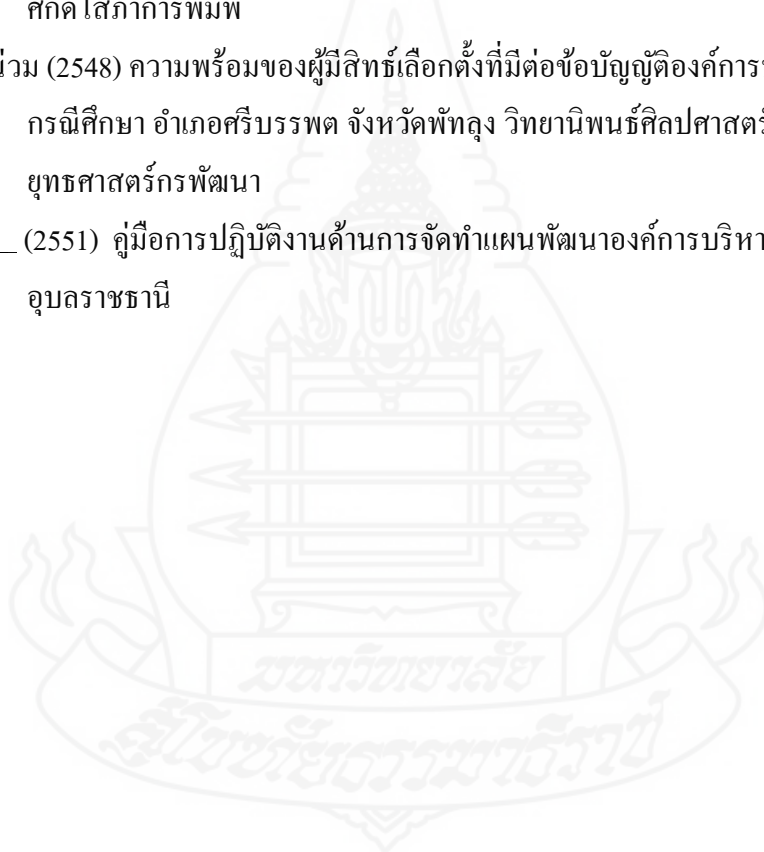

บรรณานุกรม

- โกวิทช์ พวงงาม (2549) วิสัยทัศน์การกระจายอำนาจ และ การบริหารงานท้องถิ่น
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- กาญจนา แก้วเทพ(2530)การพึ่งตนเอง ศักยภาพในการพัฒนาชนบท กรุงเทพฯ :สภาคาทอลิกแห่งประเทศไทยเพื่อการพัฒนา
- โกวิทช์ พวงงาม(2552) การปกครองท้องถิ่นไทย หลักการและมิติใหม่ในอนาคต
กรุงเทพมหานคร โรงพิมพ์เดือนตุลา
- กัลยารัตน์ ยุคตานนท์ (2548) การมีส่วนร่วมทางการเมืองของนักศึกษาในระดับปริญญาตรี
มหาวิทยาลัยเกริก สารนิพนธ์ รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเกริก
- จิตจำนง กิติเกียรติ (2536) การพัฒนาชุมชน.กรุงเทพมหานคร ;โรงพิมพ์คุณอักษรกิจ
- จิรพรรณ กาญจนจิตรรา (2523)การพัฒนาชุมชน. ภาควิชาสังคมวิทยา-มานุษยวิทยาและมนุษย
ศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง กรุงเทพมหานคร : หอรัตนชัยการพิมพ์
- ชวงส์ ฉายะบุตร (2539) การปกครองท้องถิ่นไทย กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ส่วนท้องถิ่นกรมการปกครอง
- ชาญชัย แสวงศักดิ์ (2542) กฎหมายปกครอง กรุงเทพมหานคร สำนักพิมพ์วิญญูชน
- ชินรัตน์ สืบสม (2539) “โรงเรียนกับชุมชน”เอกสารการสอน โรงเรียนกับชุมชน
โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
- ณิชา เกษจำรัส (2549) การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชน ตำบลท่าแลง
จังหวัดเพชรบุรี วิทยานิพนธ์สังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม
- ตระกูล มีชัย (2538) หนังสือจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- ทวีทอง หงส์วิวัฒน์ (2527) การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา กรุงเทพมหานคร
ศักดิ์โสภณาการพิมพ์
- เทพศักดิ์ บุญยรัตพันธุ์ (2551) รัฐประศาสนศาสตร์กับการมีส่วนร่วม เอกสารประกอบการสอนชุด
วิชาแนวคิดทฤษฎี ทางรัฐประศาสนศาสตร์ สาขาวิทยาการจัดการ
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
- ทองใบ หนูไพร (2550) การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น กรณีศึกษา เทศบาล
ตำบลหัวทะเล อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา
- ธนส์วี เจริญเมือง (2540) “100 ปี ของการปกครองท้องถิ่นไทย พ.ศ. 2440-2540”
กรุงเทพมหานคร โครงการจัดพิมพ์คบไฟ

- ชนวัฒน์ คำกีตานนท์ (2550) การมีส่วนร่วมของกรรมการชุมชนในการพัฒนาท้องถิ่น
เทศบาลเมืองคูคต จังหวัดปทุมธานี วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตร์
สถาบันราชภัฏพระนคร
- นิรันดร์ จงวุฒิเวศย์ (2530) “กลวิธี แนวทาง วิธีการ ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในงาน
พัฒนาชุมชน” ในการมีส่วนร่วมในการพัฒนา กรุงเทพมหานคร ศูนย์การศึกษา
มหาวิทยาลัยมหิดล
- บุญอารี ยีหมะ (2550) การปกครองท้องถิ่นไทย การกระจายอำนาจ ศูนย์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ประทาน คงฤทธิศึกษากร (2534) “ทฤษฎีการปกครองท้องถิ่น” กรุงเทพมหานคร สถาบัน
พัฒนาบริหารศาสตร์
- ประหยัด หงส์ทองคำ (2526) การปกครองท้องถิ่นไทย กรุงเทพมหานคร ไทยวัฒนาพานิช
- ไพบูรณ์ เจริญทรัพย์ (2534) การส่งเสริมและการพัฒนาการมีส่วนร่วมของชุมชน กรุงเทพมหานคร
บริษัท นวคนก จำกัด
- มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช (2544) “เอกสารการสอนชุดวิชาการบริหารการปกครองท้องถิ่น
สาขาวิทยาการจัดการ
- รศคนธ์ รัตนเสริมพงษ์ (2551) “การบริหารท้องถิ่น” เอกสารประกอบการสอนชุดวิชาการสอน
การบริหารภาครัฐ สาขาวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
- รังรอง โสตามรรค (2544) “ผู้มีสิทธิ์เลือกตั้งกับการรับรู้และความคิดเห็นในการะบวนการถอด
สมาชิกสภาท้องถิ่น หรือผู้บริหารท้องถิ่น: ศึกษากรณีองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัด
อุบลราชธานี” วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
- ลิขิต หมู่ดี (2538) การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการดำเนินงานพัฒนาท้องถิ่นของสภาตำบล:
ศึกษาเปรียบเทียบระหว่างจังหวัดหนองบัวลำภูและจังหวัดปทุมธานี
วิทยานิพนธ์ รัฐประศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์
- ลิขิต ชีรเวทิน (2525) การกระจายอำนาจ (Decentralization) และการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชนบท
กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- วุฒิสาร ต้นไชย (2552) “ยุทธศาสตร์การปกครองท้องถิ่น” กรุงเทพมหานคร เอ็กเปอร์เน็ท
- วาริณ วังชัย (2545) การมีส่วนร่วมของประชาชนในการตรวจสอบการดำเนินงานขององค์การ
บริหารส่วนตำบล (อบต.) ในจังหวัดเพชรบุรี วิทยานิพนธ์พัฒนาชุมชนมหาบัณฑิต
สาขาพัฒนาชุมชน มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

- สุธี ศรสวรรค์ (2538) ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนของมุสลิม:ศึกษา
เฉพาะกรณีตำบลครองตะเคียน อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต สถาบันพัฒนาบริหารศาสตร์
- สัญญา สัญญาวิวัฒน์(2523) การพัฒนาชุมชน . กรุงเทพมหานคร ไทยวัฒนาพานิชย์
- อนง พัฒนจักร (2535) การมีส่วนร่วมของสตรีในการพัฒนาทรัพยากรป่าไม้ กรณีศึกษา
บ้านห้วยม่วง จังหวัดขอนแก่น วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาสังคมวิทยาการพัฒนาศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น
- อคิน รพีพัฒน์ (2530) การมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาชนบทในสภาพสังคมแล
วัฒนธรรมไทยในการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา.กรุงเทพมหานคร:
ศักดิ์โสภาคการพิมพ์
- อรุณ สุขน่วม (2548) ความพร้อมของผู้มีสิทธิ์เลือกตั้งที่มีต่อข้อบัญญัติองค์การบริหารส่วนตำบล
กรณีศึกษา อำเภอศรีบรรพต จังหวัดพัทลุง วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขา
ยุทธศาสตร์การพัฒนา
- _____ (2551) คู่มือการปฏิบัติงานด้านการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลขามเปี้ย
อุบลราชธานี

ภาคผนวก

มหาวิทยาลัย

สกลนครราชภัฏ

ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือ (แบบสอบถาม)

1. นางสาวกนิษฐ์ จิตต์มิตรภาพ

คุณวุฒิ วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหิดล

ตำแหน่ง อาจารย์ภาควิชาจุลชีววิทยา และ อิมมิวโนโลยี คณะเวชศาสตร์เขตร้อน

2. พันตำรวจเอกวีรวิทย์ โปร่งจันทิก

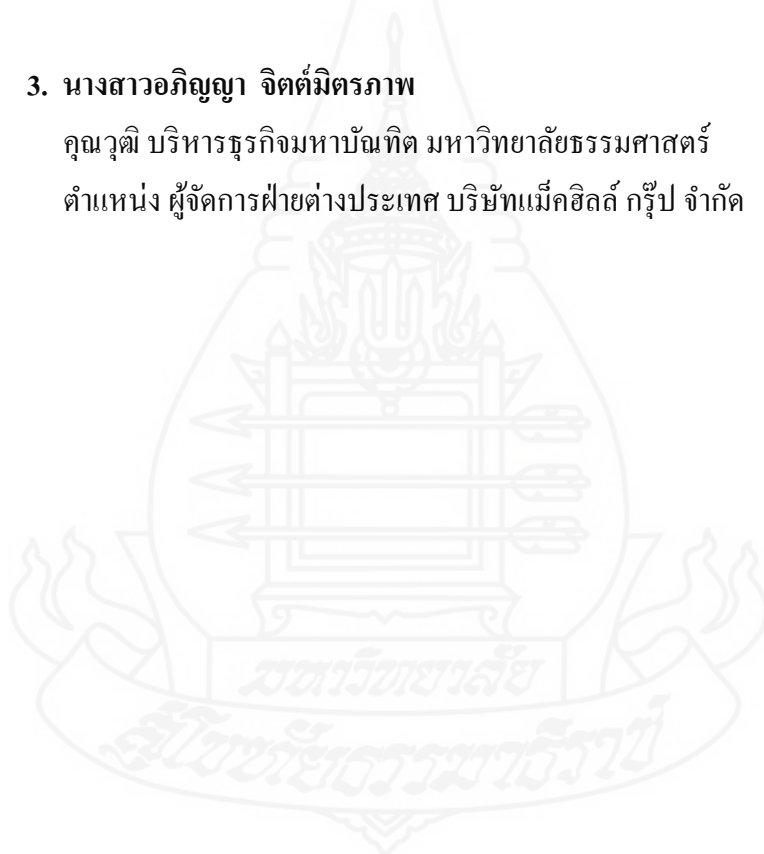
คุณวุฒิรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

ตำแหน่ง ผู้กำกับการ 2 กองบังคับการตำรวจน้ำ

3. นางสาวอภิญญา จิตต์มิตรภาพ

คุณวุฒิ บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

ตำแหน่ง ผู้จัดการฝ่ายต่างประเทศ บริษัทแม่คิลล์ กรุ๊ป จำกัด

แบบสอบถามนี้ต้องการทราบการมีส่วนร่วมของท่านในเรื่องต่างๆเกี่ยวกับการพัฒนาท้องถิ่น ขององค์การบริหารส่วนตำบลขามเปี้ย อำเภอตระการพืชผล จังหวัดอุบลราชธานี ซึ่งผู้วิจัยจะนำข้อมูลไปใช้ประโยชน์ในการวิจัยเท่านั้น จึงขอความกรุณาจากท่านโปรดตอบแบบสอบถามตามความเป็นจริง ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม

1. เพศ

- ชาย
 หญิง

2. อายุ

- 18 – 25 ปี
 26 – 32 ปี
 มากกว่า 32 ปีขึ้นไป

3. ระดับการศึกษา

- ประถมศึกษา
 มัธยมศึกษาตอนต้น
 มัธยมศึกษาตอนปลาย หรือ ปวช.
 อนุปริญญาหรือเทียบเท่า
 ปริญญาตรีสูงกว่าปริญญาตรี

4. ระยะเวลาที่ตั้งถิ่นฐานใน อบต. ขามเปี้ย

- น้อยกว่าหรือเท่ากับ 10 ปี
 มากกว่า 10 ปี

5. ท่านเคยได้รับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับ การพัฒนาท้องถิ่นหรือไม่

- เคย
 ไม่เคย

6. สื่อที่ท่านได้รับทราบจากการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการพัฒนาท้องถิ่นจากด้านใด

(ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- วิทยู
 สื่อโฆษณาประชาสัมพันธ์ของ อบต.
 การประชุมชี้แจงของ กำนัน/ผู้ใหญ่บ้าน

ส่วนที่ 2 การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น

1. ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผน	น้อยที่สุด (1)	น้อย (2)	มาก (3)	มากที่สุด (4)
1.ท่านเคยได้เข้าร่วมในการประชุมเพื่อวางแผนโครงการต่างๆ				
2.ท่านเคยได้เสนอแนะข้อมูลเกี่ยวกับหมู่บ้านเพื่อนำไปพิจารณาในการทำงานของ อบต.				
3.ท่านได้รู้รู้การทำงาน ของ อบต. เพื่อการพัฒนาท้องถิ่น				
4.ท่านเคยเขียนโครงการต่างๆเพื่อเสนอต่อองค์การบริหารส่วนตำบล				
5.ท่านเคยแสดงความคิดเห็นและร่วมวางแผนพัฒนาท้องถิ่นกับ อบต.เกี่ยวกับข้อดีข้อเสียและความเหมาะสมของโครงการ				
6.ท่านเคยแสดงความคิดเห็นและร่วมกับประชาชนในหมู่บ้าน ประชุมวางแผนเพื่อเสนอต่อ อบต.				

2. การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ	น้อยที่สุด (1)	น้อย (2)	มาก (3)	มากที่สุด (4)
7. ท่านเคยได้เข้าไปสังเกตการณ์ ทำงานของ อบต. เพื่อพัฒนาท้องถิ่นในแต่ละโครงการ				
8. ท่านได้รับการเข้าร่วมปฏิบัติงานและโครงการที่ อบต. จัดทำอย่างสม่ำเสมอ				
9. ท่านเคยเข้าไปช่วยเหลืองานที่เกิดขึ้นในชุมชนโดยสนับสนุนอุปกรณ์ เพื่อการพัฒนาท้องถิ่น				
10. ท่านชักชวนหรือเสนอแนะประชาชนในท้องถิ่น เข้าร่วมปฏิบัติงานในชุมชน				
11. ทุกครั้งที่มิโครงการพัฒนาท้องถิ่นท่านให้ความร่วมมือในการปฏิบัติแต่ละครั้งอย่างสม่ำเสมอ				
12. ท่านได้ติดต่อบุคคลที่มีความรู้ความชำนาญในด้านหนึ่ง เพื่อมาเป็นวิทยากรในชุมชน อบรมพัฒนา และเสริมความรู้ให้กับชุมชนอย่างสม่ำเสมอ				
13. ท่านเข้าร่วมในเวทีประชาคมในการเสนอปัญหา และความต้องการของหมู่บ้าน				
14. ท่านมีส่วนร่วม ในการตัดสินใจในการแก้ไข ปัญหาของหมู่บ้าน				

3. การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์	น้อยที่สุด (1)	น้อย (2)	มาก (3)	มากที่สุด (4)
15. ท่านมีความรู้เกี่ยวกับการพัฒนาท้องถิ่นมากขึ้นจากการเข้าร่วมกิจกรรมกับ อบต.				
16. ท่านมีโอกาสได้แลกเปลี่ยนความรู้ในการทำกิจกรรมเพื่อชุมชนมากขึ้น				
17. ท่านมีความรู้สึกภูมิใจ กับ โครงการต่างๆที่ทำให้ชุมชนมีความเปลี่ยนแปลงในทางที่ดีขึ้น				
18. ชุมชนของท่านมีความสะดวกสบายมากขึ้นจากโครงการที่ดี เช่น ไฟฟ้า ถนน น้ำประปา สถานีอนามัย ศูนย์เด็กก่อนเกณฑ์				
19. ชุมชนของท่านได้รับการยอมรับจากบุคคลทั่วไป				
20. ชุมชนของท่านมีความสามัคคีและการพัฒนามากยิ่งขึ้นในด้านต่างๆ				
21. อบต.ให้ความเสมอภาคในการให้บริการประชาชน				
22. อบต.บริการประชาชนที่ไปติดต่อราชการด้วยความสะดวกรวดเร็ว				

4.การมีส่วนร่วมในการประเมิน	น้อยที่สุด (1)	น้อย (2)	มาก (3)	มากที่สุด (4)
23.ท่านร่วมพูดคุยและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับการได้รับประโยชน์จากโครงการต่างๆ				
24.ท่านได้รับมอบหมายให้เป็นผู้ประเมินเกี่ยวกับโครงการต่างๆที่ดำเนินงานในชุมชนของท่าน				
25.ท่านได้นำปัญหา อุปสรรค และการกระทำที่สื่อไปในทางทุจริตในการดำเนินงาน มารายงานเจ้าหน้าที่โครงการ				
26.ท่านเคยร่วมพูดคุย ปรึกษากันในชุมชนเพื่อทบทวนผลการดำเนินงานในการพัฒนาท้องถิ่น				
27.ท่านมีส่วนในการแลกเปลี่ยนหรือแสดงความคิดเห็นต่อโครงการที่เกิดขึ้นในชุมชน เพื่อปรับปรุงให้มีความเหมาะสมกับชุมชนมากขึ้น				
28.ท่านติดตามผลการดำเนินงานของโครงการที่เกิดขึ้นในชุมชนเพื่อพัฒนาท้องถิ่นอย่างสม่ำเสมอ				
29.ท่านมีส่วนร่วมในการร้องเรียนโครงการเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นที่มีปัญหาและไม่เรียบร้อย				

ส่วนที่ 3 ข้อเสนอแนะเพื่อสร้างเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น
องค์การบริหารส่วนตำบลขามเปี้ย อำเภอตระการพืชผล จังหวัดอุบลราชธานี

1) ท่านคิดว่า อบต. ควรมีการประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารในรูปแบบใดเพื่อเชิญชวนประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม	น้อยที่สุด (1)	น้อย (2)	มาก (3)	มากที่สุด (4)
(1) เสียงตามสาย				
(2) เอกสาร				
(3) วิทยุชุมชน				
2) ท่านต้องการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจจัดทำโครงการใดที่เป็นประโยชน์และอำนวยความสะดวกภายในชุมชน				
(4) โครงการโรงสีข้าวชุมชน				
(5) โครงการไปโอท็อป				
(6) โครงการปรับปรุงระบบประปาหมู่บ้าน				
3) ท่านต้องการลงมติอนุมัติจัดทำโครงการของ อบต.รูปแบบใด				
(7) โหวตลงคะแนนนับจำนวนรายบุคคลแบบเปิดเผย				
(8) ลงคะแนนเสียงแบบหย่อนบัตร				

ขอขอบพระคุณทุกท่านที่ให้ความร่วมมือตอบแบบสอบถาม

ประวัติผู้ศึกษา

ชื่อ	นางสาวชฎารัตน์ วิลามาศ
วัน เดือน ปีเกิด	29 พฤษภาคม 2515
สถานที่เกิด	อำเภอตระการพืชผล จังหวัดอุบลราชธานี
ประวัติการศึกษา	ศศ.บ. มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม พ.ศ. 2542
สถานที่ทำงาน	123 อาคารคูสติดอเวนิว แขวงวชิรพยาบาล เขตคูสติด กทม.
ตำแหน่ง	ประกอบธุรกิจส่วนตัว

